

หลักสูตรสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านสันกำแพง

พุทธศักราช 2567

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

โรงเรียนบ้านสันกำแพงเป็นโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้จัดทำหลักสูตรโรงเรียนบ้านสันกำแพง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์) ชั้นประถมศึกษา พุทธศักราช 2567 โดยการนำวิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และแนวทางการวัดและประเมินผลหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มาเป็นกรอบทิศทางในการจัดทำ หลักสูตรและจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนบ้านสันกำแพงให้มีคุณภาพด้านความรู้ ทักษะ/ กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พุทธศักราช 2567 โรงเรียนได้ดำเนินการปรับปรุง หลักสูตรตามโครงสร้างของหลักสูตรให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับจุดเน้น นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และบริบท วิสัยทัศน์ การเรียนการสอนโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในปัจจุบัน

ขอขอบคุณคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสันกำแพง ผู้ปกครองนักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ในการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนบ้านสันกำแพง กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์) ชั้นประถมศึกษา พุทธศักราช 2567 ในครั้งนี้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

คำนำ	ก
สารบัญ	๗
วิสัยทัศน์	1
หลักการ	1
จุดหมาย	1
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	2
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	3
ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4
เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	5
คุณภาพผู้เรียน	6
ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง	7
โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	45
คำอธิบายรายวิชา	67
โครงสร้างรายวิชา	76
น้ำหนักคะแนนตามตัวชี้วัด	83
กรอบออกแบบหน่วยการเรียนรู้	117
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	295
อภิธานศัพท์	299
คณะผู้จัดทำ	322

วิสัยทัศน์

โรงเรียนบ้านสันกำแพงเน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา (Constructionism) พัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ สร้างสรรค์นวัตกรรมสู่ความเป็นพลโลก โดยการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

หลักการ

ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ ประสบการณ์ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสันกำแพง พุทธศักราช 2567 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มีหลักการ ที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย

จุดหมาย

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสันกำแพง พุทธศักราช 2567 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสันกำแพง พุทธศักราช 2567 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสันกำแพง พุทธศักราช 2567 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัด และลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเอง และสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเอง และสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรโรงเรียนบ้านสันกำแพง พุทธศักราช 2567 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลายเพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

- **ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม** แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

- **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต** ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

- **เศรษฐศาสตร์** การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

- **ภูมิศาสตร์** ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

- มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็น ศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

- มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข
- มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

- มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ
- มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

- มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลก และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกัน ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ
- มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

- ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้างตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นที่อยู่อาศัยและเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง
- ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการและมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียนและได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ
- ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียนและชุมชนในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีตมีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ - รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง
- ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

- มีความรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพสังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจโดยเน้นความเป็นประเทศไทย
- มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมในศาสนพิธี และพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น
- ปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น
- สามารถเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจในภูมิภาคซีกโลกตะวันออกและตะวันตก เกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 1	1. บอกพุทธประวัติหรือประวัติของศาสนาที่ตนนับถือโดยสังเขป	<ul style="list-style-type: none"> • พุทธประวัติ - ประสูติ - ตรัสรู้ - ปรีณิพพาน 	<ul style="list-style-type: none"> • วัดสันเหนือ (สันกำแพง)
	2. ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • สามเณรบัณฑิต • วัณณุปถชาดก • สุวัณณสามชาดก • พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช • เจ้าพระยาสุธรรมมนตรี (หนูพร้อม) 	
	3. บอกความหมาย ความสำคัญ และเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรม โอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • พระรัตนตรัย <ul style="list-style-type: none"> - ศรัทธา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ • โอวาท 3 <ul style="list-style-type: none"> - ไม่ทำชั่ว (เบญจศีล) - ทำความดี (เบญจธรรม, สังคหวัตถุ 4) - กตัญญูกตเวทิต่อพ่อแม่และครอบครัว - มงคล 38 (ทำตัวดี, วาง่าย, รับใช้พ่อแม่) - ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) • พุทธศาสนสุภาษิต <ul style="list-style-type: none"> - อตตาทิ อตตโน นาโถ ตนแลเป็นที่พึ่งของตน - มาตา มิตตํ สเก ฆเร มารดาเป็นมิตรในเรือนของตน 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 1	4. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตาที่มีสติที่เป็นพื้นฐาน ของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิต ตามแนวทางของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกสวดมนต์และแผ่เมตตา - รู้ความหมายและประโยชน์ ของสติ - ฟังเพลงและร้องเพลงอย่างมีสติ - เล่นและทำงานอย่างมีสติ - ฝึกให้มีสติในการฟัง การอ่าน การคิด การถามและการเขียน 	
ป. 2	1. บอกความสำคัญ ของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> • พระพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ ของชาติไทย 	
	2. สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่ ประสูติจนถึงการออกผนวช หรือประวัติศาสดา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • สรุปรูปพุทธประวัติ • ประสูติ <ul style="list-style-type: none"> - เหตุการณ์หลังประสูติ - แรกนาขวัญ - การศึกษา - การอภิเษกสมรส - เทวทูต 4 - การออกผนวช 	
	3. ชื่นชมและบอกแบบอย่าง การดำเนินชีวิตและข้อคิด จากประวัติสาวก ชาดก/เรื่อง เล่าและศาสนิกชนตัว อย่างตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • พุทธสาวก พุทธสาวิกา <ul style="list-style-type: none"> - สามเณรราหุล • ชาดก <ul style="list-style-type: none"> - วรุณชาดก - วานรินทชาดก • ศาสนิกชนตัวอย่าง <ul style="list-style-type: none"> - สมเด็จพระญาณสังวร (ศุขโกเถื่อน) - สมเด็จพระญาณสังวร - สมเด็จพระสังฆราช (เจริญสุวฑฒโน) 	
	4. บอกความหมาย ความสำคัญ และเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรม โอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • พระรัตนตรัย <ul style="list-style-type: none"> - ศรัทธา • โอวาท 3 <ul style="list-style-type: none"> - ไม่ทำชั่ว: เบญจศีล - ทำความดี <ul style="list-style-type: none"> : เบญจธรรม : หิริ – โอตตัปปะ 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 2		: สังคหวัตถุ 4 : ขุรารวาทธรรม 4 : กตัญญูกตเวทิต่อครู อาจารย์ และโรงเรียน : มงคล 38 - กตัญญู - สงเคราะห์ญาติพี่น้อง - ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิต และเจริญปัญญา) • พุทธศาสนสุภาษิต - นิमित्त สาธุรูปานํ กตญญู กตเวทิตา ความกตัญญู กตเวทิตเป็น เครื่องหมาย ของคนดี - พรหมมาติ มาตาปิตโร มารดาบิดาเป็นพรหมของบุตร	
	5. ซึ่่นชมการทำคามดี ของตนเองบุคคล ในครอบครัวและในโรงเรียน ตามหลักศาสนา	• ตัวอย่างการกระทำคามดีของตนเอง และบุคคลในครอบครัว และในโรงเรียน (ตามสาระในข้อ 4)	
	6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติ ที่เป็น พื้นฐานของสมาธิ ในพระพุทศาสนา หรือการ พัฒนาจิต ตามแนวทางของศาสนา ที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	• ฝึกสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา • รู้ความหมายและประโยชน์ของสติ และสมาธิ - ฝึกสมาธิเบื้องต้น - ฝึกสติเบื้องต้นด้วยกิจกรรม การเคลื่อนไหวอย่างมีสติ - ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
	7. บอกชื่อศาสนา ศาสดา และความสำคัญของคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ และ ศาสนาอื่น ๆ	<ul style="list-style-type: none"> • ชื่อศาสนา ศาสดา และคัมภีร์ของศาสนาต่าง ๆ - พระพุทธศาสนา ศาสนา : พระพุทธเจ้า คัมภีร์ : พระไตรปิฎก - ศาสนาอิสลาม ศาสนา : มุฮัมมัด คัมภีร์ : อัลกุรอาน - คริสต์ศาสนา ศาสนา : พระเยซู คัมภีร์ : ไบเบิล - ศาสนาฮินดู ศาสนา : ไม่มีศาสนา คัมภีร์ : พระเวท พราหมณะ อูpanishad อารัณยกะ 	
ป. 3	1. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย	<ul style="list-style-type: none"> • ความสัมพันธ์ของพระพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การสวด มนต์ การทำบุญ ใส่บาตร การแสดงความเคารพ การใช้ภาษา • พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานทางวัฒนธรรมไทยอันเกิดจากความศรัทธา เช่น วัด ภาพวาดพระพุทธรูป วรรณคดี สถาปัตยกรรมไทย 	- ภาพวาดฝาผนัง วัดสันกำแพงหลวง
	2. สรุปรูปพุทธประวัติ ตั้งแต่การบำเพ็ญเพียรจนถึง ปรีนิพพาน หรือประวัติของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • สรุปรูปพุทธประวัติ (ทบทวน) • การบำเพ็ญเพียร • ผจญมาร • ตรัสรู้ • ปฐมเทศนา • ปรีนิพพาน 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 3	3. ชื่นชมและบอกแบบอย่าง การดำเนินชีวิตและข้อคิด จากประวัติสาวก ชาตก/เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • พุทธสาวก พุทธสาวิกา <ul style="list-style-type: none"> - สามเณรสังกัจจาย • ชาตก <ul style="list-style-type: none"> - อารามทุสยกชาตก - มหาวาณิชชาตก • ศาสนิกชนตัวอย่าง <ul style="list-style-type: none"> - สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) - สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช 	
	4. บอกความหมาความสำคัญของพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> • ความสำคัญของพระไตรปิฎก เช่น เป็นแหล่งอ้างอิงของหลักธรรมคำสอน 	
	5. แสดงความเคารพ พระรัตนตรัยและปฏิบัติ ตามหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • พระรัตนตรัย <ul style="list-style-type: none"> - ศรัทธา • โอวาท 3 <ul style="list-style-type: none"> - ไม่ทำชั่ว : เบญจศีล - ทำความดี : เบญจธรรม : สติ – สัมปชัญญะ : สังคหวัตถุ 4 : ฆราวาสธรรม 4 : อตถะ 3 (อัตตตถะ, ปรตถะ, อุภยตถะ) : กตัญญูกตเวทิต่อชุมชน, สิ่งแวดล้อม : มงคล 38 - รู้จักให้ - พุดไฟเราะ - อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี - ทำจิตให้บริสุทธิ์ <p>(บริหารจัดการและเจริญปัญญา)</p> <ul style="list-style-type: none"> • พุทธศาสนสุภาษิต <ul style="list-style-type: none"> - ทพมานโน ปิโย โหติ ผู้ให้ยอมเป็นที่รัก - โมกโข กลยาณียา สาธุ <p>เปล่งวาจาไพเราะให้สำเร็จประโยชน์</p>	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
	6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตาที่มีสติที่เป็นพื้นฐาน ของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือกาพัฒนาจิตตาม แนวทางของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกสวดมนต์ ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัยและแผ่เมตตา • รู้ความหมายและประโยชน์ของสติและสมาธิ • รู้ประโยชน์ของการฝึกสติ • ฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยการนับลมหายใจ • ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ • ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน 	
	7. บอกชื่อ ความสำคัญ และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมต่อศาสนวัตถุศาสนสถานและศาสนบุคคลของศาสนาอื่น ๆ	<ul style="list-style-type: none"> • ชื่อและความสำคัญของศาสนวัตถุ ศาสนสถานและศาสนบุคคลในพระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม คริสต์ศาสนา ศาสนาฮินดู • การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และศาสนบุคคลศาสนาอื่น ๆ 	
ป. 4	1. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน	<ul style="list-style-type: none"> • ความสำคัญของพระพุทธศาสนา <ul style="list-style-type: none"> - พระพุทธศาสนา ในฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ - เป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจ เช่น ฝึกสมาธิ สวดมนต์ ศึกษาหลักธรรม • เป็นที่ประกอบศาสนพิธี (การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า การเวียนเทียน การทำบุญ) • เป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม เช่น การจัดประเพณีท้องถิ่น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารชุมชน และการส่งเสริมพัฒนาชุมชน 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 4	2. สรूपพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรมหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • สรूपพุทธประวัติ (ทบทวน) - ตรัสรู้ - ประกาศธรรม ได้แก่ โปรดชฎิลโปรดพระเจ้าพิมพิสาร - พระอัครสาวก - แสดงโอวาทปาฏิโมกข์ 	
	3. เห็นคุณค่า และปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/ เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • พุทธสาวก พุทธสาวิกา - พระอรุเวลกัสสปะ • ชาดก - กุฎิพุทธชาดก - มหาอุกกุสชาดก • ศาสนิกชนตัวอย่าง - สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก - สมเด็จพระศรีนครินทร์ราบรมราชชนนี 	
	4. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • พระรัตนตรัย - ศรัทธา 4 - พระพุทธ : พุทธคุณ 3 - พระธรรม : หลักกรรม - พระสงฆ์ • ไตรสิกขา - ศีล สมาธิ ปัญญา • โอวาท 3 - ไม่ทำชั่ว - เบญจศีล - ทุจจริต 3 • ทำความดี - เบญจธรรม - สุจจริต 3 - พรหมวิหาร 4 - กตัญญูกตเวทิต่อ ประเทศชาติ - มงคล 38 - เคารพ 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 4		<ul style="list-style-type: none"> - ถ่อมตน - ทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน • ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) • พุทธศาสนสุภาษิต <ul style="list-style-type: none"> - สุขา สงฆสส สามคคี ความพร้อมเพรียงของหมู่ให้เกิดสุข - โลโกปตถมภิกขา เมตตตา เมตตาธรรม คำจุนโลก 	
	5. ชื่นชมการทำความดีของตนเองบุคคลในครอบครัวโรงเรียนและชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> • ตัวอย่างการกระทำความดีของตนเองและบุคคลในครอบครัว ในโรงเรียนและในชุมชน 	
	6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • สวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัยและแผ่เมตตา - รู้ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิและปัญญา - รู้วิธีปฏิบัติของการบริหารจิตและเจริญปัญญา - ฝึกการยืน การเดิน การนั่งและการนอนอย่างมีสติ - ฝึกการกำหนดรู้ความรู้สึกเมื่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายสัมผัสสิ่งที่มากระทบใจรับรู้ธรรมารมณ์ - ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถามและการเขียน 	
	7. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์	<ul style="list-style-type: none"> • หลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ <ul style="list-style-type: none"> - เบญจศีล - เบญจธรรม - ทุจจริต 3 - สุจจริต 3 - พรหมวิหาร 4 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 4		<ul style="list-style-type: none"> - มงคล 38 - เคารพ - ถ่อมตน - ทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน • พุทธศาสนสุภาษิต <ul style="list-style-type: none"> - ความพร้อมเพรียงของหมู่ให้เกิดสุข - เมตตาธรรมค้ำจุนโลก - กตัญญูกตเวทิต่อประเทศชาติ 	
	8. อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป	<ul style="list-style-type: none"> • ประวัติศาสดา <ul style="list-style-type: none"> - พระพุทธเจ้า - มุฮัมมัด - พระเยซู 	
ป. 5	1. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทย	<ul style="list-style-type: none"> • มรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับจากพระพุทธศาสนา <ul style="list-style-type: none"> - มรดกทางด้านรูปธรรม เช่น ศาสนสถานโบราณวัตถุ สถาปัตยกรรม - มรดกทางด้านจิตใจ เช่น หลักธรรม คำสั่งสอน ความเชื่อและคุณธรรมต่าง ๆ • การนำพระพุทธศาสนาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชาติไทย <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม เช่น ภาวนา 4 (กาย ศีล จิตปัญญา) ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) และ อริยสัจ 4 - พัฒนาจิตใจ เช่น หลักโอวาท 3 (ละความชั่ว ทำดี ทำจิตใจให้บริสุทธิ์) และการบริหารจิตและเจริญปัญญา 	- วัดป่าตึง (วัดในหมู่บ้านชุมชนของนักเรียน)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 5	2. สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจสำคัญ หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • สรุปรูปพุทธประวัติ (ทบทวน) • โปรดพระพุทธรูปดา (เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์) • พุทธกิจสำคัญ ได้แก่ โลกัถถจริยา ญาตถถจริยา และพุทธรัถถจริยา 	<ul style="list-style-type: none"> • ภาพจิตรกรรมฝาผนังในวัด • สันกำแพงหลวง
	3. เห็นคุณค่า และประพัตติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาตค/ เรืองเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • พุทธสาวก พุทธสาวิกา <ul style="list-style-type: none"> - พระโสมโกฬิวีระ • ชาตค <ul style="list-style-type: none"> - จุฬเสฏฐิชาตค - วัฒนโรหชาตค • ศาสนิกชนตัวอย่าง <ul style="list-style-type: none"> - สมเด็จพระสังฆราช (สา) - อาจารย์เสถียร โพนันทะ 	<ul style="list-style-type: none"> • ครูพระวิทยากรวัดสันกำแพงหลวง
	4. อธิบายองค์ประกอบและความสำคัญขอพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> • องค์ประกอบของพระไตรปิฎก <ul style="list-style-type: none"> - พระสุตตันตปิฎก - พระวินัยปิฎก - พระอภิธรรมปิฎก • ความสำคัญของพระไตรปิฎก 	<ul style="list-style-type: none"> • ครูพระวิทยากรวัดสันกำแพงหลวง
	5. แสดงความเคารพพระรัตนตรัยและปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • พระรัตนตรัยศรัทธา 4 <ul style="list-style-type: none"> - พระพุทธ (พุทธจริยา 3) - พระธรรม (อริยสัจ 4, หลักกรรม) - พระสงฆ์ (ไตรสิกขา) - ศีล สมาธิ ปัญญา (โอวาท 3) - ไม่ทำชั่ว (เบญจศีล, อบายมุข 4) - ทำความดี (เบญจธรรม, บุญกิริยาวัตถุ 3, อกติ 4, อิทธิบาท 4, กตัญญู กตเวทิต่อพระพุทธศาสนา, มงคล 38) - ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน - การงานไม่อาภูล - อดทน • ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) • พุทธศาสนสุภาษิต 	<ul style="list-style-type: none"> • ครูพระวิทยากรวัดสันกำแพงหลวง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 5		<ul style="list-style-type: none"> - วิริเยน ทุกขมจเจติ คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร - ปญญา โลกสมิ ปชุโขโต ปัญญา คือ แสงสว่างในโลก 	
	6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แม่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐาน ของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือ การพัฒนาจิตตาม แนวทางของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • สวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญ คุณพระรัตนตรัยและแม่เมตตา • รู้ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา • รู้วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการ บริหารจิตและเจริญปัญญา • ฝึกการยืน การเดิน การนั่งและการนอน อย่างมีสติ • ฝึกการกำหนดรู้ความรู้สึก เมื่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายสัมผัสสิ่งที่มากระทบใจรับรู้ธรรมารมณ์ • ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถามและการเขียน 	• ครูพระวิทยากร วัดสันกำแพงหลวง
	7. ปฏิบัติตนตามหลักธรรม ของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการพัฒนาตนเอง และสิ่งแวดล้อม	• โอวาท 3 (ตามสาระการเรียนรู้ข้อ 5)	
ป. 6	1. วิเคราะห์ความสำคัญ ของพระพุทธศาสนา ในฐานะเป็นศาสนา ประจำชาติ หรือความสำคัญ ของศาสนาที่ตนนับถือ	• พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนา ประจำชาติ เช่นเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ไทยเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมไทย เป็นศูนย์รวมจิตใจ เป็นมรดก ทางวัฒนธรรมไทย และเป็นหลัก ในการพัฒนาชาติไทย	
	2. สรุปรูปพุทธประวัติ ตั้งแต่ปลงอายุสังขาร จนถึงสังเวชนียสถาน หรือประวัติ ศาสดาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> • สรุปรูปพุทธประวัติ (ทบทวน) - ปลงอายุสังขาร - ปัจฉิมสาวก - ปรีนิพพาน - การถวายพระเพลิง - แจกพระบรมสารีริกธาตุ 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 6		- สังเวชนียสถาน 4	
	3. เห็นคุณค่าและประพัตติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/ เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • พุทธสาวก พุทธสาวิกา <ul style="list-style-type: none"> - พระราธะ • ชาดก <ul style="list-style-type: none"> - ทีฆิตติโกสลชาดก - สัพพทาสชาดก • ศาสนิกชนตัวอย่าง <ul style="list-style-type: none"> - พ่อขุนรามคำแหงมหาราช - สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส 	
	4. วิเคราะห์ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัยปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • พระรัตนตรัย <ul style="list-style-type: none"> - ศรัทธา 4 (พระพุทธ) - พุทธกิจ 5 (พระธรรม) - อริยสัจ 4 หลักกรรม (พระสงฆ์) • ไตรสิกขา <ul style="list-style-type: none"> - ศีล สมาธิ ปัญญา • โอวาท 3 <ul style="list-style-type: none"> ไม่ทำชั่ว <ul style="list-style-type: none"> - เบญจศีล - อบายมุข 6 - อกุศลมูล 3 • ทำความดี <ul style="list-style-type: none"> - เบญจธรรม - กุศลมูล 3 - พละ 4 - คารวะ 6 - กตัญญูกตเวทิต่อพระมหากษัตริย์ - มงคล 38 - มีวินัย - การงานไม่มีโทษ - ไม่ประมาทในธรรม • ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 6		<ul style="list-style-type: none"> • พุทธศาสนสุภาษิต <ul style="list-style-type: none"> - สจฺเจน กิตฺตี ปโปโปติ คนจะได้เกียรติด้วยสัจจะ - ยถาวาที ตถาการี พุทเช่นไร ทำเช่นนั้น	
	5.ชื่นชมการทำความดีของบุคคลในประเทศตามหลักศาสนาพร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> • ตัวอย่างการกระทำความดีของบุคคลในประเทศ 	
	6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตาและบริหารจัดการเจริญปัญญา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • สวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย และแผ่เมตตา <ul style="list-style-type: none"> - รู้ความหมายของ สติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา - รู้วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและเจริญปัญญา - ฝึกการยืน การเดิน การนั่งและการนอนอย่างมีสติ - ฝึกการกำหนดรู้ ความรู้สึกเมื่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูก ดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายสัมผัส สิ่งที่มากระทบใจรับรู้ธรรมารมณ์ - ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถามและการเขียน 	
	7. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อแก้ปัญหาอบายมุขและสิ่งเสพติด	<ul style="list-style-type: none"> • หลักธรรม : อริยสัจ 4 หลักกรรม • โอวาท 3 : เบญจศีล - เบญจธรรม • อบายมุข 6 อุกุศลมูล 3 กุศลมูล 3 	
8. อธิบายหลักธรรมสำคัญของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป	<ul style="list-style-type: none"> • หลักธรรมสำคัญของศาสนาต่าง ๆ <ul style="list-style-type: none"> - พระพุทธศาสนา : อริยสัจ 4 โอวาท 3 - ศาสนาอิสลาม : หลักศรัทธา หลักปฏิบัติหลักจริยธรรม - คริสต์ศาสนา : บัญญัติ 10 ประการ 		

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
		<ul style="list-style-type: none"> ศาสนาพิธีของศาสนาต่าง ๆ 	
	9. อธิบายลักษณะสำคัญของศาสนาพิธี พิธีกรรมของศาสนาอื่น ๆ และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเมื่อต้องเข้าร่วมพิธี	<ul style="list-style-type: none"> พระพุทธศาสนา <ul style="list-style-type: none"> : ศาสนาพิธีที่เป็นพุทธบัญญัติ เช่น บรรพชา อุปสมบท : ศาสนาพิธีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น ทำบุญ พิธีเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา : ศาสนาอิสลาม เช่น การละหมาด การถือศีลอด การบำเพ็ญฮัจญ์ ฯลฯ : คริสต์ศาสนา เช่น ศีลล้างบาป ศีลอภัยบาป ศีลกำลัง ศีลมหาสนิท ฯลฯ : ศาสนาฮินดู เช่น พิธีศรार्थ พิธีบูชาเทวดา 	

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็น ศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 1	1. บำเพ็ญประโยชน์ต่อวัดหรือศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> การบำเพ็ญประโยชน์ต่อวัดหรือศาสนสถาน <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาทำความสะอาด - การบริจาค - การร่วมกิจกรรมทางศาสนา 	<ul style="list-style-type: none"> วัดโรงธรรมสามัคคี (สันกำแพง)
	2. แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ <ul style="list-style-type: none"> - ชั้นเตรียมการ - ชั้นพิธีการ 	
	3. ปฏิบัติตนในศาสนาพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> ประวัติโดยสังเขปของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา <ul style="list-style-type: none"> - วันมาฆบูชา - วันวิสาขบูชา - วันอาสาฬหบูชา - วันอัฐมีบูชา 	<ul style="list-style-type: none"> งานวันสำคัญของโรงเรียน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
		<ul style="list-style-type: none"> • การบูชาพระรัตนตรัย 	
ป. 2	1. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> • การฝึกปฏิบัติมรรยาทชาวพุทธ <ul style="list-style-type: none"> - การพนมมือ - การไหว้ - การกราบ - การนั่ง - การยืน การเดิน 	
	2. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> • การเข้าร่วมกิจกรรมและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพุทธศาสนา <ul style="list-style-type: none"> - ระเบียบพิธีการบูชาพระรัตนตรัย - การทำบุญตักบาตร 	
ป. 3	1. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวก ศาสนสถาน ศาสนวัตถุของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกปฏิบัติมรรยาทชาวพุทธ <ul style="list-style-type: none"> - การลุกขึ้นยืนรับ - การต้อนรับ - การรับ - ส่งสิ่งของแก่พระภิกษุ - มรรยาทในการสนทนา - การสำรวมกิริยามารยาท - การแต่งกายที่เหมาะสมเมื่อ - อยู่ในวัดและพุทธสถาน - การดูแลรักษาศาสนวัตถุและศาสนสถาน 	
	2. เห็นคุณค่า และปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> • การอาราธนาศีล <ul style="list-style-type: none"> - การสมาทานศีล - เครื่องประกอบโต๊ะหมู่บูชา - การจัดโต๊ะหมู่บูชา 	
	3. แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> • ความเป็นมาของการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ • การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ <ul style="list-style-type: none"> - ชั้นเตรียมการ - ชั้นพิธีการ 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 4	1. อภิปรายความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการ บำรุงรักษาศาสนสถาน ของศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> • ความรู้เบื้องต้นและความสำคัญของศาสนสถาน • การแสดงความเคารพต่อศาสนสถาน • การบำรุงรักษาศาสนสถาน 	
	2. มีมรรยาทของความเป็น ศาสนิกชนที่ดี ตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • มรรยาทของศาสนิกชน <ul style="list-style-type: none"> - การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ - การยืน การเดิน และการนั่ง ที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ 	
	3. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญ ทางศาสนา ตามที่กำหนด ได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> • ปฏิบัติตนในศาสนพิธี <ul style="list-style-type: none"> - การอาราธนาศีล - การอาราธนาธรรม - การอาราธนาพระปริตร - ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตน ในวันธรรมสวนะ 	
ป. 5	1. จัดพิธีกรรมตามศาสนาที่ตน นับถืออย่างเรียบง่าย มีประโยชน์ และปฏิบัติตน ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดพิธีกรรมที่เรียบง่าย ประหยัด มีประโยชน์ และถูกต้องตามหลัก ทางศาสนาที่ตนนับถือ 	
	2. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญ ทางศาสนา ตามที่กำหนด และอภิปรายประโยชน์ ที่ได้รับจากการเข้าร่วม กิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> • การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ ประกอบศาสนพิธี พิธีกรรมทางศาสนา • พิธีถวายสังฆทาน เครื่องสังฆทาน • ระเบียบพิธีในการทำบุญงานมงคล • ประโยชน์ของ การเข้าร่วมศาสนพิธี พิธีกรรมทางศาสนา หรือกิจกรรม ในวันสำคัญทางศาสนา 	
	3. มีมรรยาทของความเป็น ศาสนิกชนที่ดี ตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • มรรยาทของศาสนิกชน <ul style="list-style-type: none"> - การกราบพระรัตนตรัย - การไหว้บิดา มารดา ครู/ อาจารย์ ผู้ที่เคารพนับถือ - การกราบศพ 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 6	1. อธิบายความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในศาสนสถาน และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> • ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ภายในวัด เช่นเขตพุทธาวาสสังฆาวาส • การปฏิบัติตนที่เหมาะสมภายในวัด 	
	2. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี ตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • มรรยาทของศาสนิกชน <ul style="list-style-type: none"> - การถวายของแก่พระภิกษุ - การปฏิบัติตนในขณะฟังธรรม - การปฏิบัติตนตามแนวทางของพุทธศาสนิกชนเพื่อประโยชน์ต่อศาสนา 	
	3. อธิบายประโยชน์ของการเข้าร่วมในศาสนพิธี พิธีกรรม และกิจกรรม ในวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนด และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> • ทบพวนการอาราธนาศีล อาราธนาธรรมและอาราธนาพระปริตร • พิธีทอดกฐิน • ระเบียบพิธีในการทำบุญงานอวมงคล • การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา วันอาสาฬหบูชา วันธรรมสวนะ • ประโยชน์ของการเข้าร่วมในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา 	
	4. แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> • การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ <ul style="list-style-type: none"> - ชั้นเตรียมการ - ชั้นพิธีการ 	

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 1	1. บอกประโยชน์และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> • การเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน เช่น <ul style="list-style-type: none"> - กตัญญูกตเวทีและเคารพรับฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ และครู - รู้จักกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ การไหว้ผู้ใหญ่ - ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กติกา กฎระเบียบ ของครอบครัวและโรงเรียน - มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวและโรงเรียน - มีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น - มีระเบียบ วินัย มีน้ำใจ • ประโยชน์ของการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน 	
	2. ยกตัวอย่างความสามารถและความดีของตนเอง ผู้อื่น และบอกผลจากการกระทำนั้น	<ul style="list-style-type: none"> • ลักษณะความสามารถและลักษณะความดีของตนเองและผู้อื่น เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ความกตัญญูกตเวที - ความมีระเบียบวินัย - ความรับผิดชอบ - ความขยัน - การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือผู้อื่น - ความซื่อสัตย์สุจริต - ความเมตตากรุณา • ผลของการทำความดี เช่น ภาควุมิใจ มีความสุข ได้รับการชื่นชม ยกย่อง 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 2	1. ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ และหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ในชีวิตประจำวัน	<ul style="list-style-type: none"> ข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในครอบครัว โรงเรียน สถานที่สาธารณะ เช่น โรงภาพยนตร์ โบราณสถาน ฯลฯ 	
	2. ปฏิบัติตนตามมารยาทไทย	<ul style="list-style-type: none"> กิริยามารยาทไทยเกี่ยวกับความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การพูด การทักทาย การแต่งกาย 	
	3. แสดงพฤติกรรมในการ ยอมรับความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของบุคคลอื่น ที่แตกต่างกันโดยปราศจากอคติ	<ul style="list-style-type: none"> การยอมรับความแตกต่างของคนในสังคม ในเรื่องความคิดความเชื่อความสามารถ และการปฏิบัติตนของบุคคลอื่นที่แตกต่างกัน เช่น <ul style="list-style-type: none"> - บุคคลย่อมมีความคิดที่มีเหตุผล - การปฏิบัติตนตามพิธีกรรมตามความเชื่อของบุคคล - บุคคลย่อมมีความสามารถแตกต่างกัน ไม่พูดหรือแสดงอาการดูถูกรังเกียจผู้อื่น ในเรื่องของรูปร่างหน้าตา สีผิว สีมวล ที่แตกต่างกัน 	
	4. เคารพในสิทธิ เสรีภาพ ของผู้อื่น	<ul style="list-style-type: none"> สิทธิส่วนบุคคล เช่น <ul style="list-style-type: none"> - สิทธิแสดงความคิดเห็น - สิทธิเสรีภาพในร่างกาย - สิทธิในทรัพย์สิน 	
ป. 3	1. สรุประโยชน์และปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> ประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัว เช่น การแสดงความเคารพและการเชื่อฟังผู้ใหญ่ การกระทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว ประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมประเพณีทางศาสนา ประเพณีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ะโยชน์ของการปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่น 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 3	2. บอกพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของตนเอง และผู้อื่นที่อยู่ในกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย	<ul style="list-style-type: none"> พฤติกรรมของตนเองและเพื่อน ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การทักทาย การทำความเคารพ การปฏิบัติตาม ศาสนพิธี การรับประทานอาหาร การใช้ภาษา (ภาษาถิ่นกับภาษาราชการ และภาษา อื่น ๆ ฯลฯ) สาเหตุที่ทำให้พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ในปัจจุบันของนักเรียน และผู้อื่นแตกต่างกัน 	
	3. อธิบายความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> วันหยุดราชการที่สำคัญ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - วันหยุดเกี่ยวกับชาติ และพระมหากษัตริย์ เช่น วันจักรี วันรัฐธรรมนูญ วันฉัตรมงคล วันเฉลิมพระชนมพรรษา - วันหยุดราชการเกี่ยวกับศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา - วันหยุดราชการเกี่ยวกับประเพณี และวัฒนธรรม เช่น วันสงกรานต์วันพืชมงคล 	
	4. ยกตัวอย่างบุคคลซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน และท้องถิ่นของตน	<ul style="list-style-type: none"> บุคคลที่มีผลงานเป็นประโยชน์แก่ชุมชน และท้องถิ่นของตน ลักษณะผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน และท้องถิ่น 	-นายกเทศมนตรี อำเภอสันกำแพง
ป. 4	1. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> การเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยของชุมชน เช่น การรณรงค์การเลือกตั้ง แนวทางการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน เช่น อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สาธารณสมบัติ โบราณวัตถุและโบราณสถาน การพัฒนาชุมชน 	
	2. ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	<ul style="list-style-type: none"> การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี <ul style="list-style-type: none"> - บทบาทและความรับผิดชอบของผู้นำ - บทบาทและความรับผิดชอบของผู้ตามหรือสมาชิก 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 4		- การทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ และประโยชน์ของการทำงานเป็นกลุ่ม	
	3. วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานของเด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย	<ul style="list-style-type: none"> • สิทธิพื้นฐานของเด็ก เช่น สิทธิที่จะมีชีวิต สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะมีส่วนร่วม 	
	4. อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น	• วัฒนธรรมในภาคต่าง ๆ ของไทยที่แตกต่างกัน เช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร	
	5. เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน	<ul style="list-style-type: none"> • ปัญหาและสาเหตุของการเกิดความขัดแย้งในชีวิตประจำวัน • แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี 	
ป. 5	1. ยกตัวอย่างและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี	<ul style="list-style-type: none"> • สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ • หน้าที่ของพลเมืองดี เช่น เคารพ เทิดทูน สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย • คุณลักษณะของพลเมืองดี เช่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความรับผิดชอบ เสียสละ 	
	2. เสนอวิธีการป้องกันคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก	<ul style="list-style-type: none"> • เหตุการณ์ที่ละเมิดสิทธิเด็กในสังคมไทย • แนวทางการป้องกันคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก • การป้องกันคุ้มครองสิทธิเด็กในสังคมไทย 	
	3. เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทย	<ul style="list-style-type: none"> • วัฒนธรรมไทย ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย • คุณค่าของวัฒนธรรมกับการดำเนินชีวิต 	<ul style="list-style-type: none"> - พิพิธภัณฑสถานควายไทย อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 5	4. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> • ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น • ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของตน • การอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลิตภัณฑ์ - การทำ - กระดาษสา - ร่มแคะสลัก - ดอกลายแผ่นโลหะ - บ้านต้นเปา - บ้านบ่อสร้าง - ถนนคนเดิน
ป. 6	1. ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> • กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัว และชุมชนเช่น <ul style="list-style-type: none"> - กฎหมายจราจร - กฎหมายยาเสพติดให้โทษ - กฎหมายทะเบียนราษฎร - เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ อบต. อบจ. • ประโยชน์ของการปฏิบัติตนหรือเคารพกฎหมายดังกล่าว 	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเทศบาลตำบล - สันกำแพง - อำเภอสันกำแพง
	2. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาและดำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม	<ul style="list-style-type: none"> • ความหมายและประเภทของวัฒนธรรม • การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาที่มีผลต่อตนเองและสังคมไทย • แนวทางการธำรงรักษาวัฒนธรรมไทย 	
	3. แสดงออกถึงมารยาทไทยได้เหมาะสมถูกกาลเทศะ	<ul style="list-style-type: none"> • ความหมายและสำคัญของกิริยามารยาทไทย • มารยาทไทยและมารยาทสังคม เช่น <ul style="list-style-type: none"> การแสดงความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน การรับของส่งของ การรับประทานอาหาร การแสดงกิริยาอาการ การทักทาย การสนทนา การใช้คำพูด 	
	4. อธิบายคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคนในสังคมไทย	<ul style="list-style-type: none"> • ประโยชน์และคุณค่าทางวัฒนธรรม • ความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนภาคต่างๆ ในสังคมไทย • แนวทางการรักษาวัฒนธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - นิทรรศการชาติไทยเงิน - วัดสันกำแพง - พิพิธภัณฑ์วัดบวัก้าง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 6	5. ติดตามข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เลือกรับและใช้ข้อมูล ข่าวสาร ในการเรียนรู้ได้ เหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> แหล่งข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แหล่งข่าวต่าง ๆ จากหอบจตหมายเหตุ สถานการณ์จริงหรือจดหมายเหตุ ประโยชน์จากการติดตามข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ หลักการเลือกรับและใช้ข้อมูล ข่าวสาร จากสื่อต่าง ๆ รวมทั้งสื่อที่ไร้พรมแดน 	

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 1	1. บอกโครงสร้าง บทบาท และหน้าที่ของสมาชิก ในครอบครัวและโรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> โครงสร้างของครอบครัวและความสัมพันธ์ของบทบาท หน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว โครงสร้างของโรงเรียน ความสัมพันธ์ของบทบาท หน้าที่ของสมาชิกในโรงเรียน 	
	2. ระบุบทบาท สิทธิ หน้าที่ของตนเองในครอบครัวและโรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> ความหมายและความแตกต่างของอำนาจตามบทบาท สิทธิ หน้าที่ในครอบครัวและโรงเรียน การใช้อำนาจในครอบครัวตามบทบาท สิทธิหน้าที่ 	
	3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และทำกิจกรรมในครอบครัวและโรงเรียนตามกระบวนการประชาธิปไตย	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมตามกระบวนการประชาธิปไตยในครอบครัว เช่น การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ใน ครอบครัว การรับฟัง และแสดงความคิดเห็น กิจกรรมตามกระบวนการประชาธิปไตยในโรงเรียน เช่น เลือกหัวหน้าห้อง ประธานชุมนุม ประธานนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - เลือกหัวหน้าห้อง - ประธานนักเรียน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 2	1. อธิบายความสัมพันธ์ของตนเอง และสมาชิกในครอบครัวในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> • ความสัมพันธ์ของตนเอง และสมาชิกในครอบครัวกับชุมชน เช่น การช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน 	
	2. ระบุผู้มีบทบาท อำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียน และชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้มีบทบาท อำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียน และชุมชน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 	
ป. 3	1. ระบุบทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย	<ul style="list-style-type: none"> • บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน • การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย 	
	2. วิเคราะห์ความแตกต่างของกระบวนการตัดสินใจในชั้นเรียน/ โรงเรียนและชุมชนโดยวิธีการออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง	<ul style="list-style-type: none"> • การออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง • วิธีการเลือกตัวแทนอย่างถูกต้องและเหมาะสม 	
	3. ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชนที่เป็นผลจากการตัดสินใจของบุคคลและกลุ่ม	<ul style="list-style-type: none"> • การตัดสินใจของบุคคลและกลุ่มที่มี ผลต่อการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชน <ul style="list-style-type: none"> - การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน เช่น การเลือกหัวหน้าห้อง คณะกรรมการห้องเรียน - การเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน เช่น การเลือกประธานนักเรียน คณะกรรมการนักเรียน - การเปลี่ยนแปลงในชุมชน เช่น การเลือกผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต. อบจ. 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 4	1. อธิบายอำนาจอธิปไตยและความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย	<ul style="list-style-type: none"> อำนาจอธิปไตย ความสำคัญของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย 	
	2. อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง	<ul style="list-style-type: none"> บทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้งทั้งก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้ง หลังการเลือกตั้ง 	
	3. อธิบายความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	<ul style="list-style-type: none"> สถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมไทย ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมไทย 	
ป. 5	1. อธิบายโครงสร้าง อำนาจหน้าที่และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> โครงสร้างการปกครองในท้องถิ่น เช่น อบต. อบจ. เทศบาลและการปกครองพิเศษ เช่น พัทธา กทม. อำนาจหน้าที่และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น 	- เทศบาลตำบล - สันกำแพง
	2. ระบุบทบาทหน้าที่ และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> บทบาทหน้าที่ และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น เช่น นายกอบต. นายกเทศมนตรี นายก อบจ. ผู้ว่าราชการกทม. 	- เทศบาลตำบล - สันกำแพง
	3. วิเคราะห์ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริการสาธารณประโยชน์ในชุมชน 	- เทศบาลตำบล - สันกำแพง
ป. 6	1. เปรียบเทียบบทบาท หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล	<ul style="list-style-type: none"> บทบาท หน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล 	- สำนักงาน - เทศบาลตำบล - สันกำแพง
	2. มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นและประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ในท้องถิ่นและประเทศ 	- หน่วยเลือกตั้ง - ในเขตเทศบาล - ต.สันกำแพง
	3. อภิปรายบทบาทความสำคัญในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบ	<ul style="list-style-type: none"> การมีส่วนในการออกกฎหมายระเบียบ กติกา การเลือกตั้ง สอดส่องดูแลผู้มีพฤติกรรมการกระทำ 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
	ประชาธิปไตย	<p>ฝึกการเลือกตั้ง และแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบคุณสมบัติ • การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง <p>ตามระบอบประชาธิปไตย</p>	

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 1	1. ระบุสินค้าและบริการที่ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	<ul style="list-style-type: none"> • สินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ดินสอ กระดาษ ยาสีฟัน • สินค้าและบริการที่ได้มาโดยไม่ใช้เงิน เช่น มีผู้ให้หรือการใช้ของแลกของ • สินค้าและบริการที่ได้มาจากการใช้เงินซื้อ • ใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการให้ คุ้มค่า 	
	2. ยกตัวอย่างการใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันที่ไม่เกินตัว และเห็นประโยชน์ของการออม	<ul style="list-style-type: none"> • การใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันเพื่อซื้อสินค้าและบริการ • ประโยชน์ของการใช้เงินที่ไม่เกินตัว • ประโยชน์ของการออม • โทษของการใช้เงินเกินตัว • วางแผนการใช้จ่าย 	- ธนาคารโรงเรียน
	3. ยกตัวอย่างการใช้ทรัพยากรในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด	<ul style="list-style-type: none"> • ทรัพยากรที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ดินสอ กระดาษ เสื้อผ้า อาหาร ไฟฟ้า น้ำ • ทรัพยากรส่วนรวม เช่น โต๊ะ เก้าอี้นักเรียน สาธารณูปโภคต่าง ๆ • วิธีการใช้ทรัพยากรทั้งของส่วนตัวและส่วนรวมอย่างถูกต้อง ประหยัด และคุ้มค่า 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 2	1. ระบุทรัพยากรที่นำมาผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	<ul style="list-style-type: none"> ทรัพยากรที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในครอบครัวและโรงเรียน เช่น ดินสอและกระดาษที่ผลิตจากไม้ รวมทั้งเครื่องจักรและแรงงานการผลิต ผลของการใช้ทรัพยากรในการผลิตที่หลากหลายที่มีต่อราคา คุณค่า และ ประโยชน์ของสินค้าและบริการ รวมทั้งสิ่งแวดล้อม 	
	2. บอกที่มาของรายได้และรายจ่ายของตนเองและครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> การประกอบอาชีพของครอบครัว การแสวงหารายได้ที่สุจริตและเหมาะสม รายได้และรายจ่ายในภาพรวมของครอบครัว รายได้และรายจ่ายของตนเอง 	
	3. บันทึกรายรับรายจ่ายของตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> วิธีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเองอย่างง่าย ๆ รายการของรายรับที่เป็นรายได้ที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม รายการของรายจ่ายที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม 	
	4. สรุปผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้และการออม	<ul style="list-style-type: none"> ที่มาของรายได้ที่สุจริต การใช้จ่ายที่เหมาะสม ผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้ การออมและผลดีของการออม การนำเงินที่เหลือมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การช่วยเหลือสาธารณกุศล 	
ป. 3	1. จำแนกความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการในการดำรงชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> สินค้าที่จำเป็นในการดำรงชีวิตที่เรียกว่าปัจจัย 4 สินค้าที่เป็นความต้องการของมนุษย์ อาจเป็นสินค้าที่จำเป็นหรือไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ประโยชน์และคุณค่าของสินค้าและบริการที่สนองความต้องการของมนุษย์ 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
		<ul style="list-style-type: none"> หลักการเลือกสินค้าที่จำเป็น 	
	2. วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> ใช้บัญชีรับจ่ายวิเคราะห์การใช้จ่ายที่จำเป็นและเหมาะสม วางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง วางแผนการแสวงหารายได้ที่สุจริตและเหมาะสม วางแผนการนำเงินที่เหลือจ่ายมาใช้อย่างเหมาะสม 	
	3. อธิบายได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและบริการสินค้าและบริการ	<ul style="list-style-type: none"> ความหมายของผู้ผลิตและผู้บริโภค ความหมายของสินค้าและบริการ ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เกิดจากความหายากของทรัพยากรกับความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่จำกัด 	
ป. 4	1. ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	<ul style="list-style-type: none"> สินค้าและบริการที่มีอยู่หลากหลายในตลาดที่มีความแตกต่างด้านราคาและคุณภาพ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่มีมากมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้ซื้อ ผู้ขาย และตัวสินค้า เช่น ความพึงพอใจของผู้ซื้อ ราคาสินค้า การโฆษณา คุณภาพของสินค้า 	
	2. บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค	<ul style="list-style-type: none"> สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค สินค้าและบริการที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ หลักการและวิธีการเลือกบริโภค 	
	3. อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต เช่น การแต่งกาย การกินอาหาร การใช้จ่าย 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 5	1. อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ	<ul style="list-style-type: none"> • ความหมายและประเภทของปัจจัยการผลิตประกอบด้วย ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ • เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าและบริการ • ปัจจัยอื่น ๆ เช่น ราคาน้ำมัน วัตถุดิบ • พฤติกรรมของผู้บริโภค • ตัวอย่างการผลิตสินค้าและบริการที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือแหล่งผลิตสินค้าและบริการในชุมชน 	
	2. ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> • หลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง • การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน เช่น การประหยัดพลังงานและค่าใช้จ่ายในบ้านโรงเรียน การวางแผนการผลิต สินค้าและบริการเพื่อลดความสูญเสียทุกประเภท การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น • ตัวอย่างการผลิตสินค้าและบริการในชุมชน เช่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือโอท็อป 	<ul style="list-style-type: none"> - พิพิธภัณฑ์บ้านควายไทย อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ - ผลิตภัณ์์การทำกระดาษสา ร่ม แกะสลัก ตอกลาย แผ่นโลหะ บ้านต้นเปา บ้านบ่อสร้าง ถนนคนเดิน สันกำแพง ถนนคนเดินในเมืองเชียงใหม่
	3. อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์	<ul style="list-style-type: none"> • หลักการและประโยชน์ของสหกรณ์ • ประเภทของสหกรณ์โดยสังเขป • สหกรณ์ในโรงเรียน (เน้นฝึกปฏิบัติจริง) • การประยุกต์หลักการของสหกรณ์มา ใช้ในชีวิตประจำวัน 	
ป. 6	1. อธิบายบทบาทของผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบ	<ul style="list-style-type: none"> • บทบาทของผู้ผลิตที่มีคุณภาพ เช่น คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม มีจรรยาบรรณ ความรับผิดชอบต่อสังคม วางแผนก่อนเริ่มลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดความผิดพลาดและการสูญเสีย ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> - ถนนคนเดิน อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 6		<ul style="list-style-type: none"> ทัศนคติในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประโยชน์ของการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ 	
	2. อธิบายบทบาทของผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน	<ul style="list-style-type: none"> คุณสมบัติของผู้บริโภคที่ดี พฤติกรรมของผู้บริโภคที่บกพร่อง คุณค่าและประโยชน์ของผู้บริโภคที่รู้เท่าทันที่มีต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม 	
	3. บอกวิธีและประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> ความหมาย และความจำเป็นของทรัพยากร หลักการและวิธีใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ลดการสูญเสียทุกประเภท) วิธีการสร้างจิตสำนึกให้คนในชาติรู้คุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด วางแผนการใช้ทรัพยากร โดยประยุกต์เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและประเทศชาติและทันกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม 	

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 1	1. อธิบายเหตุผลความจำเป็นที่คนต้องทำงานอย่างสุจริต	<ul style="list-style-type: none"> ความหมาย ประเภทและความสำคัญของการทำงาน เหตุผลของการทำงาน ผลของการทำงานประเภทต่าง ๆ ที่มีต่อครอบครัวและสังคม การทำงานอย่างสุจริตทำให้สังคมสงบสุข 	
ป. 2	1. อธิบายการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยวิธีต่าง ๆ	<ul style="list-style-type: none"> ความหมายและความสำคัญของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ลักษณะของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยไม่ใช้เงิน 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 2		<p>รวมทั้งการแบ่งปัน การช่วยเหลือ</p> <ul style="list-style-type: none"> ลักษณะการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยการใช้จ่ายเงิน 	
	2. บอกความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย	<ul style="list-style-type: none"> ความหมายและบทบาทของผู้ซื้อและผู้ขาย ผู้ผลิตและผู้บริโภคพอสังเขป ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ในการกำหนดราคาสินค้าและบริการ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ทำให้สังคมสงบสุข และประเทศมั่นคง 	
ป. 3	1. บอกสินค้าและบริการที่รัฐจัดหา และให้บริการแก่ประชาชน	<ul style="list-style-type: none"> สินค้าและบริการที่ภาครัฐทุกระดับจัดหา และให้บริการแก่ประชาชน เช่น ถนน โรงเรียน สวนสาธารณะ การสาธารณสุข การบรรเทาสาธารณภัย 	
	2. บอกความสำคัญของภาษีและบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี	<ul style="list-style-type: none"> ความหมายและความสำคัญของภาษีที่รัฐนำมาสร้างความเจริญและให้บริการแก่ประชาชน ตัวอย่างของภาษี เช่น <ul style="list-style-type: none"> ภาษีทางตรง <ul style="list-style-type: none"> : ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา : ภาษีนิติบุคคล ภาษีทางอ้อม <ul style="list-style-type: none"> : ภาษีการขายทั่วไป : ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีการค้า ฯลฯ บทบาทหน้าที่ของประชาชนในการเสียภาษี 	
	3. อธิบายเหตุผลการแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง	<ul style="list-style-type: none"> ความสำคัญและผลกระทบของการแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง 	
ป. 4	1. อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> อาชีพสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ผลิตในชุมชน การพึ่งพาอาศัยกันภายในชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อ ผู้ขาย การกู้หนี้ยืมสิน การสร้างเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชนด้วย 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 4		การใช้สิ่งของที่ผลิตในชุมชน	
	2. อธิบายหน้าที่เบื้องต้นของเงิน	<ul style="list-style-type: none"> • ความหมายและประเภทของเงิน • หน้าที่เบื้องต้นของเงินในระบบเศรษฐกิจ • สกุลเงินสำคัญที่ใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ 	
ป. 5	1. อธิบายบทบาทหน้าที่เบื้องต้นของธนาคาร	<ul style="list-style-type: none"> • บทบาทหน้าที่ของธนาคารโดยสังเขป • ดอกเบี้ยเงินฝาก และดอกเบี้ยกู้ยืม • การฝากเงิน/ การถอนเงิน 	<ul style="list-style-type: none"> - ธนาคารออมสิน - ธนาคารกรุงไทย - ธนาคารกรุงเทพ
	2. จำแนกผลดี และผลเสียของการกู้ยืม	<ul style="list-style-type: none"> • ผลดีและผลเสียของการกู้ยืมเงินทั้งนอกระบบและในระบบที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ เช่น การเสียดอกเบี้ย การลงทุน การซื้อของอุปโภคเพิ่มขึ้นที่นำไปสู่ความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย เป็นต้น 	
ป. 6	1. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคาร และรัฐบาล	<ul style="list-style-type: none"> • ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคาร และรัฐบาล ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจอย่างสังเขป เช่น การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ รายได้และรายจ่าย การออมกับธนาคาร การลงทุน • แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของหน่วยเศรษฐกิจ • ภาษีและหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี • สิทธิของผู้บริโภค และสิทธิของผู้ใช้แรงงานในประเทศไทย • การหารายได้ รายจ่าย การออม การลงทุน ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค และรัฐบาล 	
	2. ยกตัวอย่างการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> • การรวมกลุ่มเชิงเศรษฐกิจเพื่อประสานประโยชน์ในท้องถิ่น เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> - ร้านค้าชุมชน - กลุ่มแม่บ้าน และกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 8 - อ.สันกำแพง - จ.เชียงใหม่

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลก และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกัน
ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลตาม
กระบวนการทางภูมิศาสตร์ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 1	1. จำแนกสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> • สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเอง ตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้นที่บ้าน และที่โรงเรียน 	
	2. ระบุความสัมพันธ์ ของตำแหน่ง ระยะ ทิศของสิ่งต่าง ๆ	<ul style="list-style-type: none"> • ความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศ ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น ที่อยู่อาศัย บ้านของเพื่อนบ้าน ถนน ต้นไม้ พุ่มนา ไร่ สวน ที่ราบภูเขา แหล่งน้ำ • ทิศหลัก (เหนือ ตะวันออก ใต้ ตะวันตก) และที่ตั้งของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว 	
	3. ใช้แผนผังง่าย ๆ ในการแสดงตำแหน่ง ของสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียน	<ul style="list-style-type: none"> • แผนผังแสดงตำแหน่งสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียน 	
	4. สังเกตและบอกการ เปลี่ยนแปลงของสภาพ อากาศในรอบวัน	<ul style="list-style-type: none"> • การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ในรอบวัน เช่น กลางวัน กลางคืน ความร้อนของอากาศ ฝน เมฆ ลม 	
ป. 2	1. ระบุสิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติ และที่มนุษย์ สร้างขึ้น ซึ่งปรากฏระหว่าง บ้านกับโรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> • สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับมนุษย์ สร้างขึ้น ซึ่งปรากฏระหว่างบ้านกับ โรงเรียน 	
	2. ระบุตำแหน่งและลักษณะ ทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในแผนที่ แผนที่ รูปถ่าย และลูกโลก	<ul style="list-style-type: none"> • ตำแหน่ง และลักษณะทางกายภาพ ของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในแผนที่ แผนที่ รูปถ่าย และลูกโลก เช่น ภูเขา ที่ราบ แม่น้ำ ต้นไม้ ทะเล 	
	3. สังเกตและแสดง ความสัมพันธ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์ ที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์	<ul style="list-style-type: none"> • ความสัมพันธ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์ ที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ เช่น ข้างขึ้น ข้างแรม ฤดูกาลต่าง ๆ 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 3	1. สํารวจข้อมูลทางภูมิศาสตร์ ในโรงเรียน และชุมชน โดยใช้แผนผัง แผนที่ และรูปถ่ายเพื่อแสดง ความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะทิศทาง	<ul style="list-style-type: none"> ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ในชุมชน แผนที่ แผนผัง และรูปถ่าย ความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศทาง 	
	2. วาดแผนผังเพื่อแสดง ตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ สำคัญในบริเวณโรงเรียน และชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> ตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่สำคัญ ในบริเวณโรงเรียนและชุมชน เช่น สถานที่ราชการ ตลาด โรงพยาบาล ไปรษณีย์ 	
ป. 4	1. สืบค้นและอธิบายข้อมูล ลักษณะทางกายภาพใน จังหวัดของตนด้วยแผนที่ และรูปถ่าย	<ul style="list-style-type: none"> ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดตนเอง 	- แผนที่โลก แผนที่ จังหวัดเชียงใหม่
	2. ระบุแหล่งทรัพยากร และ สถานที่สำคัญในจังหวัด ของตนด้วยแผนที่ และรูปถ่าย	<ul style="list-style-type: none"> แหล่งทรัพยากร และสถานที่สำคัญ ในจังหวัดของตน 	
	3. อธิบายลักษณะทางกายภาพ ที่ส่งผลต่อแหล่งทรัพยากร และสถานที่สำคัญในจังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> ลักษณะทางกายภาพที่ส่งผล ต่อแหล่ง ทรัพยากร และสถานที่สำคัญ ในจังหวัด 	
ป. 5	1. สืบค้น และอธิบายข้อมูล ลักษณะทางกายภาพใน ภูมิภาคของตนด้วยแผนที่ และรูปถ่าย	<ul style="list-style-type: none"> ลักษณะทางกายภาพในภูมิภาคของตน 	- แผนที่โลก แผนที่ จังหวัดเชียงใหม่
	2. อธิบายลักษณะทางกายภาพ ที่ส่งผล แหล่งทรัพยากร และสถานที่สำคัญในภูมิภาค ของตน	<ul style="list-style-type: none"> ลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อแหล่ง ทรัพยากร และสถานที่สำคัญใน ภูมิภาคของตน 	- การตั้งถิ่นฐานของ คนสมัยก่อน - พิพิธภัณฑ หอศิลปวัฒนธรรม เมืองเชียงใหม่

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 6	1. สืบค้นและอธิบายข้อมูลลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย ด้วยแผนที่รูปถ่ายทางอากาศและภาพจากดาวเทียม	<ul style="list-style-type: none"> เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ (แผนที่ รูปถ่ายทางอากาศ ภาพจากดาวเทียม) ที่แสดงลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย 	
	2. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับภัยพิบัติในประเทศไทยเพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ	<ul style="list-style-type: none"> ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับภัยพิบัติของประเทศไทย เช่น อุทกภัย แผ่นดินไหว วาตภัย สึนามิ ภัยแล้ง ดินถล่ม และโคลนถล่ม การเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ 	- ภูมิลักษณะของอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการ
สร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร
สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 1	1. บอกสิ่งแวดล้อมที่เกิดตาม ธรรมชาติที่ส่งผลต่อความ เป็นอยู่ของมนุษย์	<ul style="list-style-type: none"> • สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อ ความเป็นอยู่มนุษย์ เช่น ภูมิอากาศมีผล ต่อลักษณะที่อยู่อาศัยและเครื่องแต่งกาย 	
	2. สังเกตและเปรียบเทียบ การเปลี่ยนแปลงของ สิ่งแวดล้อมเพื่อการปฏิบัติ ตนอย่างเหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> • การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ที่อยู่รอบตัว • อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อ การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม 	
	3. มีส่วนร่วมในการดูแล สิ่งแวดล้อมที่บ้าน และห้องเรียน	<ul style="list-style-type: none"> • การปฏิบัติตนในการรักษาสิ่งแวดล้อม ในบ้านและห้องเรียน 	
ป. 2	1. อธิบายความสำคัญของ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> • ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ สร้างขึ้นในการดำเนินชีวิต 	
	2. จำแนกและใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ใช้แล้วไม่หมดไป และสร้างทดแทน ขึ้นใหม่ได้อย่างคุ้มค่า	<ul style="list-style-type: none"> • ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติ <ul style="list-style-type: none"> - ใช้แล้วไม่หมดไป เช่น อากาศ แสงอาทิตย์ - ใช้แล้วหมดไป เช่น แร่ ถ่านหิน น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ - สร้างทดแทนขึ้นใหม่ได้ เช่น น้ำ ดิน ป่าไม้ สัตว์ป่า • การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า 	
	3. อธิบายความสัมพันธ์ ระหว่างฤดูกาล กับการ ดำเนินชีวิตของมนุษย์	<ul style="list-style-type: none"> • ความสัมพันธ์ระหว่างฤดูกาลดำเนินชีวิต ของมนุษย์ 	
	4. มีส่วนร่วมในการจัดการ สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> • ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง สิ่งแวดล้อมที่มีต่อโรงเรียน • การรักษา และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียน 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 3	1. เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในชุมชนจากอดีตถึงปัจจุบัน	<ul style="list-style-type: none"> สภาพแวดล้อมในชุมชนในอดีตและปัจจุบัน สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น 	
	2. อธิบายการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และการประกอบอาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> การใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เช่น การคมนาคม บ้านเรือน และการประกอบอาชีพในชุมชน การประกอบอาชีพที่เป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในชุมชน 	- ศูนย์เศรษฐกิจสันติ
	3. อธิบายสาเหตุที่ทำให้เกิดมลพิษโดยมนุษย์	<ul style="list-style-type: none"> ความหมายและประเภทของมลพิษโดยมนุษย์ สาเหตุของการเกิดมลพิษที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ 	
	4. อธิบายความแตกต่างของลักษณะเมืองและชนบท	<ul style="list-style-type: none"> ลักษณะของเมือง และชนบท เช่น สิ่งปลูกสร้างการใช้ที่ดิน การประกอบอาชีพ 	
	5. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> ภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน 	
	6. มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่มีต่อชุมชน การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน 	
ป. 4	1. วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด 	
	2. อธิบายการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในจังหวัดและ ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง	<ul style="list-style-type: none"> การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง เช่น การตั้งถิ่นฐาน การย้ายถิ่น 	
	3. นำเสนอแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมในจังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> การจัดการสิ่งแวดล้อมในจังหวัด 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระท้องถิ่น
ป. 5	1. วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นของประชากรในภูมิภาคของตน	<ul style="list-style-type: none"> สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐาน และการย้ายถิ่นของประชากรในภูมิภาคของตน 	<ul style="list-style-type: none"> พิพิธภัณฑ์หอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่
	2. วิเคราะห์อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีการดำเนินชีวิตในภูมิภาคของตน	<ul style="list-style-type: none"> อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีการดำเนินชีวิตในภูมิภาคของตน 	<ul style="list-style-type: none"> พิพิธภัณฑ์หอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่
	3. นำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผลจากการรักษาและการทำลายสภาพแวดล้อมและเสนอแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคของตน	<ul style="list-style-type: none"> ผลจากการรักษาและการทำลายสภาพแวดล้อมในภูมิภาคของตน แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคของตน 	<ul style="list-style-type: none"> พิพิธภัณฑ์หอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่
ป. 6	1. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทย	<ul style="list-style-type: none"> สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคม (ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม) ในประเทศไทย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม 	
	2. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของประเทศไทยในอดีตกับปัจจุบันและผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง	<ul style="list-style-type: none"> การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของประเทศไทย ผลการจากเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่มีต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคม (ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม) ของประเทศไทยในอดีตกับปัจจุบัน 	- สภาพธรรมชาติของ อ.สันกำแพง
	3. นำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผลจากการรักษาและทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และเสนอแนวทางในการจัดการที่ยั่งยืนในประเทศไทย	<ul style="list-style-type: none"> ผลจากการรักษา และทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย แนวทางในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนโดยมีจิตสำนึกรู้คุณค่า 	

โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้าง และอัตราเวลาการจัดการเรียนรู้ (ห้องเรียนปกติ ปีการศึกษา 2567)
หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านสันกำแพง พุทธศักราช 2567
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน					
	ระดับประถมศึกษา					
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6
กลุ่มสาระการเรียนรู้						
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	80	80	80	120	120	120
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	40	40	40	80	80	80
ประวัติศาสตร์	40	40	40	40	40	40
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80
ศิลปะ	40	40	40	40	40	40
การงานอาชีพ	40	40	40	40	40	40
ภาษาต่างประเทศ	120	120	120	120	120	120
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	840	840	840	840	840	840
รายวิชาเพิ่มเติม	120	120	120	80	80	80
การศึกษาเพื่อเรียนรู้(Knowledge Inquiry)	-	-	-	40	40	40
ภาษาจีน	40	40	40	40	40	40
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	80	80	80	--	--	--
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40	40	40	40	40	40
2. กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี	30	30	30	30	30	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40	40	40	40	40	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	10	10	10	10	10	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	120	120	120	160	160	160
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40	40	40	80	80	80
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40	40	40	40	40	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40	40	40	40	40	40
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	1,200 ชั่วโมง/ ปี					

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (ห้องเรียนปกติ ปีการศึกษา 2567)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 11101 ภาษาไทย	200
ค 11101 คณิตศาสตร์	200
ว 11101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	80
ส 11101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	40
ส 11102 ประวัติศาสตร์	40
พ 11101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 11101 ศิลปะ	40
ง 11101 การงานอาชีพ	40
อ 11101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	120
จ 11201 ภาษาจีน	40
อ 11202 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	80
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	120
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (ห้องเรียนปกติ ปีการศึกษา 2567)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 12101 ภาษาไทย	200
ค 12101 คณิตศาสตร์	200
ว 12101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	80
ส 12101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	40
ส 12102 ประวัติศาสตร์	40
พ 12101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 12101 ศิลปะ	40
ง 12101 การงานอาชีพ	40
อ 12101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	120
จ 12201 ภาษาจีน	40
อ 12202 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	80
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	120
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (ห้องเรียนปกติ ปีการศึกษา 2567)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 13101 ภาษาไทย	200
ค 13101 คณิตศาสตร์	200
ว 13101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	80
ส 13101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	40
ส 13102 ประวัติศาสตร์	40
พ 13101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 13101 ศิลปะ	40
ง 13101 การงานอาชีพ	40
อ 13101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	120
จ 13201 ภาษาจีน	40
อ 13202 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	80
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	120
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (ห้องเรียนปกติ ปีการศึกษา 2567)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 14101 ภาษาไทย	160
ค 14101 คณิตศาสตร์	160
ว 14101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	120
ส 14101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80
ส 14102 ประวัติศาสตร์	40
พ 14101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 14101 ศิลปะ	40
ง 14101 การงานอาชีพ	40
อ 14101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	80
ล 14201 การศึกษาเพื่อเรียนรู้ (Knowledge Inquiry)	40
จ 14202 ภาษาจีน	40
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	160
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	80
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (ห้องเรียนปกติ ปีการศึกษา 2567)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 15101 ภาษาไทย	160
ค 15101 คณิตศาสตร์	160
ว 15101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	120
ส 15101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80
ส 15102 ประวัติศาสตร์	40
พ 15101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 15101 ศิลปะ	40
ง 15101 การงานอาชีพ	40
อ 15101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	80
। 15201 การศึกษาเพื่อเรียนรู้ (Knowledge Inquiry)	40
จ 15202 ภาษาจีน	40
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	160
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	80
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (ห้องเรียนปกติ ปีการศึกษา 2567)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 16101 ภาษาไทย	160
ค 16101 คณิตศาสตร์	160
ว 16101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	120
ส 16101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80
ส 16102 ประวัติศาสตร์	40
พ 16101 สุขศึกษา และพลศึกษา	80
ศ 16101 ศิลปะ	40
ง 16101 การงานอาชีพ	40
อ 16101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	80
ล 16201 การศึกษาเพื่อเรียนรู้ (Knowledge Inquiry)	40
จ 16202 ภาษาจีน	40
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	160
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	80
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้าง และอัตราเวลาการจัดการเรียนรู้ (ห้องเรียนพิเศษ MEP ปีการศึกษา 2567)
หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสันกำแพง พุทธศักราช 2567
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน					
	ระดับประถมศึกษา					
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6
กลุ่มสาระการเรียนรู้						
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	80	80	80	120	120	120
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	40	40	40	80	80	80
ประวัติศาสตร์	40	40	40	40	40	40
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80
ศิลปะ	40	40	40	40	40	40
การงานอาชีพ	40	40	40	40	40	40
ภาษาต่างประเทศ	120	120	120	120	120	120
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	840	840	840	840	840	840
รายวิชาเพิ่มเติม	120	120	120	80	80	80
การศึกษาเพื่อเรียนรู้(Knowledge Inquiry)	-	-	-	40	40	40
ภาษาจีน	40	40	40	40	40	40
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	80	80	80	-	--	--
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40	40	40	40	40	40
2. กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี	30	30	30	30	30	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40	40	40	40	40	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	10	10	10	10	10	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	120	120	120	160	160	160
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40	40	40	40	40	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40	40	40	40	40	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40	40	40	40	40	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ	-	-	-	40	40	40
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	1,200 ชั่วโมง/ ปี					

โครงสร้าง และอัตราเวลาการจัดการเรียนรู้ (ห้องเรียนพิเศษ MEP ปีการศึกษา 2567)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 11101 ภาษาไทย	200
ค 11101 คณิตศาสตร์	200
ว 11101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	80
ส 11101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	40
ส 11102 ประวัติศาสตร์	40
พ 11101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 11101 ศิลปะ	40
ง 11101 การงานอาชีพ	40
อ 11101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	120
จ 11201 ภาษาจีน	40
อ 11202 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	80
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	120
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้าง และอัตราเวลาการจัดการเรียนรู้ (ห้องเรียนพิเศษ MEP ปีการศึกษา 2567)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 12101 ภาษาไทย	200
ค 12101 คณิตศาสตร์	200
ว 12101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	80
ส 12101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	40
ส 12102 ประวัติศาสตร์	40
พ 12101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 12101 ศิลปะ	40
ง 12101 การงานอาชีพ	40
อ 12101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	120
จ 12201 ภาษาจีน	40
อ 12202 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	80
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	120
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้าง และอัตราเวลาการจัดการเรียนรู้ (ห้องเรียนพิเศษ MEP ปีการศึกษา 2567)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 13101 ภาษาไทย	200
ค 13101 คณิตศาสตร์	200
ว 13101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	80
ส 13101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	40
ส 13102 ประวัติศาสตร์	40
พ 13101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 13101 ศิลปะ	40
ง 13101 การงานอาชีพ	40
อ 13101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	120
จ 13201 ภาษาจีน	40
อ 13202 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	80
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	120
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้าง และอัตราเวลาการจัดการเรียนรู้ (ห้องเรียนพิเศษ MEP ปีการศึกษา 2567)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 14101 ภาษาไทย	160
ค 14101 คณิตศาสตร์	160
ว 14101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	120
ส 14101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80
ส 14102 ประวัติศาสตร์	40
พ 14101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 14101 ศิลปะ	40
ง 14101 การงานอาชีพ	40
อ 14101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	80
ล 14201 การศึกษาเพื่อเรียนรู้ (Knowledge Inquiry)	40
จ 14202 ภาษาจีน	40
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	160
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้าง และอัตราเวลาการจัดการเรียนรู้ (ห้องเรียนพิเศษ MEP ปีการศึกษา 2567)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 15101 ภาษาไทย	160
ค 15101 คณิตศาสตร์	160
ว 15101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	120
ส 15101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80
ส 15102 ประวัติศาสตร์	40
พ 15101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 15101 ศิลปะ	40
ง 15101 การงานอาชีพ	40
อ 15101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	80
। 15201 การศึกษาเพื่อเรียนรู้ (Knowledge Inquiry)	40
จ 15202 ภาษาจีน	40
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	160
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้าง และอัตราเวลาการจัดการเรียนรู้ (ห้องเรียนพิเศษ MEP ปีการศึกษา 2567)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 16101 ภาษาไทย	160
ค 16101 คณิตศาสตร์	160
ว 16101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	120
ส 16101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80
ส 16102 ประวัติศาสตร์	40
พ 16101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 16101 ศิลปะ	40
ง 16101 การงานอาชีพ	40
อ 16101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	80
ล 16201 การศึกษาเพื่อเรียนรู้ (Knowledge Inquiry)	40
จ 16202 ภาษาจีน	40
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	160
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้าง และอัตราเวลาการจัดการเรียนรู้ (ห้องเรียนพิเศษวิทย์ - คณิต ปีการศึกษา 2567)
 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสันกำแพง พุทธศักราช 2567
 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน					
	ระดับประถมศึกษา					
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6
กลุ่มสาระการเรียนรู้						
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	80	80	80	120	120	120
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	40	40	40	80	80	80
ประวัติศาสตร์	40	40	40	40	40	40
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80
ศิลปะ	40	40	40	40	40	40
การงานอาชีพ	40	40	40	40	40	40
ภาษาต่างประเทศ	120	120	120	120	120	120
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	840	840	840	840	840	840
รายวิชาเพิ่มเติม	120	120	120	120	120	120
การศึกษาเพื่อเรียนรู้(Knowledge Inquiry)	-	-	-	40	40	40
ภาษาจีน	40	40	40	40	40	40
สเต็มศึกษา (STEAM Education)	80	80	80	40	40	40
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40	40	40	40	40	40
2. กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี	30	30	30	30	30	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40	40	40	40	40	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	10	10	10	10	10	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	120	120	120	120	120	120
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40	40	40	40	40	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40	40	40	40	40	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40	40	40	40	40	40
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	1,200 ชั่วโมง/ ปี					

โครงสร้าง และอัตราเวลาการจัดการเรียนรู้ (ห้องเรียนพิเศษวิทย์ - คณิต ปีการศึกษา 2567)
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 11101 ภาษาไทย	200
ค 11101 คณิตศาสตร์	200
ว 11101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	80
ส 11101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	40
ส 11102 ประวัติศาสตร์	40
พ 11101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 11101 ศิลปะ	40
ง 11101 การงานอาชีพ	40
อ 11101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	120
จ 11201 ภาษาจีน	40
S 11203 สเต็มศึกษา (STEAM Education)	80
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	120
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้าง และอัตราเวลาการจัดการเรียนรู้ (ห้องเรียนพิเศษวิทย์ - คณิต ปีการศึกษา 2567)
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 12101 ภาษาไทย	200
ค 12101 คณิตศาสตร์	200
ว 12101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	80
ส 12101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	40
ส 12102 ประวัติศาสตร์	40
พ 12101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 12101 ศิลปะ	40
ง 12101 การงานอาชีพ	40
อ 12101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	120
จ 12201 ภาษาจีน	40
S 12203 สเต็มศึกษา (STEAM Education)	80
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	120
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้าง และอัตราเวลาการจัดการเรียนรู้ (ห้องเรียนพิเศษวิทย์ - คณิต ปีการศึกษา 2567)
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 13101 ภาษาไทย	200
ค 13101 คณิตศาสตร์	200
ว 13101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	80
ส 13101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	40
ส 13102 ประวัติศาสตร์	40
พ 13101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 13101 ศิลปะ	40
ง 13101 การงานอาชีพ	40
อ 13101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	120
จ 13201 ภาษาจีน	40
S 13203 สเต็มศึกษา (STEAM Education)	80
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	120
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้าง และอัตราเวลาการจัดการเรียนรู้ (ห้องเรียนพิเศษวิทย์ - คณิต ปีการศึกษา 2567)
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 14101 ภาษาไทย	160
ค 14101 คณิตศาสตร์	160
ว 14101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	120
ส 14101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80
ส 14102 ประวัติศาสตร์	40
พ 14101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 14101 ศิลปะ	40
ง 14101 การงานอาชีพ	40
อ 14101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	120
ล 14201 การศึกษาเพื่อเรียนรู้ (Knowledge Inquiry)	40
จ 14202 ภาษาจีน	40
S 14203 สเต็มศึกษา (STEAM Education)	40
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	120
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้าง และอัตราเวลาการจัดการเรียนรู้ (ห้องเรียนพิเศษวิทย์ - คณิต ปีการศึกษา 2567)
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 15101 ภาษาไทย	160
ค 15101 คณิตศาสตร์	160
ว 15101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	120
ส 15101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80
ส 15102 ประวัติศาสตร์	40
พ 15101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 15101 ศิลปะ	40
ง 15101 การงานอาชีพ	40
อ 15101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	120
ล 15201 การศึกษาเพื่อเรียนรู้ (Knowledge Inquiry)	40
จ 15202 ภาษาจีน	40
S 15203 สเต็มศึกษา (STEAM Education)	40
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	120
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

โครงสร้าง และอัตราเวลาการจัดการเรียนรู้ (ห้องเรียนพิเศษวิทย์ - คณิต ปีการศึกษา 2567)
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รายวิชา/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท 16101 ภาษาไทย	160
ค 16101 คณิตศาสตร์	160
ว 16101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	120
ส 16101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80
ส 16102 ประวัติศาสตร์	40
พ 16101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ 16101 ศิลปะ	40
ง 16101 การงานอาชีพ	40
อ 16101 ภาษาอังกฤษ	120
รายวิชาเพิ่มเติม	120
ล 16201 การศึกษาเพื่อเรียนรู้ (Knowledge Inquiry)	40
จ 16202 ภาษาจีน	40
S 16203 สเต็มศึกษา (STEAM Education)	40
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
1. กิจกรรมแนะแนว	40
2. กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี	30
3. กิจกรรมชุมนุม	40
4. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	120
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	40
กิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ	40
กิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	40
รวมเวลาเรียน	1,200 ชั่วโมง/ ปี

คำอธิบายรายวิชา

คำอธิบายรายวิชา

รหัสวิชา ส 11101

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เวลา 40 ชั่วโมง

ศึกษา สืบค้น พุทธประวัติหรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือ ประวัติพระพุทธสาวก ชาดก หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หน้าที่ชาวพุทธ และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว บรรพบุรุษของตนเอง หน้าที่สิทธิ กฎ กติกา วิธีการดำเนินชีวิต วิธีการปฏิบัติตนให้เป็นคนดี สินค้าและบริการ การประกอบอาชีพ รายรับ รายจ่าย ของตนเอง รวมถึงการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ระบุความสัมพันธ์ของตำแหน่งระยะทิศของสิ่งต่างๆ ใช้แผนผัง ตำแหน่งของสิ่งต่างๆในห้องเรียน การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศในรอบวัน และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อมนุษย์ มีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมที่บ้านและห้องเรียน

โดยใช้กระบวนการด้วยตนเองอย่างง่าย ๆ โดยใช้ทักษะการสอบถาม การรวบรวมข้อมูล การสังเกต การบอกเล่า การเชื่อมโยงการเรียงลำดับเหตุการณ์ การสืบค้น การค้นคว้าหาข้อมูล การใช้เหตุผล การเปรียบเทียบ การแยกแยะ การยกตัวอย่าง การแสดงความคิดเห็น การอธิบาย การปฏิบัติอย่างถูกต้อง เพื่อใช้ในการศึกษาส่งผลให้ผู้เรียนศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สังเกตและเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และมีส่วนร่วมในการจัดระเบียบสิ่งแวดล้อมและชั้นเรียน

เพื่อให้รู้จักตนเอง มีความรู้ ความเข้าใจ ชื่นชมและภูมิใจในครอบครัว ชุมชน โรงเรียนของตนเอง ตระหนักถึงคุณค่าของขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมไทย และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันมีแนวคิดที่เหมาะสม และมีความเข้าใจสภาพภูมิศาสตร์รอบตัว

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป. 1/1, ป. 1/2, ป. 1/3, ป. 1/4

ส 1.2 ป. 1/1, ป. 1/2, ป. 1/3

ส 2.1 ป. 1/1, ป. 1/2

ส 2.2 ป. 1/1, ป. 1/2, ป. 1/3

ส 3.1 ป. 1/1, ป. 1/2, ป. 1/3

ส 3.2 ป. 1/1

ส 5.1 ป. 1/1, ป. 1/2, ป. 1/3, ป. 1/4

ส 5.2 ป. 1/1, ป. 1/2, ป. 1/3

รวมทั้งหมด 23 ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชา

รหัสวิชา ส 12101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เวลา 40 ชั่วโมง

ศึกษา ค้นคว้า รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตระหนักรู้และปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี อารงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม รักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุขเข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค รวมถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า มีความเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพเข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ

โดยใช้กระบวนการคิด สร้างความตระหนัก เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนา ศิลปกรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เพื่อใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพเข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรคัวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้ความสามารถ ในการสื่อ การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ตระหนักในคุณค่ามีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป. 2/1, ป. 2/2, ป. 2/3, ป. 2/4, ป. 2/5, ป. 2/6, ป. 2/7

ส 1.2 ป. 2/1, ป. 2/2

ส 2.1 ป. 2/1, ป. 2/2, ป. 2/3, ป. 2/4

ส 2.2 ป. 2/1, ป. 2/2

ส 3.1 ป. 2/1, ป. 2/2, ป. 2/3, ป. 2/4

ส 3.2 ป. 2/1, ป. 2/2

ส 5.1 ป. 2/1, ป. 2/2, ป. 2/3

ส 5.2 ป. 2/1, ป. 2/2, ป. 2/3, ป. 2/4

รวมทั้งหมด 28 ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชา

รหัสวิชา ส 13101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เวลา 40 ชั่วโมง

บอก อธิบาย ยกตัวอย่าง สรุปรูปพระพุทธรูปประวัติ พุทธสาวก พุทธสาวิกา ชาดก พระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ แสดงความเคารพ ปฏิบัติตนและเห็นคุณค่าในศาสนาพิธี พิธีกรรม หลักธรรม วันสำคัญทางศาสนาและแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ บอก ยกตัวอย่าง พฤติกรรมการดำเนินชีวิตของตนเอง และบุคคลผู้มีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่น อธิบาย ความสำคัญของวันหยุดราชการที่เกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ระบอบบาททหน้าทีและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน วิเคราะห์ ตัดสินใจตามกระบวนการประชาธิปไตย บอก อธิบาย จำแนก วิเคราะห์ บัญชีรายรับ รายจ่าย สินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน การเสียภาษี และบริการของภาครัฐ บอกความสัมพันธ์ของลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศที่มีต่อสภาพสังคมในชุมชน ใช้แผนที่ แผนที่ ภาพถ่าย ระยะเวลา ทิศทางในการหาข้อมูลทางภูมิศาสตร์ เขียนตำแหน่งที่ตั้งสัมพันธ์ของสถานที่สำคัญในโรงเรียนและชุมชน

โดยใช้ วิธีการทางประวัติศาสตร์ วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ กระบวนการกลุ่มและการกระบวนการสร้างความตระหนักเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาและความสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น สภาพแวดล้อม พื้นฐาน วิถีชีวิตของชุมชน ประยุกต์ความสามารถในการสื่อสารการคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต การใช้เทคโนโลยี

เพื่อให้ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตระหนักในคุณค่า ภาควิชาในและห่วงแหนในความเป็นชาติไทย ได้แก่มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป. 3/1, ป. 3/2, ป. 3/3, ป. 3/4, ป. 3/5, ป. 3/6, ป. 3/7

ส 1.2 ป. 3/1, ป. 3/2, ป. 3/3

ส 2.1 ป. 3/1, ป. 3/2, ป. 3/3, ป. 3/4

ส 2.2 ป. 3/1, ป. 3/2, ป. 3/3

ส 3.1 ป. 3/1, ป. 3/2, ป. 3/3

ส 3.2 ป. 3/1, ป. 3/2, ป. 3/3

ส 5.1 ป. 3/1, ป. 3/2

ส 5.2 ป. 3/1, ป. 3/2, ป. 3/3, ป. 3/4, ป. 3/5, ป. 3/6

รวมทั้งหมด 31 ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชา

รหัสวิชา ส 14101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เวลา 80 ชั่วโมง

ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ อภิปรายเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่าง แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาของตนไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัยและแม่เมตตา หลักธรรมการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ประวัตินิเวศของศาสดาของศาสนาอื่น ๆ ความรู้เบื้องต้นและความสำคัญของศาสนสถาน มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี ตามที่กำหนด ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น อธิบายอำนาจ อธิปไตยความสำคัญของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย บทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน ความหมายและประเภทของเงิน หน้าที่เบื้องต้นของเงินในระบบเศรษฐกิจ สกุลเงินสำคัญที่ใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ การสืบค้นและอธิบายลักษณะสำคัญทางกายภาพของจังหวัดเชียงใหม่ ระบุตำแหน่ง ระยะเวลา และทิศทางของทรัพยากรและสิ่งต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ แผนที่แสดงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดเชียงใหม่ (ภูมิลักษณะหรือภูมิประเทศและภูมิอากาศ) ที่มีผลต่อสภาพสังคมของจังหวัดเชียงใหม่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัดเชียงใหม่ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดเชียงใหม่ และผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดเชียงใหม่

โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ให้ผู้เรียนคิดอย่างเป็นระบบเข้าใจและมีความรู้อย่างถูกต้องและชัดเจน ผู้สอนอาจใช้วิธีการแก้ปัญหา (Problem solving method) หรือวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry method) เป็นการกระตุ้นผู้เรียน กระบวนการจัดกิจกรรมที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การตั้งคำถามเชิงภูมิศาสตร์ การรวบรวมข้อมูล การจัดการข้อมูล การวิเคราะห์และการสรุปเพื่อตอบคำถาม

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ศรัทธา ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย มีความรู้ทางภูมิศาสตร์ มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป. 4/1, ป. 4/2, ป. 4/3, ป. 4/4, ป.4/5, ป. 4/6, ป.4/7, ป.4/8

ส 1.2 ป. 4/1, ป. 4/2, ป. 4/3

ส 2.1 ป. 4/1, ป. 4/2, ป. 4/3, ป. 4/4, ป.4/5

ส 2.2 ป. 4/1, ป. 4/2, ป. 4/3

ส 3.1 ป. 4/1, ป. 4/2, ป. 4/3

ส 3.2 ป. 4/1, ป. 4/2

ส 5.1 ป. 4/1, ป. 4/2, ป. 4/3

ส 5.2 ป. 4/1, ป. 4/2, ป. 4/3

รวมทั้งหมด 30 ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชา

รหัสวิชา ส 15101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เวลา 80 ชั่วโมง

ศึกษา วิเคราะห์ เรื่องความสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย ประวัติศาสนาและศาสดาของศาสนาต่าง ๆ หลักธรรมและพิธีกรรมของศาสนาต่าง ๆ สถานภาพของบุคคลในสังคม การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย คุณลักษณะของพลเมืองดี สิทธิเด็ก วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น การปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยการผลิต เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าและบริการ พฤติกรรมของผู้บริโภค สินค้าและบริการในชุมชน เศรษฐกิจพอเพียง สหกรณ์ ธนาคารและบทบาทหน้าที่ ดอกเบี้ย การฝากเงินและการถอนเงิน การกู้ยืมเงิน ความสัมพันธ์ของลักษณะทางกายภาพและลักษณะสังคมในภูมิภาคสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นฐานของประชากร อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ผลที่เกิดจากการทำลายและแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมในภูมิภาค

โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการทางสังคม กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการทางภูมิศาสตร์

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตมีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีหลักธรรมในการดำเนินชีวิต รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป. 5/1, ป. 5/2, ป. 5/3, ป. 5/4, ป. 5/5, ป. 5/6, ป. 5/7

ส 1.2 ป. 5/1, ป. 5/2, ป. 5/3

ส 2.1 ป. 5/1, ป. 5/2, ป. 5/3, ป. 5/4

ส 2.2 ป. 5/1, ป. 5/2, ป. 5/3

ส 3.1 ป. 5/1, ป. 5/2, ป. 5/3

ส 3.2 ป. 5/1, ป. 5/2

ส 5.1 ป. 5/1, ป. 5/2

ส 5.2 ป. 5/1, ป. 5/2, ป. 5/3

รวมทั้งหมด 27 ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชา

รหัสวิชา ส 16101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เวลา 80 ชั่วโมง

ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ รวบรวม สรุป ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ หรือความสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ พุทธประวัติตั้งแต่ปลงอายุสังขารจนถึงสังเวชนียสถานหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือ ประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก พุทธสุภาษิตและศาสนิกชน ตัวอย่าง วิเคราะห์ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ การทำความดีของบุคคลในประเทศตามหลักศาสนา บอกแนวปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิต สวดมนต์แผ่เมตตาและบริหารจิตเจริญปัญญาในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อแก้ปัญหาอบายมุขและสิ่งเสพติด อธิบายหลักธรรมสำคัญของศาสนาอื่น ๆ ลักษณะสำคัญของศาสนพิธี พิธีกรรมของศาสนาอื่น ๆ และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม เมื่อต้องเข้าร่วมพิธี อธิบายความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในศาสนสถานและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี อธิบายประโยชน์ของการเข้าร่วมในศาสนพิธี พิธีกรรม และกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชนวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาและธำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม แสดงออกถึงมารยาทไทยได้เหมาะสมถูกต้องเหมาะสม อธิบายคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคนในสังคมไทย วิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เลือกรับและใช้ข้อมูล ข่าวสาร ในการเรียนรู้ได้เหมาะสม เปรียบเทียบบทบาท หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล มีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นและประเทศ อภิปรายบทบาท ความสำคัญในการใช้สิทธิ ออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย อธิบายบทบาทของผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและบทบาทของผู้บริโภค ที่รู้เท่าทันโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคารและรัฐบาล ยกตัวอย่างการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายใน ใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ (แผนที่ ภาพถ่ายชนิดต่าง ๆ) ระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพของประเทศ อธิบาย ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับภัยพิบัติในประเทศ วิเคราะห์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในประเทศ วิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของประเทศในอดีตกับปัจจุบันและผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนำเสนอตัวอย่าง ที่สะท้อนให้เห็นผลจากการรักษาและทำลายทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและเสนอแนวทางในการจัดการที่ยั่งยืนในประเทศ

โดยใช้กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิด กระบวนการสร้างความตระหนัก กระบวนการทางภูมิศาสตร์ และใช้ภูมิสารสนเทศเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับศาสนา ศิลปกรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต ในสังคม เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประยุกต์ใช้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต การใช้เทคโนโลยี

เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ตระหนักในคุณค่า ยอมรับต่อการกระทำคุณงามความดีของภูมิปัญญาไทย มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป. 6/1, ป. 6/2, ป. 6/3, ป. 6/4, ป. 6/5, ป. 6/6, ป. 6/7, ป. 6/8, ป. 6/9

ส 1.2 ป. 6/1, ป. 6/2, ป. 6/3, ป. 6/4

ส 2.1 ป. 6/1, ป. 6/2, ป. 6/3, ป. 6/4, ป. 6/5

ส 2.2 ป. 6/1, ป. 6/2, ป. 6/3

ส 3.1 ป. 6/1, ป. 6/2, ป. 6/3

ส 3.2 ป. 6/1, ป. 6/2

ส 5.1 ป. 6/1, ป. 6/2

ส 5.2 ป. 6/1, ป. 6/2, ป.6 /3

รวมทั้งหมด 31 ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส 11101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เวลาเรียน 40 ชั่วโมง

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง) 40	น้ำหนักคะแนน (100)	
				ระหว่างปี 80	ปลายปี 20
1	ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	ส 1.1 ป. 1/1, ป. 1/2, ป. 1/3, ป. 1/4	8	10	3
2	ศาสนานิกชนที่ดี	ส 1.2 ป. 1/1, ป. 1/2, ป. 1/3	4	10	2
3	ครอบครัวของฉัน	ส 2.1 ป. 1/1, ป. 1/2	4	10	2
4	โรงเรียนของฉัน	ส 2.2 ป. 1/1, ป.1/2, ป. 1/3	4	10	3
รวมคะแนนการประเมินครั้งที่ 1				40	10
5	ใช้จ่ายอย่างประหยัด	ส 3.1 ป. 1/1, ป. 1/2, ป. 1/3	6	10	3
6	สร้างงานสร้างอาชีพ	ส 3.2 ป. 1/1	2	10	2
7	เรียนรู้สิ่งแวดล้อม	ส 5.1 ป. 1/1, ป. 1/2, ป. 1/3, ป. 1/4	7	10	2
8	มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลง	ส 5.2 ป. 1/1, ป. 1/2, ป. 1/3	5	10	3
รวมคะแนนการประเมินครั้งที่ 2				40	10
รวมคะแนนการประเมินตลอดปีการศึกษา				80	20

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส 12101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เวลาเรียน 40 ชั่วโมง

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง) 40	น้ำหนักคะแนน (100)	
				ระหว่างปี 80	ปลายปี 20
1	ประวัติของศาสนา	ส 1.1 ป. 2/1, ป. 2/2, ป. 2/3, ป. 2/4, ป. 2/5, ป. 2/6, ป. 2/7	9	15	4
2	ศาสนิกชนที่ดีสู่สังคม	ส 1.2 ป. 2/1, ป. 2/2	3	8	2
3	ใช้เศรษฐกิจพอเพียง	ส 3.1 ป. 2/1, ป. 2/2, ป. 2/3, ป. 2/4	5	9	2
4	เคียงคู่เศรษฐกิจ	ส 3.2 ป. 2/1, ป. 2/2	3	8	2
รวมคะแนนการประเมินครั้งที่ 1				40	10
5	มีพลเมืองเป็นเลิศสู่สังคม	ส 2.1 ป. 2/1, ป. 2/2, ป. 2/3, ป. 2/4	5	13	3
6	เกิดวิถีประชาธิปไตย	ส 2.2 ป. 2/1, ป. 2/2	4	4	2
7	กายภาพสัมพันธ์	ส 5.1 ป. 2/1, ป. 2/2, ป. 2/3	5	10	2
8	มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม	ส 5.2 ป. 2/1, ป. 2/2, ป. 2/3, ป. 2/4	6	13	3
รวมคะแนนการประเมินครั้งที่ 2				40	10
รวมคะแนนการประเมินตลอดปีการศึกษา				80	20

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส 13101

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เวลา 40 ชั่วโมง

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง) 40	น้ำหนักคะแนน (100)	
				ระหว่างปี 80	ปลายปี 20
1	พระพุทธศาสนา	ส 1.1 ป. 3/1, ป. 3/2, ป. 3/3	3	7	2
2	จริยธรรมนำใจ	ส 1.1 ป. 3/4, ป. 3/5, ป. 3/6	4	7	2
3	ศาสนิกชนสู่สังคม	ส 1.1 ป. 3/7 ส 1.2 ป. 3/1, ป. 3/2, ป. 3/3	5	6	2
4	พลเมืองดีควบคู่วัฒนธรรม	ส 2.1 ป. 3/1, ป. 3/2, ป. 3/3, ป. 3/4	5	10	2
5	การปกครองในท้องถิ่น	ส 2.2 ป. 3/1, ป. 3/2, ป. 3/3	3	10	2
รวมคะแนนการประเมินครั้งที่ 1				40	10
6	ใช้เศรษฐกิจพอเพียง	ส 3.1 ป. 3/1, ป. 3/2, ป. 3/3	5	10	2
7	การเสียดภาษา	ส 3.2 ป. 3/1, ป. 3/2, ป. 3/3	5	10	3
8	แผนผัง และแผนที่	ส 5.1 ป. 3/1, ป. 3/2	4	10	3
9	ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม	ส 5.2 ป. 3/1, ป. 3/2, ป. 3/3, ป. 3/4, ป. 3/5, ป. 3/6	6	10	2
รวมคะแนนการประเมินครั้งที่ 2				40	10
รวมคะแนนการประเมินตลอดปีการศึกษา				80	20

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส 14101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เวลา 80 ชั่วโมง

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง) 80	น้ำหนักคะแนน (100)	
				ระหว่างปี 80	ปลายปี 20
1	ศาสนานำรู้	ส 1.1 ป. 4/1, ป. 4/2, ป. 4/3, ป. 4/4, ป. 4/5, ป. 4/6, ป. 4/7, ป. 4/8	10	15	3
2	พุทธศาสนิกชนที่ดี	ส 1.2 ป. 4/1, ป. 4/2, ป. 4/3	5	10	3
3	พลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตย	ส 2.1 ป. 4/1, ป. 4/2, ป. 4/3	15	10	2
4	การเมืองการปกครอง ของไทย	ส 2.2 ป. 4/1, ป. 4/2, ป. 4/3	10	10	2
รวมคะแนนการประเมินครั้งที่ 1				45	10
5	วัฒนธรรมไทย	ส 2.1 ป. 4/4, ป. 4/5	6	10	2
6	เศรษฐกิจพอเพียง หล่อเลี้ยงชุมชน	ส 3.1 ป. 4/1, ป. 4/2, ป. 4/3	9	5	2
7	เศรษฐศาสตร์นำรู้ ในชีวิตประจำวัน	ส 3.2 ป. 4/1, ป. 4/2	10	5	2
8	ภูมิศาสตร์จังหวัดเชียงใหม่	ส 5.1 ป. 4/1, ป. 4/2, ป. 4/3	9	10	2
9	กระบวนการสิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติที่มีต่อมนุษย์	ส 5.2 ป. 4/1, ป. 4/2, ป. 4/3	6	5	2
รวมคะแนนการประเมินครั้งที่ 2				35	10
รวมคะแนนการประเมินตลอดปีการศึกษา				80	20

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส 15101

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เวลา 80 ชั่วโมง

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง) 80	น้ำหนักคะแนน (100)	
				ระหว่างปี 80	ปลายปี 20
1	พุทธประวัติ และหลักธรรมคำสอน	ส 1.1 ป. 5/1, ป. 5/2, ป. 5/3, ป. 5/4, ป. 5/5, ป. 5/6, ป. 5/7	12	16	4
2	การปฏิบัติ พุทธศาสนิกชนที่ดี	ส 1.2 ป. 5/1, ป. 5/2, ป. 5/3	9	3	2
3	ภูมิศาสตร์ภาคเหนือ ของประเทศไทย	ส 5.1 ป. 5/1, ป. 5/2	9	14	2
4	สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ของภาคเหนือ	ส 5.2 ป. 5/1, ป. 5/2, ป. 5/3	10	7	2
รวมคะแนนการประเมินครั้งที่ 1				40	10
5	พลเมืองดี	ส 2.1 ป. 5/1, ป. 5/2	10	8	3
6	วัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น	ส 2.1 ป. 5/3, ป. 5/4	8	7	1
7	การปกครองส่วนท้องถิ่น	ส 2.2 ป. 5/1, ป. 5/2, ป. 5/3	10	6	2
8	การผลิตสินค้าการบริการ ธนาคาร สหกรณ์ และเศรษฐกิจพอเพียง	ส 3.1 ป. 5/1, ป. 5/2, ป. 5/3 ส 3.2 ป. 5/1, ป. 5/2	12	19	4
รวมคะแนนการประเมินครั้งที่ 2				40	10
รวมคะแนนการประเมินตลอดปีการศึกษา				80	20

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส 16101

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เวลา 80 ชั่วโมง

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง) 80	น้ำหนักคะแนน (100)	
				ระหว่างปี	ปลายปี
				80	20
1	ศาสนานำพาชีวิต	ส 1.1 ป. 6/1, ป. 6/2, ป. 6/3	6	6	1
2	หลักธรรมค้ำจุนโลก	ส 1.1 ป. 6/4, ป. 6/5, ป. 6/6, ป. 6/7, ป. 6/8	8	8	2
3	ศาสนาพินนารัฐ	ส 1.1 ป. 6/9 ส 1.2 ป. 6/1, ป. 6/2, ป. 6/3, ป. 6/4	6	8	2
4	เครื่องมือทางภูมิศาสตร์	ส 5.1 ป. 6/1	3	3	1
5	ลักษณะทางกายภาพ กับปรากฏการณ์ ทางธรรมชาติ	ส 5.1 ป. 6/2	9	8	1
6	ธรรมชาติกับสังคมไทย	ส 5.2 ป. 6/1	2	4	1
7	การเปลี่ยนแปลงสภาพ ธรรมชาติ	ส 5.2 ป. 6/2	3	4	1
8	การใช้ทรัพยากรในชุมชน	ส 5.2 ป. 6/3	3	4	1
รวมคะแนนการประเมินครั้งที่ 1				45	10
9	กฎหมายกับชีวิต	ส 2.1 ป. 6/1	5	5	1
10	วัฒนธรรมไทย	ส 2.1 ป. 6/2, ป. 6/3, ป. 6/4	9	7	2
11	ข่าวสารเหตุการณ์น่ารู้	ส 2.1 ป. 6/5	3	3	1
12	ประชาธิปไตยของเรา	ส 2.2 ป. 6/1, ป. 6/2, ป. 6/3	8	6	2
13	ผู้ผลิตและผู้บริโภค	ส 3.1 ป. 6/1, ป. 6/2, ป. 6/3	8	7	2
14	ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ	ส 3.2 ป. 6/1, ป. 6/2	7	7	2
รวมคะแนนการประเมินครั้งที่ 2				35	10
รวมคะแนนการประเมินตลอดปีการศึกษา				80	20

นำหนักคะแนนตามตัวชี้วัด

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตัวชี้วัดกับหน่วยการเรียนรู้ (ระหว่างปีการศึกษา)
 รหัสวิชา ส 11101 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ข้อที่	ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้								
		1	2	3	4	5	6	7	8	รวม
1	ส 1.1 ป. 1/1 บอกพุทธประวัติหรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือโดยสังเขป	3								3
2	ส 1.1 ป. 1/2 ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	1								1
3	ส 1.1 ป. 1/3 บอกความหมาย ความสำคัญ และเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	3								3
4	ส 1.1 ป. 1/4 เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	3								3
5	ส 1.2 ป. 1/1 บำเพ็ญประโยชน์ต่อวัด หรือศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ		3							3
6	ส 1.2 ป. 1/2 แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ		3							3
7	ส 1.2 ป. 1/3 ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ที่ถูกต้องตามที่กำหนด		4							4
8	ส 2.1 ป. 1/1 บอกประโยชน์และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน			4						4

ข้อที่	ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้								
		1	2	3	4	5	6	7	8	รวม
9	ส 2.1 ป. 1/2 ยกตัวอย่าง ความสามารถและความดีของตนเอง ผู้อื่นและบอกผลจากการกระทำนั้น			6						6
10	ส 2.2 ป. 1/1 บอกโครงสร้างบทบาท และหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว และโรงเรียน				3					3
11	ส 2.2 ป. 1/2 ระบุบทบาท สิทธิ หน้าที่ ของตนเองในครอบครัวและโรงเรียน				4					4
12	ส 2.2 ป. 1/3 มีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจและทำกิจกรรมในครอบครัว และโรงเรียนตามกระบวนการ ประชาธิปไตย				3					3
13	ส 3.1 ป. 1/1 ระบุสินค้าและบริการ ที่ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน					2				2
14	ส 3.1 ป. 1/2 ยกตัวอย่างการใช้ จ่ายเงินในชีวิตประจำวันที่ไม่เกินตัว และเห็นประโยชน์ของการออม					6				6
15	ส 3.1 ป. 1/3 ยกตัวอย่าง การใช้ทรัพยากรในชีวิตประจำวัน อย่างประหยัด					2				2
16	ส 3.2 ป. 1/1 อธิบายเหตุผล ความจำเป็นที่คนต้องทำงาน อย่างสุจริต						10			10
17	ส 5.1 ป. 1/1 จำแนกสิ่งแวดล้อม รอบตัวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น							2		2
18	ส 5.1 ป. 1/2 ระบุความสัมพันธ์ ของตำแหน่ง ระยะ ทิศของสิ่งต่าง ๆ							3		3
19	ส 5.1 ป. 1/3 ใช้แผนผังแสดงตำแหน่ง ของสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียน							2		2

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตัวชี้วัดกับหน่วยการเรียนรู้ (ปลายปีการศึกษา)
รหัสวิชา ส 11101 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้								รวม
	ครั้งที่ 1				ครั้งที่ 2				
	1	2	3	4	5	6	7	8	
ส 1.1 ป. 1/1	1								1
ส 1.1 ป. 1/2	1								1
ส 1.1 ป. 1/3	0.50								0.50
ส 1.1 ป. 1/4	0.50								0.50
ส 1.2 ป. 1/1		0.50							0.50
ส 1.2 ป. 1/2		1							1
ส 1.2 ป. 1/3		0.50							0.50
ส 2.1 ป. 1/1			1						1
ส 2.1 ป. 1/2			1						1
ส 2.2 ป. 1/1				1					1
ส 2.2 ป. 1/2				1					1
ส 2.2 ป. 1/3				1					1
ส 3.1 ป. 1/1					1				1
ส 3.1 ป. 1/2					1				1
ส 3.1 ป. 1/3					1				1
ส 3.2 ป. 1/1						2			2
ส 5.1 ป. 1/1							1		1
ส 5.1 ป. 1/2							1		1
ส 5.1 ป. 1/3								1	1
ส 5.1 ป. 1/4								0.50	0.50
ส 5.2 ป. 1/1								0.50	0.50
ส 5.2 ป. 1/2								0.50	0.50
ส 5.2 ป. 1/3								0.50	0.50
รวมทั้งหมด	3	2	2	3	3	2	2	3	20
	10				10				

ข้อที่	ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้								
		1	2	3	4	5	6	7	8	รวม
8	ส 1.2 ป. 2/1 ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดได้ถูกต้อง		4							4
9	ส 1.2 ป. 2/2 ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง		4							4
10	ส 2.1 ป. 2/1 ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน					4				4
11	ส 2.1 ป. 2/2 ปฏิบัติตนตามมารยาทไทย					3				3
12	ส 2.1 ป. 2/3 แสดงพฤติกรรมในการยอมรับความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของบุคคลอื่นที่ต่างกัันโดยปราศจากอคติ					3				3
13	ส 2.1 ป. 2/4 เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น					3				3
14	ส 2.2 ป. 2/1 อธิบายความสัมพันธ์ของตนเอง และสมาชิกในครอบครัว ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน						2			2
15	ส 2.2 ป. 2/2 ระบุผู้มีบทบาท อำนาจ ในการตัดสินใจในโรงเรียน และชุมชน						2			2
16	ส 3.1 ป. 2/1 ระบุทรัพยากร ที่นำมาผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน			2						2
17	ส 3.1 ป. 2/2 บอกที่มาของรายได้ และรายจ่ายของตนเองและครอบครัว			2						2
18	ส 3.1 ป. 2/3 บันทึกรายรับ-รายจ่ายของตนเอง			2						2
19	ส 3.1 ป. 2/4 สรุปผลดีของการใช้จ่าย ที่เหมาะสมกับรายได้และการออม			3						3

ข้อที่	ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้								
		1	2	3	4	5	6	7	8	รวม
20	ส 3.2 ป. 2/1 อธิบายการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยวิธีต่าง ๆ				4					4
21	ส 3.2 ป. 2/2 บอกความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย				4					4
22	ส 5.1 ป. 2/1 ระบุสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับและที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งปรากฏระหว่างโรงเรียนกับบ้าน							2		2
23	ส 5.1 ป. 2/2 ระบุตำแหน่งและลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในแผนผัง แผนที่ รูปถ่าย และลูกโลก							4		4
24	ส 5.1 ป. 2/3 สังเกต และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างโลกดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ ที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์							4		4
25	ส 5.2 ป. 2/1 อธิบายความสำคัญของธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น							4		4
26	ส 5.2 ป. 2/2 จำแนก และใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ใช้แล้วไม่หมดไป ที่ใช้แล้วหมดไป และสร้างทดแทนขึ้นใหม่ได้อย่างคุ้มค่า							3		3
27	ส 5.2 ป. 2/3 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์							3		3
28	ส 5.2 ป. 2/4 มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน							3		3
รวมทั้งหมด		15	8	9	8	13	4	10	13	80

ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้								รวม
	ครั้งที่ 1				ครั้งที่ 2				
	1	2	3	4	5	6	7	8	
ส 5.2 ป. 2/2								1	1
ส 5.2 ป. 2/3								0.5	0.5
ส 5.2 ป. 2/4								0.5	0.5
รวมทั้งหมด	4	2	2	2	3	2	2	3	20
	10				10				

ข้อที่	ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม	
8	ส 1.2 ป. 3/1 ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวก ศาสนาสถาน ศาสนวัตถุของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง			2								2
9	ส 1.2 ป. 3/2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนใน ศาสนพิธีพิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง			1								1
10	ส 1.2 ป. 3/3 แสดงตนเป็นพุทธ-มามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ			1								1
11	ส 2.1 ป. 3/1 สรุปประโยชน์และปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่น				3							3
12	ส 2.1 ป. 3/2 บอกพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของตนเองและผู้อื่นที่อยู่ในกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย				3							3
13	ส 2.1 ป. 3/3 อธิบายความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ				2							2
14	ส 2.1 ป. 3/4 ยกตัวอย่างบุคคลที่ซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน				2							2
15	ส 2.2 ป. 3/1 ระบุบทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย					4						4
16	ส 2.2 ป. 3/3 วิเคราะห์ความแตกต่างของกระบวนการการตัดสินใจในชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชนโดยวิธีการออกเสียงโดยตรง และการเลือกตัวแทนออกเสียง					3						3

ข้อที่	ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม	
17	ส 2.2 ป. 3/3 ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนโรงเรียน และชุมชนที่เป็นผลจากการตัดสินใจของบุคคล และกลุ่ม					3						3
18	ส 3.1 ป. 3/1 จำแนกความต้องการ และความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการในการดำรงชีวิต						3					3
19	ส 3.1 ป. 3/2 วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง						4					4
20	ส 3.1 ป. 3/3 อธิบายได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการ						3					3
21	ส 3.2 ป. 3/1 บอกสินค้าและบริการที่รัฐจัดหาและให้บริการแก่ประชาชน							3				3
22	ส 3.2 ป. 3/2 บอกความสำคัญของภาษีและบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี							3				3
23	ส 3.2 ป. 3/3 อธิบายเหตุผลการแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง							4				4
24	ส 5.1 ป. 3/1 สํารวจข้อมูลทางภูมิศาสตร์ในโรงเรียน และชุมชน โดยใช้แผนผัง แผนที่ และรูปถ่าย เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของตำแหน่งระยะทิศทาง								6			6
25	ส 5.1 ป. 3/2 วาดแผนผังเพื่อแสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่สำคัญในบริเวณโรงเรียน และชุมชน								4			4
26	ส 5.2 ป. 3/1 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมของชุมชนในอดีตกับปัจจุบัน									2		2

ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้									รวม
	ครั้งที่ 1					ครั้งที่ 2				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
ส 5.2 ป. 3/5									0.50	0.50
ส 5.2 ป. 3/6									0.50	0.50
รวมทั้งหมด	2	2	2	2	2	2	3	3	2	20
	10					10				

ข้อที่	ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม	
7	ส 1.1 ป. 4/7 ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์	2										2
8	ส 1.1 ป. 4/8 อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป	1										1
9	ส 1.2 ป. 4/1 อภิปรายความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ		3									3
10	ส 1.2 ป. 4/2 มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด		4									4
11	ส 1.2 ป. 4/3 ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง		3									3
12	ส 2.1 ป.4/1 ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน			3								3
13	ส 2.1 ป. 4/2 ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี			4								4
14	ส 2.1 ป. 4/3 วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย			3								3
15	ส 2.1 ป. 4/4 อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น					5						3
16	ส 2.1 ป. 4/5 เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน					5						2
17	ส 2.2 ป. 4/1 อธิบายอำนาจอธิปไตยและความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย				3							3
18	ส 2.2 ป. 4/2 อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง				4							4

ข้อที่	ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม	
19	ส 2.2 ป. 4/3 อธิบายความสำคัญ ของสถาบันพระมหากษัตริย์ ตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข				3							3
20	ส 3.1 ป. 4/1 ระบุปัจจัยที่มีผล ต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ						2					3
21	ส 3.1 ป. 4/2 บอกสิทธิพื้นฐาน และรักษาผลประโยชน์ของตนเอง ในฐานะผู้บริโภค						1					3
22	ส 3.1 ป. 4/3 อธิบายหลักการ ของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ ในชีวิตประจำวันของตนเอง						2					4
23	ส 3.2 ป. 4/1 อธิบายความสัมพันธ์ ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน							2				2
24	ส 3.2 ป. 4/2 อธิบายหน้าที่เบื้องต้น ของเงิน							3				3
25	ส 5.1 ป. 4/1 สืบค้นและอธิบาย ข้อมูลลักษณะทางกายภาพในจังหวัด ของตนด้วยแผนที่และรูปถ่าย								3			3
26	ส 5.1 ป. 4/2 ระบุแหล่งทรัพยากร และสถานที่สำคัญในจังหวัดของตน ด้วยแผนที่ และรูปถ่าย								3			3
27	ส 5.1 ป. 4/3 อธิบายลักษณะ ทางกายภาพที่ส่งผลต่อ แหล่งทรัพยากรและสถานที่สำคัญ ในจังหวัดของตน								4			4
28	ส 5.2 ป. 4/1 วิเคราะห์สิ่งแวดล้อม ทางกายภาพที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต ของคนในจังหวัด									1		1
29	ส 5.2 ป. 4/2 อธิบายการ เปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในจังหวัด และผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง									2		2

ข้อที่	ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม	
30	ส 5.2 ป. 4/3 นำเสนอแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมในจังหวัด										2	2
รวมทั้งหมด		15	10	10	10	10	5	5	10	5	80	

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตัวชี้วัดกับหน่วยการเรียนรู้ (ปลายปีการศึกษา)
รหัสวิชา ส 14101 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้									รวม
	ครั้งที่ 1				ครั้งที่ 2					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
ส 1.1 ป. 4/1	0.5									0.5
ส1.1 ป. 4/2	-									-
ส 1.1 ป. 4/3	0.5									0.5
ส 1.1 ป. 4/4	0.5									0.5
ส 1.1 ป. 4/5	0.5									0.5
ส 1.1 ป. 4/6	0.5									0.5
ส 1.1 ป. 4/7	-									-
ส 1.1 ป. 4/8	0.5									0.5
ส 1.2 ป. 4/1		1								1
ส 1.2 ป. 4/2		1								1
ส 1.2 ป. 4/3		1								1
ส 2.1 ป. 4/1			0.5							0.5
ส 2.1 ป. 4/2			1							1
ส 2.1 ป. 4/3			0.5							0.5
ส 2.1 ป. 4/4					1					1
ส 2.1 ป. 4/5					1					1
ส 2.2 ป. 4/1				0.5						0.5
ส 2.2 ป. 4/2				1						1
ส 2.2 ป. 4/3				0.5						0.5
ส 3.1 ป. 4/1						0.5				0.5
ส 3.1ป. 4/2						0.5				0.5
ส 3.1ป. 4/3						1				1
ส 3.2 ป. 4/1							1			1
ส 3.2 ป. 4/2							1			1
ส 5.1 ป. 4/1								0.5		0.5
ส 5.1 ป. 4/2								0.5		0.5
ส 5.1 ป. 4/3								1		1
ส 5.2 ป. 4/1									0.5	0.5

ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้									รวม
	ครั้งที่ 1				ครั้งที่ 2					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
ส 5.2 ป. 4/2									1	1
ส 5.2 ป. 4/3									0.5	0.5
รวมทั้งหมด	3	3	2	2	2	2	2	2	2	20
	10				10					

ข้อที่	ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้									
		1	2	3	4	5	6	7	8	รวม	
8	ส 1.2 ป. 5/1 จัดพิธีกรรมตามศาสนา ที่ตนนับถืออย่างเรียบง่ายมีประโยชน์ และปฏิบัติตนถูกต้อง		1								1
9	ส 1.2 ป. 5/2 ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม วันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดและอภิปรายประโยชน์ และที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม		1								1
10	ส 1.2 ป. 5/3 มีมรรยาทของความ เป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด		1								1
11	ส 2.1 ป. 5/1 ยกตัวอย่างและปฏิบัติ ตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ในฐานะพลเมืองที่ดี					4					4
12	ส 2.1 ป. 5/2 เสนอวิธีการปกป้อง คุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการ ละเมิดสิทธิเด็ก					4					4
13	ส 2.1 ป. 5/3 เห็นคุณค่าวัฒนธรรม ไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ในสังคมไทย						3				3
14	ส 2.1 ป. 5/4 มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของชุมชน						4				4
15	ส 2.2 ป. 5/1 อธิบายโครงสร้าง อำนาจ หน้าที่และความสำคัญของ การปกครองส่วนท้องถิ่น							2			2
16	ส 2.2 ป. 5/2 ระบุผู้มีบทบาทหน้าที่ และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของ ผู้บริหารท้องถิ่น							2			2
17	ส 2.2 ป. 5/3 วิเคราะห์ประโยชน์ ที่ชุมชนจะได้รับจากองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น							2			2
18	ส 3.1 ป. 5/1 อธิบายปัจจัยการผลิต สินค้าและบริการ								4		4

ข้อที่	ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้								
		1	2	3	4	5	6	7	8	รวม
19	ส 3.1 ป. 5/2 ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน								5	5
20	ส 3.1 ป. 5/3 อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์								3	3
21	ส 3.2 ป. 5/1 อธิบายบทบาทหน้าที่เบื้องต้นของธนาคาร								3	3
22	ส 3.2 ป. 5/2 จำแนกผลดี ผลเสียของการกู้ยืม								4	4
23	ส 5.1 ป. 5/1 สืบค้นและอธิบายข้อมูลลักษณะทางกายภาพในภูมิภาคของตนด้วยแผนที่และรูปถ่าย			7						7
24	ส 5.1 ป. 5/2 อธิบายลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อแหล่งทรัพยากรและสถานที่สำคัญในภูมิภาคของตนเอง			7						7
25	ส 5.2 ป. 5/1 วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นของประชากรในภูมิภาค				3					3
26	ส 5.2 ป. 5/2 วิเคราะห์อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีการดำเนินชีวิตในภูมิภาค				2					2
27	ส 5.2 ป. 5/3 นำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผลจากการรักษาและการทำลายสิ่งแวดล้อมและเสนอแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคของตน				2					2
รวมทั้งหมด		16	3	14	7	8	7	6	19	80

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตัวชี้วัดกับหน่วยการเรียนรู้ (ปลายปีการศึกษา)

รหัสวิชา ส 15101 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้								รวม
	ครั้งที่ 1				ครั้งที่ 2				
	1	2	3	4	5	6	7	8	
ส 1.1 ป. 5/1	1								1
ส 1.1 ป. 5/2	0.50								1
ส 1.1 ป. 5/3	0.50								1
ส 1.1 ป. 5/4	0.50								1
ส 1.1 ป. 5/5	0.50								1
ส 1.1 ป. 5/6	0.50								1
ส 1.1 ป. 5/7	0.50								2
ส 1.2 ป. 5/1		0.50							0.50
ส 1.2 ป. 5/2		0.50							0.50
ส 1.2 ป. 5/3		1							1
ส 2.1 ป. 5/1					2				2
ส 2.1 ป. 5/2					1				1
ส 2.1 ป. 5/3						0.50			0.50
ส 2.1 ป. 5/4						0.50			0.50
ส 2.2 ป. 5/1							1		1
ส 2.2 ป. 5/2							0.50		0.50
ส 2.2 ป. 5/3							0.50		0.50
ส 3.1 ป. 5/1								2	2
ส 3.1 ป. 5/2								0.50	0.50
ส 3.1 ป. 5/3								0.50	0.50
ส 3.2 ป. 5/1								0.50	0.50
ส 3.2 ป. 5/2								0.50	0.50
ส 5.1 ป. 5/1			1						1
ส 5.1 ป. 5/2			1						1
ส 5.2 ป. 5/1				1					1
ส 5.2 ป. 5/2				0.50					0.50
ส 5.2 ป. 5/3				0.50					0.50
รวมทั้งหมด	4	2	2	2	3	1	2	4	20
	10				10				

ข้อที่	ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้														
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	รวม
10	ส 1.2 ป. 6/1 อธิบายความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ใน ศาสนสถาน และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม			2												2
11	ส 1.2 ป. 6/2 มีมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด			1												1
12	ส 1.2 ป. 6/3 อธิบายประโยชน์ของการเข้าร่วมในศาสนพิธี พิธีกรรม และกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาปฏิบัติตนได้ถูกต้อง			1												1
13	ส 1.2 ป. 6/4 แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ			1												1
14	ส 2.1 ป. 6/1 ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชน									4						4
15	ส 2.1 ป. 6/2 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาและอ้างรักชาติวัฒนธรรมอันดีงาม										2					2
16	ส 2.1 ป. 6/3 แสดงออกถึงมารยาทไทยได้เหมาะสมถูกต้องกาลเทศะ										2					2

ข้อที่	ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้														
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	รวม
17	ส 2.1 ป. 6/4 อธิบาย คุณค่าทางวัฒนธรรม ที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่ม คนในสังคมไทย										2					2
18	ส 2.1 ป. 6/5 ติดตาม ข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เลือกรับและใช้ข้อมูล ข่าวสารในการเรียนรู้ได้ เหมาะสม											2				2
19	ส 2.2 ป. 6/1 เปรียบเทียบ บทบาท หน้าที่ของ เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นและรัฐบาล												2			2
20	ส 2.2 ป. 6/2 มีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ ส่งเสริมประชาธิปไตย ในท้องถิ่นและประเทศ												2			2
21	ส 2.2 ป. 6/3 อภิปราย บทบาทความสำคัญ ในการใช้สิทธิออกเสียง เลือกตั้งตามระบอบ ประชาธิปไตย												2			2
22	ส 3.1 ป. 6/1 อธิบาย บทบาทของผู้ผลิต ที่มีความรับผิดชอบ													2		2
23	ส 3.1 ป. 6/2 อธิบาย บทบาทของผู้บริโภค ที่รู้เท่าทัน													2		2

ข้อที่	ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้														
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	รวม
30	ส 5.2 ป. 6/2 วิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงทาง กายภาพของประเทศไทย ในอดีตกับปัจจุบัน และผลที่เกิดขึ้น จากการเปลี่ยนแปลง							3								3
31	ส 5.2 ป. 6/3 นำเสนอ ตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผล จากการรักษา และทำลาย ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม และเสนอแนวทาง ในการจัดการที่ยั่งยืน ในประเทศไทย								3							3
รวมทั้งหมด		6	7	7	3	8	3	3	3	4	6	2	6	6	6	70

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตัวชี้วัดกับหน่วยการเรียนรู้ (ปลายปีการศึกษา)
 รหัสวิชา ส 16101 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้														รวม	
	ครั้งที่ 1								ครั้งที่ 2							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
ส 1.1 ป. 6/1																-
ส 1.1 ป. 6/2	0.5															0.5
ส 1.1 ป. 6/3	0.5															0.5
ส 1.1 ป. 6/4		0.5														0.5
ส 1.1 ป. 6/5																-
ส 1.1 ป. 6/6		0.5														0.5
ส 1.1 ป. 6/7		0.5														0.5
ส 1.1 ป. 6/8			0.5													0.5
ส 1.1 ป. 6/9			-													-
ส 1.2 ป. 6/1			0.5													0.5
ส 1.2 ป. 6/2			0.5													0.5
ส 1.2 ป. 6/3			0.5													0.5
ส 1.2 ป. 6/4			0.5													0.5
ส 2.1 ป. 6/1									1							1
ส 2.1 ป. 6/2										1						1
ส 2.1 ป. 6/3										0.5						0.5
ส 2.1 ป. 6/4										0.5						0.5
ส 2.1 ป. 6/5											1					1
ส 2.2 ป. 6/1												0.5				0.5
ส 2.2 ป. 6/2												0.5				0.5
ส 2.2 ป. 6/3												1				1
ส 3.1 ป. 6/1													1			1
ส 3.1 ป. 6/2													0.5			0.5
ส 3.1 ป. 6/3													0.5			0.5
ส 3.2 ป. 6/1														1		1
ส 3.2 ป. 6/2														1		1

ตัวชี้วัด	คะแนนหน่วยการเรียนรู้														รวม	
	ครั้งที่ 1								ครั้งที่ 2							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
ส 5.1 ป. 6/1				1											1	
ส 5.1 ป. 6/2					1										1	
ส 5.2 ป. 6/1						1									1	
ส 5.2 ป. 6/2							1								1	
ส 5.2 ป. 6/3								1							1	
รวมทั้งหมด	1	1.5	2.5	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	2	20
	10								10							

กรอบการออกแบบหน่วยการเรียนรู้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

รหัสวิชา ส 11101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 8 ชั่วโมง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป. 1/1 บอกพุทธประวัติ หรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือโดยสังเขป

ส 1.1 ป. 1/2 ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/ เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

ส 1.1 ป. 1/3 บอกความหมาย ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ป. 1/4 เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

สาระการเรียนรู้

- พุทธประวัติ
 - ประสูติ
 - ตรัสรู้
 - ปรีนิพพาน
 - สามเณรบิณฑิต
 - วัณณุปถชาดก
 - สุวัณณสามชาดก
 - พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
 - เจ้าพระยาสุธรรมมนตรี (หนูพร้อม)
- พระรัตนตรัย
 - ศรัทธา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
- โอวาท 3
 - ไม่ทำชั่ว
 - เบญจศีล
 - ทำความดี
 - เบญจธรรม
 - สังคหวัตถุ 4

- กตัญญูทวดเวทิต่อพ่อแม่ และครอบครัว
- มงคล 38
- ทำตัวดี
- วาง่าย
- รับใช้พ่อแม่
- ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา)
- พุทธศาสนสุภาษิต
 - อตตนา หิ อตตโน นาโถ ตนแลเป็นที่พึ่งของตน
 - มาตา มิตตํ สเก ชมเร มารดาเป็นมิตรในเรือนของตน
- ฝึกสวดมนต์และแผ่เมตตา
 - รู้ความหมายและประโยชน์ของสติ
 - ฟังเพลงและร้องเพลงอย่างมีสติ
 - เล่นและทำงานอย่างมีสติ
 - ฝึกให้มีสติในการฟัง การอ่าน การคิด การถามและการเขียน

สาระสำคัญ

ศาสนาทุกศาสนามุ่งสอนให้คนเป็นคนดีและมีหลักธรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติ ดังนั้น เราจึงควรศึกษาหลักธรรมของศาสนาต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่ตนนับถือ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาเรื่องพุทธประวัติหรือประวัติของศาสนาที่ตนนับถือจากใบความรู้/ Internet และเขียนสรุปเป็นแผนผังความคิด
2. เขียนข้อคิดที่ได้จากข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/ เรื่องเล่า	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนร่วมกันอภิปรายข้อคิดที่ได้จากการศึกษาประวัติสาวก ชาดก/ เรื่องเล่าและศาสนิกชน จากนั้นเขียนข้อคิดที่ได้ลงในสมุด
3. วาดภาพการปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท 3 หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ	- วาดภาพสอดคล้องกับเนื้อหา ชิ้นงานสวยงามตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนวาดภาพการปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ แล้วออกมาปฏิบัติหน้าชั้นเรียน

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ศาสนิกชนที่ดี

รหัสวิชา ส 11101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 4 ชั่วโมง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีและดำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด

ส 1.2 ป. 1/1 บำเพ็ญประโยชน์ต่อวัดหรือศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ

ส 1.2 ป. 1/2 แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ

ส 1.2 ป. 1/3 ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง

สาระการเรียนรู้

- การบำเพ็ญประโยชน์ต่อวัดหรือศาสนสถาน
 - การพัฒนาทำความสะอาด
 - การบริจาค
 - การร่วมกิจกรรมทางศาสนา
- การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
 - ชั้นเตรียมการ
 - ชั้นพิธีการ
- ประวัติดุสิตโดยสังเขปของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 - วันมาฆบูชา
 - วันวิสาขบูชา
 - วันอาสาฬหบูชา
 - วันอัฐมีบูชา
- การบูชาพระรัตนตรัย

สาระสำคัญ

ศาสนิกชนที่ดีต้องปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาอย่างเคร่งครัดและปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในฐานะที่เป็นศาสนิกชนที่ดี เช่น รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถานแสดงตนเป็นศาสนิกชนและปฏิบัติตนในศาสนพิธีหรือพิธีกรรมต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์สุจริต

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิดการ บำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถาน และการแสดงตนเป็นศาสนิกชน ของศาสนาที่ตน นับถือ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- เรียนรู้เกี่ยวกับการบำเพ็ญ ประโยชน์ต่อวัดหรือศาสนสถาน - ศึกษาการแสดงตนเป็นศาสนิกชน ที่ดีตามศาสนาที่ตนนับถือ - เขียนแผนผังความคิดการ บำเพ็ญประโยชน์ต่อ ศาสนสถานและการแสดงตน เป็นศาสนิกชนของศาสนา ที่ตนนับถือ
2. สมุดภาพวันสำคัญทางศาสนา	- เนื้อหาถูกต้องตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาประวัติวันสำคัญทางศาสนา จากวิดีโอ/ Internet

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การวิเคราะห์ การอธิบาย และการยกตัวอย่าง
2. ทักษะ : การเขียน
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ครอบครัวของฉัน

รหัสวิชา ส 11101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 4 ชั่วโมง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 2.1 ป. 1/1 บอกประโยชน์และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน

ส 2.1 ป. 1/2 ยกตัวอย่างความสามารถและความคิดของตนเอง ผู้อื่นและบอกผลจากการกระทำนั้น

สาระการเรียนรู้

- การเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว เช่น
 - กตัญญูกตเวทีและเคารพรับฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่และครู
 - รู้จักกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ การไหว้ผู้ใหญ่
 - ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบของครอบครัว
 - มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว
 - มีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - มีระเบียบ วินัย มีน้ำใจ
 - ประโยชน์ของการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
- ลักษณะความสามารถและลักษณะความดีของตนเองและผู้อื่น เช่น
 - ความกตัญญูกตเวที
 - ความมีระเบียบวินัย
 - ความรับผิดชอบ
 - ความขยัน
 - การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือผู้อื่น
 - ความซื่อสัตย์สุจริต
 - ความเมตตากรุณา
- ผลของการทำความดี เช่น
 - ภาควุมิใจ
 - มีความสุข
 - ได้รับการชื่นชม ยกย่อง
- โครงสร้างของครอบครัวและความสัมพันธ์ของบทบาท หน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว

- ความหมายและความแตกต่างของอำนาจตามบทบาท สิทธิ หน้าที่ในครอบครัว
- การใช้อำนาจในครอบครัวตามบทบาท สิทธิหน้าที่
- กิจกรรมตามกระบวนการประชาธิปไตยในครอบครัว เช่น การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

ในครอบครัว การรับฟังและแสดงความคิดเห็น

- ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต เช่น การทำการบ้าน การทำเวร การสอบ กิจกรรมนักเรียน
- การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมเรื่อง การแยกแยะ

สาระสำคัญ

ครอบครัวประกอบด้วยสมาชิกหลายคน ทุกคนต้องมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบและพยายามปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวเพื่อให้ตนเองและครอบครัวมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการสื่อสาร

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

มีจิตสาธารณะ

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. แผ่นพับการปฏิบัติตน เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสะอาด สวยงาม	- ศึกษาการเป็นสมาชิกที่ดี ของครอบครัว - ทำแผ่นพับการปฏิบัติตน เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
2. เขียนแผนผังความคิด เรื่อง โครงสร้าง บทบาทและหน้าที่ ของสมาชิกในครอบครัว	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาโครงสร้างของครอบครัว และความสัมพันธ์ของบทบาท หน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว - เขียนแผนผังความคิดเรื่อง โครงสร้าง บทบาทและหน้าที่ ของสมาชิกในครอบครัว
3. เขียนจำแนกบทบาท สิทธิ หน้าที่ของตนเองในครอบครัว	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาความหมายและความ แตกต่างของอำนาจตามบทบาท สิทธิหน้าที่ในครอบครัวและเขียน จำแนกบทบาท สิทธิ หน้าที่ ของตนเองในครอบครัวลงในสมุด

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โรงเรียนของฉัน

รหัสวิชา ส 11101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 4 ชั่วโมง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและธำรง รักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด

ส 2.2 ป. 1/1 บอกโครงสร้าง บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวและโรงเรียน

ส 2.2 ป. 1/2 ระบุบทบาท สิทธิ หน้าที่ของตนเองในครอบครัวและโรงเรียน

ส 2.2 ป. 1/3 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและทำกิจกรรมในครอบครัวและโรงเรียนตามกระบวนการประชาธิปไตย

สาระการเรียนรู้

- การเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน เช่น
 - กตัญญูกตเวทีและเคารพรับฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ และครู
 - รู้จักกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ การไหว้ผู้ใหญ่
 - ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ ของโรงเรียน
 - มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
 - มีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - มีระเบียบ วินัย มีน้ำใจ
- ประโยชน์ของการปฏิบัติตนเป็นสมาชิก ที่ดีของโรงเรียน
- ลักษณะความสามารถและลักษณะ ความดีของตนเองและผู้อื่น เช่น
 - ความกตัญญูกตเวที
 - ความมีระเบียบวินัย
 - ความรับผิดชอบ
 - ความขยัน
 - การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือผู้อื่น
 - ความซื่อสัตย์สุจริต
 - ความเมตตากรุณา
- ผลของการทำความดี เช่น
 - ภาคภูมิใจ
 - มีความสุข
 - ได้รับการชื่นชม ยกย่อง
- โครงสร้างของโรงเรียน ความสัมพันธ์ของบทบาท หน้าที่ของสมาชิกในโรงเรียน
- ความหมายและความแตกต่างของอำนาจตามบทบาท สิทธิ หน้าที่ในโรงเรียน

- การใช้อำนาจในครอบครัวตามบทบาท สิทธิหน้าที่
- กิจกรรมตามกระบวนการประชาธิปไตยในโรงเรียน เช่น เลือกหัวหน้าห้อง ประธานชุมนุม ประธานนักเรียน
- พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น ความหมายบทบาทและสิทธิ การเคารพสิทธิหน้าที่ต่อตนเอง และผู้อื่น ระเบียบ กฎ กติกา กฎหมาย ความรับผิดชอบ (ต่อตนเองกับต่อผู้อื่น) ความเป็นพลเมือง

สาระสำคัญ

โรงเรียนเป็นสถานที่ให้ความรู้ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกหลายคนแต่ละคนต่างก็มีหน้าที่รับผิดชอบแตกต่างกันไปตามความสามารถของตน ดังนั้นเราจึงควรปฏิบัติตนให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในโรงเรียน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการสื่อสาร

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีจิตสาธารณะ

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. แผ่นพับการปฏิบัติตน เป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสะอาด สวยงาม	- ศึกษาการเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน - ทำแผ่นพับการปฏิบัติตน เป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน
2. เขียนแผนผังความคิดเรื่อง โครงสร้าง บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในโรงเรียน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาโครงสร้างของครอบครัวและความสัมพันธ์ของบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในโรงเรียน - เขียนแผนผังความคิดเรื่อง โครงสร้าง บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในโรงเรียน
3. เขียนจำแนกบทบาท สิทธิหน้าที่ของตนเองในโรงเรียน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาความหมายและความแตกต่างของอำนาจตามบทบาท สิทธิหน้าที่ในโรงเรียน - เขียนจำแนกบทบาท สิทธิหน้าที่ของตนเองในโรงเรียน ลงในสมุด

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ใช้จ่ายอย่างประหยัด

รหัสวิชา ส 11101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 6 ชั่วโมง

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด

- ส 3.1 ป. 1/1 ระบุสินค้าและบริการที่ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
- ส 3.1 ป. 1/2 ยกตัวอย่างการใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันที่ไม่เกินตัวและเห็นประโยชน์ของการออม
- ส 3.1 ป. 1/3 ยกตัวอย่างการใช้ทรัพยากรในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด

สาระการเรียนรู้

- สินค้าและบริการที่ซื้อขายในชีวิตประจำวัน เช่น ดินสอ กระดาษ ยาสีฟัน
- สินค้าและบริการที่ได้มาโดยไม่ใช้เงิน เช่น มีผู้ให้หรือการใช้ของแลกเปลี่ยน
- สินค้าและบริการที่ได้มาจากการใช้เงินซื้อ
- ใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการให้คุ้มค่า
- การใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันเพื่อซื้อสินค้าและบริการ
- ประโยชน์ของการใช้จ่ายเงินที่ไม่เกินตัว
- ประโยชน์ของการออม
- โทษของการใช้จ่ายเงินเกินตัว
- วางแผนการใช้จ่าย
- ทรัพยากรที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ดินสอ กระดาษ เสื้อผ้า อาหาร
- ทรัพยากรส่วนรวม เช่น โต๊ะ เก้าอี้ นักเรียน สาธารณูปโภคต่าง ๆ
- วิธีการใช้ทรัพยากรทั้งของส่วนตัวและส่วนรวมอย่างถูกต้อง และประหยัดและคุ้มค่า

สาระสำคัญ

สินค้าและบริการที่ซื้อขายในปัจจุบันล้วนผลิตมาจากทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นเราควรใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เงินเป็นสิ่งที่หาได้ยาก เราควรใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด ไม่ใช้จ่ายเกินตัว และรู้จักเก็บเงินไว้ใช้ยามจำเป็น

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- อยู่อย่างพอเพียง

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. วาดภาพสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	- วาดภาพสอดคล้องกับเนื้อหาชิ้นงานสวยงามตามเกณฑ์ที่กำหนด	- ศึกษาสินค้าและบริการที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น ดินสอ กระดาษ ยาสีฟัน - ศึกษาการใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการให้คุ้มค่าและวาดภาพสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ทำบันทึกรายรับ รายจ่าย	- เขียนได้ถูกต้อง สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนด	- ศึกษาการใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันเพื่อซื้อสินค้าและบริการ - ศึกษาประโยชน์ของการใช้จ่ายเงินที่ไม่เกินตัว - ศึกษาประโยชน์ของการออมและทำบันทึกรายรับ รายจ่าย
3. ยกตัวอย่างการใช้ทรัพยากรในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษาเนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- ศึกษาและยกตัวอย่าง ทรัพยากรที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเขียนลงในสมุด - ศึกษาทรัพยากรส่วนรวม เช่น สาธารณูปโภคต่าง ๆ โต๊ะ เก้าอี้ - ศึกษาวิธีการใช้ทรัพยากรทั้งของส่วนตัวและส่วนรวมอย่างถูกต้องและประหยัดและคุ้มค่า

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สร้างงานสร้างอาชีพ

รหัสวิชา ส 11101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัด

ส 3.2 ป. 1/1 อธิบายเหตุผลความจำเป็นที่คนต้องทำงานอย่างสุจริต

สาระการเรียนรู้

- ความหมาย ประเภทและความสำคัญของการทำงาน
- เหตุผลของการทำงาน
- ผลของการทำงานประเภทต่าง ๆ ที่มีต่อครอบครัวและสังคม
- การทำงานอย่างสุจริตทำให้สังคมสงบสุข
- จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต เรื่องความพอเพียง ความโปร่งใส ต้านทุจริต ความเอื้ออาทร

สาระสำคัญ

ในสังคมทุกคนต้องแบ่งงานกันทำตามความถนัด การทำงานย่อมได้ผลประโยชน์ตอบแทน เช่น รายได้ ซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ

สมรรถนะสำคัญ

- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- อยู่อย่างพอเพียง
- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิด เรื่อง ความสำคัญของการทำงานและ เหตุผลที่ต้องทำงานอย่างสุจริต	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาความหมาย ประเภทและ ความสำคัญของการทำงานเหตุผล ของการทำงานผลของการทำงาน ประเภท การทำงานอย่างสุจริตต่าง ๆ ที่มีต่อครอบครัวและสังคม -สรุปเขียนเป็นแผนผังความคิดเรื่อง ความสำคัญของการทำงานและ เหตุผลที่ต้องทำงานอย่างสุจริต

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรียนรู้สิ่งแวดล้อม

รหัสวิชา ส 11101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 7 ชั่วโมง

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลก และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกัน ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์และสรุปข้อมูล ตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

- ส 5.1 ป. 1/1 จำแนกสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น
- ส 5.1 ป. 1/2 ระบุความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศของสิ่งต่าง ๆ
- ส 5.1 ป. 1/3 ใช้แผนผังแสดงตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียน
- ส 5.1 ป. 1/4 สังเกตและบอกการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศในรอบวัน

สาระการเรียนรู้

- สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเอง ตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นที่บ้านและที่โรงเรียน
- ความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่นที่อยู่อาศัย บ้านของเพื่อนบ้าน ถนน ต้นไม้ ทุ่งนา ไร่ สวน ที่ราบภูเขา แหล่งน้ำ
- ทิศหลัก (เหนือ ตะวันออก ใต้ ตะวันตก) และที่ตั้งของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
- แผนผังแสดงตำแหน่งสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียน
- การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ในรอบวัน เช่น กลางวัน กลางคืน ความร้อนของอากาศฝน เมฆ ลม

สาระสำคัญ

สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเรามีทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติแลที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะอยู่ในตำแหน่ง ระยะทิศทางที่แตกต่างกันเราสามารถใช้นำมาใช้ในการแสดงตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ใฝ่เรียนรู้

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนจำแนกสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- ศึกษาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นและเขียนจำแนกสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้นลงในใบงาน
2. วาดภาพแผนผังแสดงตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียน และระบุทิศ	- วาดภาพสอดคล้องกับเนื้อหา ชิ้นงานสวยงามตามเกณฑ์ที่กำหนด	- ศึกษาความสัมพันธ์ของตำแหน่งระยะ ทิศของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น ที่อยู่อาศัย บ้าน เพื่อนบ้าน ต้นไม้ ถนน หุ่น ไร่ สวน ที่ราบ ภูเขา แหล่งน้ำ - วาดภาพแผนผังแสดงตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียนและระบุทิศให้ถูกต้อง
3. บันทึกการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศในรอบวัน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศในรอบวัน เช่น กลางวัน กลางคืน ความร้อนของอากาศ ฝน เมฆ ลม และบันทึกการเปลี่ยนแปลงของ สภาพอากาศในรอบวันลงในสมุด

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลง

รหัสวิชา ส 11101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 5 ชั่วโมง

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

ส 5.2 ป. 1/1 บอกสิ่งแวดล้อมที่เกิดตามธรรมชาติที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

ส 5.2 ป. 1/2 สังเกตและเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลง ของสภาพ แวดล้อมเพื่อการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม

ส 5.2 ป. 1/3 มีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมที่บ้านและห้องเรียน

สาระการเรียนรู้

- สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อความเป็นอยู่มนุษย์ เช่นภูมิอากาศมีผลต่อลักษณะที่อยู่อาศัยและเครื่องแต่งกาย
 - การเปลี่ยนแปลงของสภาพ แวดล้อมที่อยู่รอบตัว
 - อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม
 - การปฏิบัติตนในการรักษาสิ่งแวดล้อมในบ้านและห้องเรียน

สาระสำคัญ

การที่มนุษย์ต้องพึ่งพาสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงชีวิตจึงก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ดังนั้นมนุษย์จึงต้องรู้จักสังเกตการเปลี่ยนแปลงและรู้เท่าทันสิ่งแวดล้อมเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ใฝ่เรียนรู้

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิด เรื่อง สิ่งแวดลอมที่เกิดตามธรรมชาติ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่ กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาสิ่งแวดลอมทางกายภาพที่ มีผลต่อความเป็นอยู่มนุษย์ เช่น ภูมิอากาศมีผลต่อลักษณะที่อยู่ อาศัยและเครื่องแต่งกายและเขียน แผนผังความคิดเรื่องสิ่งแวดลอม ที่เกิดตามธรรมชาติ
2. เขียนเปรียบเทียบการ เปลี่ยนแปลงของสภาพแวดลอม	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- ศึกษาการเปลี่ยนแปลง ของสภาพแวดลอมที่อยู่รอบตัว และอิทธิพลของสิ่งแวดลอม ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตน - เขียนเปรียบเทียบการ เปลี่ยนแปลงของสภาพแวดลอม ลงในใบงาน

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

กรอบการออกแบบหน่วยการเรียนรู้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติของศาสนา

รหัสวิชา ส 12102

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 9 ชั่วโมง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป. 2/1 บอกความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ส 1.1 ป. 2/2 สรุปพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงการออกผนวชหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ป. 2/3 ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/ เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

ส 1.1 ป. 2/4 บอกความหมาย ความสำคัญ และเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ป. 2/5 ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัวและในโรงเรียนตามหลักศาสนา

ส 1.1 ป. 2/6 เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1ป.2/7 บอกชื่อศาสนา ศาสดาและความสำคัญของคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น ๆ

สาระการเรียนรู้

- ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ
- พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงการออกผนวชหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
- แบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก
- ความหมาย ความสำคัญ และเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ
- การทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัวและในโรงเรียนตามหลักศาสนา
- สวดมนต์ แผ่เมตตา
- ศาสนา ศาสดาและความสำคัญของคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น ๆ

สาระสำคัญ

ศาสนาพุทธถือกำเนิดในดินแดนชมพูทวีป ประเทศอินเดียโดยมีพระพุทธเจ้าเป็นศาสดา ปัจจุบันศาสนาพุทธมีผู้นับถือกันมากโดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชีย ได้แก่ ไทย ศรีลังกา พม่า

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย เพราะคนไทยส่วนใหญ่นับถือกันมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย เป็นราชธานี พระมหากษัตริย์โดยทุกพระองค์เป็นพุทธศาสนิกชน และเป็นองค์ศาสนูปถัมภก

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- ซื่อสัตย์สุจริต

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. แผนผังความคิดเรื่องความสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาความสำคัญของศาสนาต่าง ๆ จากใบความรู้/ Internet
2. วาดภาพพระบายสีพุทธประวัติ พร้อมทั้งเขียนคำบรรยายได้ ภาพและข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้	- วาดภาพสอดคล้องกับเนื้อหา ชิ้นงานสวยงามตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาพุทธประวัติ จากวิดีโอ และศึกษาเพิ่มเติมจากใบความรู้
3. แผนผังความคิดความหมาย ความสำคัญและเคารพ พระรัตนตรัย การปฏิบัติ ตามหลักธรรมโอวาท 3	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาความหมาย ความสำคัญและเคารพ พระรัตนตรัยการปฏิบัติ ตามหลักธรรมโอวาท 3
4. จับคู่ศาสนา ศาสดาและคัมภีร์ ของศาสนาต่าง ๆ	- เขียนได้ถูกต้อง ตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาศาสนา ศาสดา และคัมภีร์ของศาสนาต่าง ๆ จากห้องสมุด

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ศาสนิกชนที่ดีสู่สังคมอาเซียน

รหัสวิชา ส 12101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 3 ชั่วโมง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด

ส 1.2 ป. 2/1 ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดได้ถูกต้อง

ส 1.2 ป. 2/2 ปฏิบัติตนในศาสนาพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง

สาระการเรียนรู้

- การฝึกปฏิบัติมรยาทชาวพุทธ
- การเข้าร่วมกิจกรรมและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

สาระสำคัญ

ชาวพุทธมีหน้าที่หลายประการ เช่น จัดพิธีกรรมทางศาสนาอย่างถูกต้อง พิธีกรรมของศาสนาพุทธส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการทำบุญ พุทธศาสนิกชนเข้าใจในศาสนพิธีแล้วนำไปปฏิบัติให้ถูกต้อง รวมถึงมารยาทของชาวพุทธที่ต้องปฏิบัติ เช่นการไหว้ และการกราบพระรัตนตรัยและบุคคลต่าง ๆ ตามฐานะ

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- รักความเป็นไทย
- มีจิตสาธารณะ

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. หนังสือเล่มเล็ก เรื่อง มารยาท ชาวพุทธ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาวิธีการฝึกปฏิบัติ มารยาทชาวพุทธแล้วฝึกปฏิบัติ ให้ถูกต้องและเหมาะสมหน้าที่ ของศาสนิกชนที่ดี เช่น การพนมมือ การไหว้ การกราบ การนั่งการยืน การเดิน
2. วาดภาพการปฏิบัติตน ในวันสำคัญทางศาสนา	- วาดภาพสอดคล้องกับเนื้อหา ชิ้นงานสวยงามตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาเรื่องการปฏิบัติตน ในวันสำคัญทางศาสนา จากวิดีโอ

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

รหัสวิชา ส 12101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 5 ชั่วโมง

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

- ส 3.1 ป. 2/1 ระบุทรัพยากรที่นำมาผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
- ส 3.1 ป. 2/2 บอกที่มาของ
- ส 3.1 ป. 2/3 บันทึกรายรับ - รายจ่ายของตนเอง
- ส 3.1 ป. 2/4 สรุปผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้และการออม

สาระการเรียนรู้

- ทรัพยากรที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
- รายได้และรายจ่ายของตนเองและครอบครัว
- บันทึกรายรับ - รายจ่ายของตนเอง
- ผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้และการออม

สาระสำคัญ

ทรัพยากรที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในครอบครัวและโรงเรียน เช่น ดินสอและกระดาษที่ผลิตจากไม้รวมทั้งเครื่องจักรและแรงงานการผลิตผลของการใช้ทรัพยากรในการผลิตที่หลากหลายที่มีต่อราคา คุณค่า และประโยชน์ของสินค้าและบริการรวมทั้งสิ่งแวดล้อม

การประกอบอาชีพของครอบครัวก่อให้เกิดรายได้ที่จะนำมาใช้จ่ายภายในครอบครัว การแสวงหารายได้ที่สุจริตและเหมาะสมจะทำให้ครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังนั้น รายได้และรายจ่ายของครอบครัว ควรใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล และควรเหลือไว้ใช้ในยามจำเป็น

วิธีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองอย่างง่าย ๆ และรายการของรายรับที่เป็นรายได้

การออมหมายถึงการที่เราเก็บเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายทั้งหมดไว้ไม่เอาออกมาจ่ายฟุ่มเฟือยอาจเก็บใส่กระปุกออมสินหรือนำไปฝากธนาคาร และเมื่อถึงคราวจำเป็นก็สามารถนำมาออกใช้ให้เกิดประโยชน์ได้และเมื่อมีเงินออมจำนวนมากขึ้น เราควรนำไปฝากธนาคาร เพราะธนาคารเป็นสถานที่ที่ทำหน้าที่เป็น

สื่อกลางระหว่างผู้ออมเงินกับผู้ต้องการใช้เงินโดยหน้าที่ของธนาคาร คือรับฝากเงินออมและให้ผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ย หน้าที่อีกประการหนึ่ง คือให้กู้ยืมเงินโดยได้ดอกเบี้ยจากเงินกู้และหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือมีหน้าที่เป็นตัวแทนด้านการเงินและรับฝากของมีค่า

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- อยู่อย่างพอเพียง

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนตัวอย่างการผลิตที่ใช้ทรัพยากรอย่างหลากหลาย	- เขียนยกตัวอย่างการผลิตที่ใช้ทรัพยากรอย่างหลากหลายได้อย่างถูกต้อง และตกแต่งผลงานได้อย่างสวยงาม	- นักเรียนสำรวจทรัพยากรที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในครอบครัวและโรงเรียน เช่น ดินสอและกระดาษที่ผลิตจากไม้
2. ทำบันทึกรายรับ – รายจ่ายของตนเอง	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาการแสวงหารายได้ที่สุจริตและเหมาะสมรายได้และรายจ่ายในภาพรวมขอครอบครัว รายได้และรายจ่ายของตนเอง

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เคียงคู่เศรษฐกิจ

รหัสวิชา ส 12101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 3 ชั่วโมง

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัด

ส 3.2 ป. 2/1 อธิบายการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยวิธีต่าง ๆ

ส 3.2 ป. 2/2 บอกความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย

สาระการเรียนรู้

- ความหมายและความสำคัญของสินค้าและบริการและการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ
- ความหมายและบทบาทของผู้ซื้อและผู้ขาย ผู้ผลิตและผู้บริโภคพอสังเขป

สาระสำคัญ

การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการสามารถทำได้หลายวิธีโดยวิธีต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนสินค้าควรยึดหลักความซื่อสัตย์

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายทำให้เกิดการกำหนดราคาสินค้าและบริการไปในทิศทางที่ถูกต้องได้รับประโยชน์เท่า ๆ กันทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย เพื่อความบริสุทธิ์ ยุติธรรม

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์สุจริต

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนอธิบายความหมายของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยไม่ใช้เงินรวมทั้งยกตัวอย่างการแบ่งปันการช่วยเหลือกัน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาเรียนรู้เรื่องการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยไม่ใช้เงิน
2. เขียนอธิบายความหมายของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยการใช้เงิน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาเรียนรู้เรื่องการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยการใช้เงิน
3. เขียนอธิบายความหมายและบทบาทของผู้ซื้อและผู้ขาย ผู้ผลิต และผู้บริโภคพอสังเขป	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนเข้ากลุ่มกันศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ประมาณ 5 - 6 คน แล้วเขียนอธิบายความหมายและบทบาทของผู้ซื้อและผู้ขาย ผู้ผลิตและผู้บริโภคพอสังเขป

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 มีพลเมืองเป็นเลิศสู่สังคม

รหัสวิชา ส 12101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 5 ชั่วโมง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตทางสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่าง สันติสุข

ตัวชี้วัด

- ส 2.1 ป. 2/1 ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
- ส 2.1 ป. 2/2 ปฏิบัติตนตามมารยาทไทย
- ส 2.1 ป. 2/3 แสดงพฤติกรรมในการยอมรับความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของบุคคลอื่นที่ แตกต่างกันโดยปราศจากอคติ
- ส 2.1 ป. 2/4 เคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น

สาระการเรียนรู้

- ข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในครอบครัว โรงเรียน สถานที่สาธารณะ เช่น โรงภาพยนตร์ โบราณสถาน ฯลฯ
 - กิริยามารยาทไทยเกี่ยวกับความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การพูด การทักทาย การแต่งกาย
 - การยอมรับความแตกต่างของคนในสังคมเรื่องความคิด ความเชื่อความสามารถและการปฏิบัติตนของบุคคลอื่นที่แตกต่างกัน
 - สิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น
 - การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม เช่น การคิดแยกแยะ
- ประโยชน์
- ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม
 - ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต เช่น การทำการบ้าน การทำเวร การสอบ กิจกรรมนักเรียน
 - จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต เช่น ความพอเพียง ความโปร่งใส ต้านทุจริต ความเอื้ออาทร
 - พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น ระเบียบ กฎ กติกา กฎหมาย ความรับผิดชอบ (ต่อห้องเรียน)
- คุณลักษณะของพลเมืองที่ดี หน้าที่ของพลเมืองที่ดี
- พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม เรื่องการเคารพสิทธิหน้าที่ต่อตนเองและผู้อื่น การเคารพสิทธิหน้าที่ต่อชุมชนและสังคม

สาระสำคัญ

การที่เราอยู่ร่วมกันในสังคม จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องของสถานภาพและบทบาท หน้าที่ สิทธิ เสรีภาพเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสงบสุขของสังคม หน้าที่พลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย เน้นการประพฤติปฏิบัติของบุคคลในสังคม การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม มีความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การเคารพสิทธิผู้อื่น การรู้จักวิจารณ์อย่างมีเหตุผล ใช้สิทธิของตนเองอย่างสมบูรณ์ ภายในกฎ ระเบียบและข้อปฏิบัติอื่น ๆ ของสังคม

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัย

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. ตั้งกฎ ระเบียบ และการปฏิบัติ ตนในการอยู่ร่วมกัน ในห้องเรียนลงในกระดาษ โพสการ์ดและนำเสนอชั้นเรียน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่ กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน ร่วมกันตั้ง กฎ ระเบียบ กติกา การปฏิบัติตนที่ เหมาะสมในการอยู่ร่วมกันใน ครอบครัว โรงเรียน สถานที่ สาธารณะ เช่น โรงภาพยนตร์ โบราณสถาน - เตรียมการนำเสนอหน้าชั้นเรียน
2. แสดงบทบาทสมมติการปฏิบัติ ตนตามมารยาทไทย เช่น การเดิน การทักทาย	- มีความกล้าแสดงออก ทำตาม ขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง	- แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คนจัดเตรียม การแสดงบทบาทสมมติการปฏิบัติ ตามรูปแบบของกีฬามารยาทไทย เกี่ยวกับความ เคารพ การยืน การ เดิน การนั่ง การพูด การทักทาย การแต่งกาย
3. แฝงฝังความคิดสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ของตนเองและผู้อื่น	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่ กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาเรื่องสิทธิเสรีภาพ ของตนเองและผู้อื่น สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ของตนเองและผู้อื่นแล้วร่วมกัน อธิบาย รวมทั้งยกตัวอย่างสิทธิที่ พึงได้รับการคุ้มครอง ทั้งต่อ ตนเองและผู้อื่นได้

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เกิดวิถีประชาธิปไตย

รหัสวิชา ส 12101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 4 ชั่วโมง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตทางสังคม

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด

ส 2.2 ป. 2/1 อธิบายความสัมพันธ์ของตนเองและสมาชิกในครอบครัวในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน
 ส 2.2 ป. 2/2 ระบุผู้มีบทบาท อำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียนและชุมชน

สาระการเรียนรู้

- ความสัมพันธ์ของตนเองและสมาชิกในครอบครัวกับชุมชน เช่น การช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน
- ผู้มีบทบาท อำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียนและชุมชน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น กำนัน

ผู้ใหญ่นบ้าน

สาระสำคัญ

การอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมต้องมีความสัมพันธ์กันทั้งต่อตนเองและสมาชิกในครอบครัวกับชุมชน เช่น การช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชนและการช่วยเหลือกันภายในครอบครัว

ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้านล้วนมีบทบาท หน้าที่ อำนาจ แตกต่างกันไป ตามฐานะตำแหน่งและหน่วยงาน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีจิตสาธารณะ

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนอธิบายความสัมพันธ์ของตนเองและสมาชิกในครอบครัว	- เขียนอธิบายได้อย่างถูกต้องครบถ้วน สะกดคำถูกต้องทุกคำ	- นักเรียนศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของตนเองและสมาชิกในครอบครัวในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน
2. เขียนแผนผังความคิดบทบาทอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาบทบาทอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 กายภาพสัมพันธ์

รหัสวิชา ส 12101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 5 ชั่วโมง

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกัน และกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

ส 5.1 ป.2/1 ระบุสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นธรรมชาติกับที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งปรากฏระหว่างโรงเรียนกับบ้าน

ส 5.1 ป.2/2 ระบุตำแหน่งอย่างง่ายและลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในลูกโลก แผนที่ แผนที่ แผนที่ และภาพถ่าย

ส 5.1 ป.2/3 อธิบายความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ระหว่างโลกดวงอาทิตย์และดวงจันทร์

สาระการเรียนรู้

- สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นธรรมชาติกับที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งปรากฏระหว่างโรงเรียนกับบ้าน
- ตำแหน่งอย่างง่ายและลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในลูกโลก แผนที่ แผนที่ และภาพถ่าย เช่น ภูเขา ที่ราบ แม่น้ำ ต้นไม้ อากาศ ทะเล
- ความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์ เช่น ข้างขึ้น ข้างแรม ฤดูกาลต่าง ๆ

สาระสำคัญ

สิ่งที่อยู่รอบตัวเราสามารถแบ่งออกได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติกับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งปรากฏอยู่มากมายระหว่างโรงเรียนกับบ้าน

ตำแหน่งอย่างง่ายและลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในลูกโลก แผนที่ แผนที่ และภาพถ่าย เช่น ภูเขา ที่ราบ แม่น้ำ ต้นไม้ อากาศ ทะเล

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติล้วนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทำให้เกิดปรากฏการณ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์ เช่น ข้างขึ้น ข้างแรม ฤดูกาลต่าง ๆ

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- รักความเป็นไทย

ชิ้นงานและภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. สสำรวจ และบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียน สสำรวจ และบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งปรากฏอยู่มากมายระหว่างโรงเรียนกับบ้าน
2. เขียนสัญลักษณ์บอกตำแหน่งอย่างง่ายและลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในลูกโลก แผนที่ แผนที่ และภาพถ่าย	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาตำแหน่งอย่างง่ายและลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในลูกโลก แผนที่ แผนที่ และภาพถ่าย

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

รหัสวิชา ส 12101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 6 ชั่วโมง

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการ
สร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร
และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

- ส 5.2 ป. 2/1 อธิบายความสำคัญและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม
- ส 5.2 ป. 2/2 แยกแยะและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดไปและที่ใช้แล้วหมดไปได้อย่างคุ้มค่า
- ส 5.2 ป. 2/3 อธิบายความสัมพันธ์ของฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์
- ส 5.2 ป. 2/4 มีส่วนร่วมในการฟื้นฟู ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

สาระการเรียนรู้

- คุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น การประกอบอาชีพ
- คุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น สิ่งปลูกสร้างเพื่อการดำรงชีพ
- ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ
- ประเภททรัพยากรธรรมชาติ
- ใช้แล้วหมดไป เช่น แร่
- ใช้แล้วไม่หมด เช่น บรรยากาศ น้ำ
- ใช้แล้วมีการเกิดขึ้นมาทดแทนหรือรักษาไว้ได้เช่น ดิน ป่าไม้ สัตว์ป่า
- วิธีใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- ความสัมพันธ์ของฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์
- การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม
- การรักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

สาระสำคัญ

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคมล้วนมีคุณค่า ในการนำมาใช้ประโยชน์ควรใช้อย่างรู้
คุณค่า

ทรัพยากรทางธรรมชาติเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตบนโลกทุกชนิดในการนำมาใช้ต้องคำนึงถึง
ประโยชน์และควรช่วยกันอนุรักษ์ไว้ เพื่อจะได้มีใช้อยู่ตลอดไปดังนั้นการร่วมใจปลูกป่าจึงเป็นวิธีหนึ่งในการ
ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติได้

ฤดูกาลมีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของมนุษย์เพราะว่ามนุษย์ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับฤดูต่าง ๆ
ได้อย่างเหมาะสมและเป็นปกติสุข

สิ่งแวดล้อมทางสังคม คือ สิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เช่น อาคารเรียน โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับกวีระเบียบหรือข้อปฏิบัติของโรงเรียน เราเรียกรวมสิ่งสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมสาธรรณูปโภค ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า น้ำใช้ ที่ทุกคนใช้ร่วมกัน เป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคม ที่มีประโยชน์คุณค่ามากมาย เราจึงต้องดูแลรักษาสาธรรณูปโภคต่าง ๆ ของโรงเรียน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ใฝ่เรียนรู้

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนอธิบายความสำคัญ และคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาเรื่องความสำคัญ และคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคมแล้ว เขียนอธิบายความสำคัญและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม
2. เขียนอธิบายความสัมพันธ์ของฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาเรื่องฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ในแต่ละฤดูแล้วเขียนอธิบายความสัมพันธ์ของฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์
3. วาดภาพความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ เช่น ข้างขึ้น ข้างแรม ฤดูกาลต่าง ๆ	- วาดภาพสอดคล้องกับเนื้อหา ชิ้นงานสวยงามตามเกณฑ์ที่กำหนด	- วาดภาพความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์ เช่น ข้างขึ้น ข้างแรม ฤดูกาลต่าง ๆ

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

กรอบการออกแบบหน่วยการเรียนรู้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนอธิบายความสำคัญของศาสนาพุทธหรือศาสนาที่ตนนับถือ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาเรื่องความสำคัญของศาสนาต่าง ๆ จากใบความรู้
2. ใบกิจกรรมการสรุปพุทธประวัติของพระพุทธเจ้า	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาใบความรู้/ Internet เกี่ยวกับพุทธประวัติ
3. แผนผังความคิดเกี่ยวกับศาสนิกชนตัวอย่าง	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสนิกชนตัวอย่าง

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่ แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบ และมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จริยธรรมนำใจ

รหัสวิชา ส 13101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 4 ชั่วโมง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป. 3/4 บอกความหมาย ความสำคัญของพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ

ส 1.1 ป. 3/5 แสดงความเคารพพระรัตนตรัยและปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ป. 3/6 เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตาที่มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

สาระการเรียนรู้

- พระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ
- แสดงความเคารพพระรัตนตรัยและปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เช่น พระรัตนตรัย โอวาท 3 เบญจศีล เบญจธรรม สติสัมปชัญญะ สังคหวัตถุ 4 ฆราวาสธรรม 4 อตถะ 3 กตัญญูกตเวทีต่อชุมชน มงคล 38 (บริหารจิตและเจริญปัญญา) พุทธศาสนสุภาษิต ททมาโน ปิโย โหติ และโมกฺโขยาณิยา สาธุ

- ฝึกสวดมนต์ ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัยและแผ่เมตตา
 - รู้ความหมายและประโยชน์ของสติและสมาธิ
 - รู้ประโยชน์ของการฝึกสติ
 - ฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยการน้บลมหายใจ
 - ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอน อย่างมีสติ
 - ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่านการคิด การถาม และการเขียน

สาระสำคัญ

พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์ของพระพุทธศาสนาที่รวบรวมหลักธรรมคำสอนต่าง ๆ ของศาสนาพุทธตั้งนั้นชาวพุทธจึงควรแสดงความเคารพต่อพระรัตนตรัยและปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมต่าง ๆ ของศาสนาพุทธเช่น พระรัตนตรัย โอวาท 3 เบญจศีล เบญจธรรม สติ สัมปชัญญะ สังคหวัตถุ 4 ฆราวาสธรรม 4 อตถะ 3 กตัญญูกตเวทีต่อชุมชน มงคล 38 (บริหารจิตและเจริญปัญญา) พุทธศาสนสุภาษิต ททมาโน ปิโย โหติ และโมกฺโข กลยาณิยา สาธุและควรฝึกสวดมนต์ ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัยและแผ่เมตตา อยู่เป็นประจำ เพราะมีประโยชน์ทำให้มีสติและมีสมาธิที่ดี โดยควรเริ่มจากการ ฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยการน้บลมหายใจเข้า ออก

เป็นจังหวะเป็นต้น นอกจากนี้การฝึกสมาธิยังสามารถทำได้อีกหลายวิธีเช่น ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่านการคิด การถาม และการเขียนเป็นต้น

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. แผนผังความคิดเกี่ยวกับพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ - นักเรียนร่วมกันอภิปราย
2. แผนผังความคิดเกี่ยวกับพระรัตนตรัยและปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนแบ่งกลุ่มและเขียนแผนผังความคิดเกี่ยวกับพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือส่งตัวแทนนำเสนองาน
3. แสดงบทบาทสมมติการทำ ความเคารพพระรัตนตรัย/ สวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา	- มีความกล้าแสดงออก ทำตาม ขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง	- นักเรียนศึกษาการทำ ความเคารพพระรัตนตรัย/ สวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตาจากวีดีโอ

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ศาสนิกชนสู่สังคม

รหัสวิชา ส 13101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 5 ชั่วโมง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ส 1.2 เข้าใจตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีและธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป. 3/7 บอกชื่อ ความสำคัญและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมต่อศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และศาสนบุคคลของศาสนาอื่น ๆ

ส 1.2 ป. 3/1 ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวก ศาสนสถาน ศาสนวัตถุของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดได้ถูกต้อง

ส 1.2 ป. 3/2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนใน ศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง

ส 1.2 ป. 3/3 แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ

สาระการเรียนรู้

- ชื่อและความสำคัญของศาสนวัตถุศาสนสถานและ ศาสนบุคคลในพระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม คริสต์ศาสนา ศาสนาฮินดู และการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อศาสนวัตถุศาสนสถานและศาสนบุคคล ในศาสนาอื่น ๆ

- ฝึกปฏิบัติมรรยาทชาวพุทธ

- การส่งสิ่งของแก่พระภิกษุ

- มรรยาทในการสนทนา

- การสำรวมกิริยามารยาทการแต่งกายที่เหมาะสมเมื่อ อยู่ในวัดและพุทธสถาน

- การดูแลรักษาศาสนวัตถุและศาสนสถาน

- ศึกษาศาสนา ศาสดา ศาสนพิธีกรรมทางศาสนาของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน

- การอาราธนาศีล

- การสมาทานศีล

- เครื่องประกอบโต๊ะหมู่บูชา การจัดโต๊ะ หมู่บูชา

- การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

- ชั้นพิธีการความเป็นมาของการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

- ชั้นเตรียมการ

- ชั้นพิธีการ

สาระสำคัญ

การปฏิบัติตนต่อศาสนวัตถุ ศาสนสถานและศาสนาบุคคลของศาสนาที่ตนนับถือหรือศาสนาอื่น ๆ เช่นศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์และศาสนาฮินดู ควรปฏิบัติให้เหมาะสมต่อศาสนวัตถุ ศาสนสถานนั้น ๆ ดังนั้นควรมีการฝึกปฏิบัติมรรยาทชาวพุทธ การลุกขึ้นยืนรับ การต้อนรับ การส่งสิ่งของแก่พระภิกษุ การอาราธนาศีล การสมาทานศีล การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ มรรยาทในการสนทนา การสำรวมกิริยามรรยาทการแต่งกายที่เหมาะสมเมื่ออยู่ในวัดและพุทธสถาน รวมไปถึงการดูแลรักษาศาสนวัตถุและศาสนสถานได้อย่างเหมาะสม

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. การเขียนแผนผังความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อศาสนวัตถุ ศาสนสถาน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อศาสนวัตถุและศาสนสถาน
2. การสาธิต/ การออกมาแสดงบทบาทสมมติมารยาทชาวพุทธที่ชาวพุทธควรปฏิบัติ	- มีความกล้าแสดงออก ทำตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง	- นักเรียนศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับการสาธิต/ แสดงมารยาทชาวพุทธที่ชาวพุทธควรปฏิบัติ
3. แสดงการปฏิบัติตนในศาสนพิธี และแสดงการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์	- มีความกล้าแสดงออก ทำตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง	- นักเรียนศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในศาสนพิธีและการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์
4. การเขียนแผนผังความคิดเกี่ยวกับการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พลเมืองดีควบคู่วัฒนธรรม

รหัสวิชา ส 13101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 5 ชั่วโมง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

- ส 2.1 ป. 3/1 สรุประโยชน์และปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่น
- ส 2.1 ป. 3/2 บอกพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของตนเองและผู้อื่นที่อยู่ในกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย
- ส 2.1 ป. 3/3 อธิบายความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ
- ส 2.1 ป. 3/4 ยกตัวอย่างบุคคลซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน

สาระการเรียนรู้

- ประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัว เช่น การแสดงความเคารพและการเชื่อฟังผู้ใหญ่ การกระทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว
- ประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมประเพณีทางศาสนา ประเพณีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่น
- พฤติกรรมการดำเนินชีวิตของตนเองและผู้อื่นในชีวิตประจำวัน เช่น การทักทาย การทำความเคารพ การปฏิบัติตาม ศาสนพิธี การรับประทานอาหาร
- การใช้ภาษา (ภาษาถิ่นกับภาษาราชการ และภาษาอื่น ๆ ฯลฯ)
- สาเหตุที่ทำให้พฤติกรรมดำเนินชีวิตในปัจจุบันของนักเรียนและผู้อื่นแตกต่างกัน
- ศึกษาประเพณีวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น การทักทาย การแต่งกาย การรับประทานอาหาร
- วันหยุดราชการที่สำคัญ เช่น
 - วันหยุดเกี่ยวกับชาติและพระมหากษัตริย์ เช่น วันจักรี วันรัฐธรรมนูญ วันฉัตรมงคล
- วันเฉลิมพระชนมพรรษา
 - วันหยุดราชการเกี่ยวกับศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา
 - วันหยุดราชการเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรม เช่น วันสงกรานต์ วันพืชมงคล
- บุคคลที่มีผลงานเป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน ลักษณะผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่น
- การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม เรื่องการคิดแยกแยะ ระบบคิดฐาน 2 ระบบคิดฐาน 10 ผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม การขัดกัน ระหว่างประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

สาระสำคัญ

ประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัว เช่น การแสดงความเคารพและการเชื่อฟังผู้ใหญ่ การกระทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว ส่วนประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้นมีมากมายหลายอย่างที่ควรเรียนรู้รวมถึงประเพณีวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น การทักทาย การแต่งกาย อาหาร ประเพณีทางศาสนา ที่เป็นวันหยุดราชการเกี่ยวกับศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชาวันเข้าพรรษา เป็นต้น และนอกจากนี้ ยังมีวันหยุดราชการเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรม เช่น วันสงกรานต์ วันพีชมงคล วันหยุดราชการที่สำคัญเกี่ยวกับชาติและ พระมหากษัตริย์ ได้แก่ วันจักรี วันรัฐธรรมนูญ วันฉัตรมงคล วันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น ซึ่งมีประโยชน์ทางการปฏิบัติตนเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งพฤติกรรมการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของนักเรียน การคิดแยะแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม และผู้อื่นแตกต่างกันไปตามบทบาท และมีอยู่หลายคนในชุมชนมีทำผลงานเป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตนที่สมควรนำไปเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. วาดภาพประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นของนักเรียนและสรุปประโยชน์ของการปฏิบัติตามประเพณีดังกล่าว	- วาดภาพสอดคล้องกับเนื้อหา ชิ้นงานสวยงามตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาไปความรู้เกี่ยวกับประเพณีหรือวัฒนธรรมไทยในท้องถิ่นของนักเรียน
2. แผ่นพับวันหยุดราชการที่สำคัญ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาไปความรู้เกี่ยวกับวันหยุดราชการที่สำคัญ
3. สืบค้นประวัติ ของบุคคลที่มีผลงานและลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ในชุมชนของตนเองแล้วเขียนเรียงความเกี่ยวกับผลงานที่เป็นประโยชน์ว่ามีอะไรบ้าง	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาไปความรู้เกี่ยวกับบุคคลตัวอย่างที่มีการดำรงชีวิตที่เป็นแบบอย่างที่ดีงามในท้องถิ่นของตน - นักเรียนร่วมกันอภิปรายความดีที่เขาปฏิบัติ

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การปกครองในท้องถิ่น

รหัสวิชา ส 13101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 3 ชั่วโมง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และอ้าง
รักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด

ส 2.2 ป. 3/1 ระบุบทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
ตามกระบวนการประชาธิปไตย

ส 2.2 ป. 3/2 วิเคราะห์ความแตกต่างของกระบวนการการตัดสินใจในชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชน
โดยวิธีการออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง

ส 2.2 ป. 3/3 ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชนที่เป็นผลจากการตัดสินใจ
ของบุคคลและกลุ่ม

สาระการเรียนรู้

- บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย
- การออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง
- การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน เช่น การเลือกหัวหน้าห้อง การเลือกคณะกรรมการห้องเรียน
- การเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน เช่น เลือก ประธานนักเรียน เลือกคณะกรรมการนักเรียน
- การเปลี่ยนแปลงในชุมชน เช่น การเลือกผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต. อบจ.
- การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม เรื่อง การทำการบ้าน

การทำเวร การสอบ การแต่งกาย กิจกรรมส่งเสริมความถนัดและความสนใจ

- พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม เรื่องการเคารพสิทธิหน้าที่ต่อตนเอง และผู้อื่นที่มีต่อชุมชน

เรื่องการเคารพสิทธิหน้าที่ต่อตนเองและผู้อื่นที่มีต่อประเทศชาติ ระเบียบ กฎ กติกา กฎหมาย ความรับผิดชอบ
(ต่อโรงเรียน) ความเป็นพลเมือง

สาระสำคัญ

บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย
การออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียงการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง
เป็นพระประมุข ทุกคนต้องรู้บทบาทหน้าที่ซึ่งจะดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขการตัดสินใจของบุคคลและกลุ่มที่มีผล
ต่อการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชน ย่อมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เช่น การเลือกประธานนักเรียน
การเลือกคณะกรรมการนักเรียน การเปลี่ยนแปลงในชุมชน เช่น การเลือกผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต. อบจ.
การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของสมาชิกในชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาเอกสาร/ ใบความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของสมาชิกในชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน อะไรบ้าง
2. การแสดงบทบาทสมมติ การเลือกหัวหน้าห้องอย่างถูกต้องและเหมาะสม	- การแสดงบทบาทสมมติการเลือกหัวหน้าห้องอย่างถูกต้องและเหมาะสม	- นักเรียนศึกษาเอกสาร/ ใบความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ในการเลือกหัวหน้าห้องอย่างถูกต้องและเหมาะสมว่ามีขั้นตอนอะไรบ้าง
3. เขียนแผนผังความคิดยกตัวอย่างเกี่ยวกับการตัดสินใจที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในชุมชน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาเอกสาร/ ใบความรู้เกี่ยวกับการตัดสินใจที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในชุมชน

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

รหัสวิชา ส 13101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 5 ชั่วโมง

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด

- ส 3.1 ป. 3/1 จำแนกความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้า และบริการในการดำรงชีวิต
- ส 3.1 ป. 3/2 วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง
- ส 3.1 ป. 3/3 อธิบายได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการ

สาระการเรียนรู้

- สินค้าที่จำเป็นในการดำรงชีวิตที่ เรียกว่าปัจจัย 4
 - สินค้าที่เป็นความต้องการของมนุษย์อาจเป็นสินค้าที่จำเป็นหรือไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
 - ประโยชน์และคุณค่าของสินค้าและบริการที่สนองความต้องการของมนุษย์
 - หลักการเลือกสินค้าที่จำเป็น
 - ความหมายของผู้ผลิตและผู้บริโภค
- ใช้บัญชีรับจ่ายวิเคราะห์การใช้จ่ายที่จำเป็นและเหมาะสม
 - วางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง
 - วางแผนการแสวงหารายได้ที่สุจริตและเหมาะสม
 - วางแผนการนำเงินที่เหลือจ่ายมาใช้อย่างเหมาะสม
 - วางแผนรายรับรายจ่ายในการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ความหมายของผู้ผลิตและผู้บริโภค
 - ความหมายของสินค้าและบริการ
 - ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เกิดจากความหายากของทรัพยากรกับความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่จำกัด
- จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต มีความพอเพียง ความโปร่งใส ต้านทุจริต มีความเอื้ออาทร

สาระสำคัญ

สินค้าที่เป็นความต้องการของมนุษย์อาจเป็นสินค้าที่จำเป็นหรือไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตก็ได้และสินค้าที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เรียกว่าปัจจัย 4 การเลือกสินค้าให้คำนึงถึงประโยชน์และคุณค่าของสินค้าและบริการที่สนองความต้องการของมนุษย์ และควรคำนึงถึง บัญชีรายรับรายจ่ายเพื่อให้การใช้จ่ายเงินไปอย่างเหมาะสมและควรฝึกวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง และวางแผนการแสวงหารายได้ที่สุจริตและเหมาะสมเพื่อให้มีเงินเหลือ

ออมและควรมีการวางแผนการนำเงินที่เหลือออกมาใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการให้เหมาะสมที่สุดโดยคำนึงถึงการผลิตและการบริโภคที่ใช้ทรัพยากรและคุ้มค่า โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต มีความพอเพียง ความโปร่งใส ด้านทุจริต มีความเอื้ออาทร

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. แพนผังความคิดเรื่อง การเลือกซื้อสินค้าที่จำเป็น ในการดำรงชีวิต	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นำตัวอย่างสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันให้นักเรียนดู - นักเรียนจำแนกประเภทของสินค้าและยกตัวอย่างสินค้าและบริการที่นักเรียนและครอบครัวบริโภค สนทนาและอธิบายว่าใช้หลักในการบริโภคอย่างไร
2. ทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- เล่าเรื่องสั้นเกี่ยวกับบุคคลที่ทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายได้เหมาะสม - ใ้บความรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การเสียภาษี

รหัสวิชา ส 13101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 5 ชั่วโมง

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคม

ตัวชี้วัด

ส 3.2 ป. 3/1 บอกสินค้าและบริการที่รัฐจัดหาและให้บริการแก่ประชาชน

ส 3.2 ป. 3/2 บอกความสำคัญของภาษีและบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี

ส 3.2 ป. 3/3 อธิบายเหตุการณ์แข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง

สาระการเรียนรู้

- สินค้าและบริการที่ภาครัฐทุกระดับจัดหาและให้บริการแก่ประชาชน เช่น ถนนโรงเรียน สวนสาธารณะ การสาธารณสุขการบรรเทาสาธารณภัย
- ความหมายและความสำคัญของภาษีที่รัฐนำมาสร้างความเจริญและให้บริการแก่ประชาชน
 - ตัวอย่างของภาษี เช่น ภาษีรายได้บุคคลธรรมดา ภาษีมูลค่าเพิ่ม ฯลฯ
 - บทบาทหน้าที่ของประชาชนในการเสียภาษี
- ความสำคัญและผลกระทบของการแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง
- สินค้าส่งออกในกลุ่มประเทศอาเซียน

สาระสำคัญ

สินค้าและบริการถือเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่สำคัญของมนุษย์ สินค้าส่งออกที่สำคัญในกลุ่มประเทศอาเซียนความหมายและความสำคัญของภาษีที่รัฐนำมาสร้างความเจริญและให้บริการแก่ประชาชน ตัวอย่างของภาษี เช่น ภาษีรายได้บุคคลธรรมดา ภาษีมูลค่าเพิ่ม ฯลฯ เป็นต้น

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน / ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิดสถานที่ที่รัฐจัดหาและให้บริการมีอะไรบ้าง	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- พุดประสบการณ์การใช้บริการสถานที่ที่รัฐจัดหาและให้บริการ เช่นสวนสาธารณะสถานีนานาเมือง - ร่วมกันระดมสมองยกตัวอย่างสินค้าและบริการที่รัฐจัดหาและสรุปเป็นแผนผังความคิด
2. เขียนแผนผังความคิดเกี่ยวกับประเภทของภาษี	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- อธิบายความหมายและความสำคัญของการเสียภาษี

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 แผนผังและแผนที่

รหัสวิชา ส 13101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 4 ชั่วโมง

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพ ของโลก และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกัน ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูล ตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

ส 5.1 ป. 3/1 สืบค้นข้อมูลทางภูมิศาสตร์ในโรงเรียนและชุมชนโดยใช้แผนผัง แผนที่ และรูปถ่าย เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศทาง

ส 5.1 ป. 3/2 วาดแผนผังเพื่อแสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ สำคัญในบริเวณโรงเรียนและชุมชน

สาระการเรียนรู้

- แผนที่ แผนผังและภาพถ่าย
 - ความสัมพันธ์ของตำแหน่งและทิศทาง
- ตำแหน่งที่ตั้งสัมพันธ์ของสถานที่สำคัญในบริเวณโรงเรียนและชุมชน เช่นสถานที่ราชการ อำเภอ ตลาด โรงพยาบาล ไปรษณีย์ ฯลฯ
- ภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่มีผลต่อสภาพสังคมในชุมชน

สาระสำคัญ

ลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันใน การใช้แผนที่ แผนผัง และภาพถ่าย เป็นเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ชนิดหนึ่งใช้ในการค้นหา ความสัมพันธ์ของตำแหน่งและทิศทาง ตำแหน่งที่ตั้งสัมพันธ์ของสถานที่สำคัญในบริเวณโรงเรียนและชุมชน เช่นสถานที่ราชการ อำเภอ ตลาดโรงพยาบาล ไปรษณีย์ ฯลฯ ภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่มีผลต่อสภาพสังคมในชุมชน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. วาดแผนผังโรงเรียนและชุมชน	- วาดภาพสอดคล้องกับเนื้อหา ชิ้นงานสวยงามตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- นักเรียนทำแผนผังโรงเรียนและ ชุมชนแล้วร่วมกันตรวจสอบ ตำแหน่งและทิศทางของสถานที่ ต่าง ๆ ในโรงเรียนและชุมชน - ให้นักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับทิศ ระยะทาง และตำแหน่งสถานที่ ต่าง ๆ

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

รหัสวิชา ส 13101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 6 ชั่วโมง

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

- ส 5.2 ป. 3/1 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในชุมชนจากอดีตถึงปัจจุบัน
- ส 5.2 ป. 3/2 อธิบายการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และการประกอบอาชีพ
- ส 5.2 ป. 3/3 อธิบายสาเหตุที่ทำให้เกิดมลพิษโดยมนุษย์
- ส 5.2 ป. 3/4 อธิบายความแตกต่างของเมืองและชนบท
- ส 5.2 ป. 3/5 อธิบายความสัมพันธ์ของลักษณะทางกายภาพกับการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน
- ส 5.2 ป. 3/6 มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

สาระการเรียนรู้

- สภาพแวดล้อมในชุมชนในอดีตและปัจจุบัน
- การพึ่งพาสิ่งแวดล้อม ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น การคมนาคม บ้านเรือนและการประกอบอาชีพในชุมชน
- การประกอบอาชีพที่เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในชุมชน
- มลพิษที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์
- ความแตกต่างของเมืองและชนบท
- การเพิ่มและสูญเสียสิ่งแวดล้อมทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลง มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

สาระสำคัญ

สภาพแวดล้อมในชุมชนในอดีตและปัจจุบันการพึ่งพาสิ่งแวดล้อม ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น การคมนาคม บ้านเรือนและการประกอบอาชีพในชุมชนการประกอบอาชีพที่เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในชุมชน ซึ่งแต่ละชุมชนก็จะแตกต่างกันไป

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. วาดภาพเปรียบเทียบสภาพแวดล้อม ในชุมชนในอดีตและปัจจุบัน	- วาดภาพสอดคล้องกับเนื้อหา ชิ้นงานสวยงามตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- สัมภาษณ์พ่อแม่ หรือผู้ใหญ่ ในชุมชน เกี่ยวกับลักษณะ ของชุมชนในอดีตแล้วเขียน ลักษณะของชุมชนในปัจจุบัน มาเปรียบเทียบพร้อมติดภาพหรือ วาดภาพประกอบ
2. รายงานอาชีพในชุมชนคิด วิธีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติในชุมชน มากลุ่มละ 5 วิธี	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาแหล่งความรู้ เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้คนประกอบ อาชีพ - แบ่งกลุ่มให้แต่ละกลุ่มสำรวจ อาชีพในชุมชนของตนเองแล้ว วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้คน ประกอบอาชีพเหล่านั้นแล้วบันทึก เป็นเล่มรายงาน
3. หาข่าวเกี่ยวกับปัญหามลพิษ มาติดลงในสมุดแล้วสรุปใจความ สำคัญและสาเหตุของปัญหา	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- หาข่าวเกี่ยวกับปัญหามลพิษมาติด ลงในสมุดแล้วสรุปใจความสำคัญ และสาเหตุของปัญหา
4. หาภาพชุมชนเมืองและชนบท มาติดแล้วอธิบายภาพ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- นักเรียนสัมภาษณ์พ่อแม่หรือ ผู้ใหญ่ในชุมชนเกี่ยวกับลักษณะ ของชุมชนในอดีตแล้วเขียน ลักษณะของชุมชนในปัจจุบันมา เปรียบเทียบกันพร้อมติดภาพหรือ วาดภาพประกอบ
5. ใบกิจกรรมการตอบคำถาม เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง ของสิ่งแวดล้อมในชุมชน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- อ่านเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง ของสิ่งแวดล้อมในชุมชนและตอบ คำถามใบกิจกรรม

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

กรอบการออกแบบหน่วยการเรียนรู้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนาน่ารู้

รหัสวิชา ส 14101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 10 ชั่วโมง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น ๆ มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป. 4/1 อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน

ส 1.1 ป. 4/2 สรุปรูปพุทธประวัติ ตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสนาที่ตนนับถือตามกำหนด

ส 1.1 ป. 4/3 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดกเรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด

ส 1.1 ป. 4/4 แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ป. 4/5 ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียนและชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

ส 1.1 ป. 4/6 เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติเป็นพื้นฐานของสมาธิหรือการพัฒนาจิต

ส 1.1 ป. 4/7 ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติ ได้อย่างสมานฉันท์

ส 1.1 ป. 4/8 อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป

สาระการเรียนรู้

- พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ
- เป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจ เช่น ฝึกสมาธิ สวดมนต์ ศึกษาหลักธรรม
- เป็นที่ประกอบศาสนพิธี (การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า การเวียนเทียนการทำบุญ)
- เป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม เช่นการจัดประเพณีท้องถิ่น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารชุมชน

และการส่งเสริมพัฒนาชุมชน

- สรุปรูปพุทธประวัติ (ทบทวน)ตรัสรู้ประกาศธรรม ได้แก่ โปรดชฎิล โปรดพระเจ้าพิมพิสาร

พระอัครสาวก แสดงโอวาทปาฏิโมกข์

- พระอรุเวลกัสสปะ
- กุฎิฑูสกาชาก
- มหาอภูกุสชาชาก
- สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

- สมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี
- ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา)
- พุทธศาสนสุภาษิต
 - สุขา สงฆสส สามัคคี ความพร้อมเพรียงของหมู่ให้เกิดสุข
 - โลโกปตถมภิกา เมตตา เมตตาธรรม คำจุนโลก
- ตัวอย่างการกระทำความดีของตนเองและบุคคลในครอบครัว ในโรงเรียนและในชุมชน
- ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอน อย่างมีสติ
- ฝึกการกำหนดรู้ความรู้สึก เมื่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายสัมผัสสิ่งที่มากระทบใจ

รับรู้ธรรมารมณ์

- ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน
- ทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน
- กตัญญูกตเวทีต่อประเทศชาติ
- ประวัติศาสตร์ พระพุทธเจ้า มุฮัมมัด พระเยซู

สาระสำคัญ

ความสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทย การศึกษา ประวัติของพระพุทธเจ้า หรือประวัติศาสตร์ตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์ถึงพุทธกิจที่สำคัญ จะช่วยให้เราเกิด ความรู้ความเข้าใจและเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา การปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิด จากการศึกษาประวัติสาวก และชาดกเรื่องราวในพระพุทธศาสนาให้ความสนุกสนานแล้วยังให้ข้อคิดคติสอนใจ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. สรุปเป็นแผนผังความคิด ความสำคัญของพระพุทธศาสนา	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาใบความรู้ ความสำคัญ ของพระพุทธศาสนา
2. บ๊อปอัพ เรื่อง พุทธประวัติ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนดูวิดีโอ/ การ์ตูนเรื่อง ประวัติพระพุทธเจ้า
3. สมุดภาพชาดก	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนดูวิดีโอ/ การ์ตูนเรื่อง ชาดก
4. สรุปแบบอย่างที่ดี ที่ควรนำไป ปฏิบัติและนำไปปฏิบัติ อย่างไร	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- ศึกษาพระราชประวัติและ พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระ พระมหิตลาธิเบศรและสมเด็จพระ พระศรีนครินทราบรมราชชนนี
5. สรุปหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา ลงในใบงาน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- อภิปราย หลักธรรมทาง พุทธศาสนาจากใบความรู้
6. เขียนแผนผังความคิด ประวัติ ศาสดา พระพุทธเจ้า มุฮัมมัด พระเยซู	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- ให้นักเรียน ดูรูปภาพ วิดีโอ ประวัติ ศาสดา พระพุทธเจ้า พระเยซู มุฮัมมัด แล้วศึกษา ประวัติศาสดาจากใบความรู้

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พุทธศาสนิกชนที่ดี

รหัสวิชา ส 14101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 5 ชั่วโมง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักตนและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีและธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด

ส 1.2 ป. 4/1 อภิปรายความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ

ส 1.2 ป. 4/2 มีมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด

ส 1.2 ป. 4/3 ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้

สาระการเรียนรู้

- ความรู้เบื้องต้นและความสำคัญของ ศาสนสถาน
- การแสดงความเคารพต่อศาสนสถาน
 - การบำรุงรักษาศาสนสถาน
- การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ
- การยืน การเดิน และการนั่งที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ
- การอาราธนาศีล
- การอาราธนาธรรม
- การอาราธนาพระปริตร
- ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ

สาระสำคัญ

นอกเหนือจากการเรียนรู้เรื่องราวในทางพระพุทธศาสนาแล้วในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีก็ควรที่จะได้ศึกษาแนวทางและวิธีการปฏิบัติตนในการเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ หรือการทำพิธีกรรมต่าง ๆ อีกด้วย

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

ความสามารถในการแก้ปัญหา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มุ่งมั่นในการทำงาน
- รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. สสำรวจกิจกรรมที่ตนเคยปฏิบัติ ในศาสนสถานแล้วบันทึกลงใน แบบบันทึก	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- อภิปรายร่วมกันถึงความสำคัญ ของศาสนสถานและการแสดง ความเคารพต่อศาสนสถาน
2. ทำสมุดภาพการบำรุงรักษา ศาสนสถาน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- แบ่งกลุ่มนักเรียนประมาณ กลุ่มละ 6 คน ทำสมุดภาพ เรื่อง การบำรุงรักษาศาสนสถาน
3. แสดงบทบาทสมมติ เรื่อง การปฏิบัติตนที่เหมาะสม ต่อพระภิกษุ การยืน เดิน นั่ง ที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ	- มีความกล้าแสดงออก ทำตาม ขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง	- ศึกษาใบความรู้เรื่องมารยาท ของชาวพุทธ แล้วนำมาฝึกปฏิบัติ โดยการแสดงบทบาทสมมติ

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

รหัสวิชา ส 14101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 15 ชั่วโมง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 2.1 ป. 4/1 ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน

ส 2.1 ป. 4/2 ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

ส 2.1 ป. 4/3 วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานของเด็กทุกคนที่พึงได้รับตามกฎหมาย

สาระการเรียนรู้

- การเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยของชุมชน เช่น การรณรงค์การเลือกตั้ง
- แนวทางการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน เช่น อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สาธารณสมบัติ โบราณวัตถุ และโบราณสถาน การพัฒนาชุมชน
- การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
 - บทบาทและความรับผิดชอบของผู้นำ
 - บทบาทและความรับผิดชอบของผู้ตามหรือสมาชิก
 - การทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพและประโยชน์ของการทำงานเป็นกลุ่ม
- ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
 - การทำการบ้าน
 - การทำเวร
 - การสอบ
 - การแต่งกาย
 - กิจกรรมนักเรียน (ภายในโรงเรียนการเข้าแถว)
- การเคารพสิทธิหน้าที่ต่อตนเอง และผู้อื่นที่มีต่อครอบครัว
- ระเบียบกฎกติกา กฎหมาย
- ความรับผิดชอบต่อชุมชน
- ความเป็นพลเมือง

สาระสำคัญ

การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมย่อมต้องยึดถือหลักแห่งคำภีร์ของสังคมเป็นใหญ่ คนทุกคนจึงจะอยู่ด้วยความปกติสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

ความสามารถในการแก้ปัญหา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มุ่งมั่นในการทำงาน
- รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เข้าร่วมกิจกรรมเลือกตั้งหัวหน้าห้องเรียน ประธานและคณะกรรมการประจำโรงเรียน	- สังเกตพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตย โดยการเลือกหัวหน้าห้อง และเลือกคณะกรรมการนักเรียนอย่างถูกต้องเหมาะสม	- การเลือกตั้งหัวหน้าประจำห้องเรียนและการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน
2. กรอกแบบบันทึกการปฏิบัติตนในการเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชนและการทำงานระบบกลุ่ม	- ตรวจสอบบันทึกการปฏิบัติตนเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชนและพฤติกรรมกำเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี	- ศึกษาใบความรู้เรื่องประชาธิปไตยและการปฏิบัติตนในการทำงานที่จะเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี - บันทึกการปฏิบัติตนเข้าร่วมกิจกรรม
3. สรุปลองค์ความรู้สิทธิเด็ก	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษาเนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- ศึกษาใบความรู้เรื่องสิทธิเด็ก - แบ่งกลุ่มค้นคว้าเรื่อง สิทธิเด็กจากหนังสือพิมพ์ในประเด็นต่าง ๆ ที่นักเรียนอยากจะศึกษาค้นคว้าหรือค้นจากอินเทอร์เน็ต

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเมืองการปกครองของไทย

รหัสวิชา ส 14101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 10 ชั่วโมง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นศรัทธาและอำารรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ตัวชี้วัด

ส 2.2 ป. 4/1 อธิบายอำนาจอธิปไตยและความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย

ส 2.2 ป. 4/2 อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง

ส 2.2 ป. 4/3 อธิบายความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามระบอบประชาธิปไตย

สาระการเรียนรู้

- อำนาจอธิปไตย ความสำคัญของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย
- บทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง ทั้งก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้ง

หลังการเลือกตั้ง

- สถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมไทย
- ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมไทย

สาระสำคัญ

อำนาจอธิปไตยและความสำคัญของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย บทบาทหน้าที่ของพลเมืองในการเลือกตั้งระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สมรรถนะสำคัญ

- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัย
- ใฝ่เรียนรู้

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนผังความคิดเกี่ยวกับอำนาจ อธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ - ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาเรื่องอำนาจอธิปไตยและ ความสำคัญของการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยจากใบ ความรู้ - สืบค้นข้อมูลความสำคัญของการ ปกครองตามระบอบประชาธิปไตย จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ
2. เขียนสรุปบทบาทหน้าที่ ของพลเมืองในกระบวนการ เลือกตั้งลงในแผนภาพ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- ศึกษาเรื่องบทบาทหน้าที่ของ พลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง จากใบความรู้ (โดยการแบ่ง นักเรียนกลุ่มละ 6 คน)
3. ทำสมุดภาพพระราชกรณียกิจ ของพระมหากษัตริย์ไทย ในรัชกาลปัจจุบันพร้อมบอก รายละเอียดจากภาพตามเกณฑ์ ที่ครูกำหนด	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาใบความรู้สถาบัน พระมหากษัตริย์ตามระบอบ ประชาธิปไตย

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 วัฒนธรรมไทย

รหัสวิชา ส 14101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 6 ชั่วโมง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

- ส 2.1 ป. 4/4 อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น
 ส 2.1 ป. 4/5 เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน

สาระการเรียนรู้

- วัฒนธรรมในภาคต่าง ๆ ของไทยที่แตกต่างกัน เช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร
- ปัญหาและสาเหตุของการเกิดความขัดแย้งในชีวิตประจำวัน
- แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี
 - การคัดแยกขยะ
 - ความแตกต่างระหว่างจริยธรรม และการทุจริต
 - ประโยชน์ส่วนรวม

สาระสำคัญ

การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมย่อมต้องยึดถือหลักแห่งกฎกติกาของสังคมเป็นใหญ่ คนทุกคนจึงจะอยู่ด้วยความปกติสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัย
- ใฝ่เรียนรู้
- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. ทำรายงานวัฒนธรรมในภาคต่าง ๆ ของไทย เช่น ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- แบ่งกลุ่มค้นคว้าวัฒนธรรมในแต่ละภาคตามหัวข้อที่กำหนด และมีรูปภาพประกอบ - ดูภาพความขัดแย้งกันจากหนังสือพิมพ์และรูปภาพ การอยู่ร่วมกันแล้วเกิดความสุข สนุกสนาน แล้วร่วมกันวิเคราะห์ถึงสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาลงในผังความคิด

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เศรษฐศาสตร์พอเพียงหล่อเลี้ยงชุมชน

รหัสวิชา ส 14101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 9 ชั่วโมง

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัด

ส 3.2 ป. 4/1 อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน

ส 3.2 ป. 4/2 อธิบายหน้าที่เบื้องต้นของเงิน

สาระการเรียนรู้

- อาชีพ สินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ผลิตในชุมชน
- การพึ่งพาอาศัยกันภายในชุมชนทาง ด้านเศรษฐกิจ เช่นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อ ผู้ขาย การกู้หนี้ยืมสิน
- การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนด้วยการใช้สิ่งของที่ผลิตในชุมชน
- ความหมายและประเภทของเงิน
 - หน้าที่เบื้องต้นของเงินในระบบเศรษฐกิจ
 - สกุลเงินสำคัญที่ใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ

สาระสำคัญ

อาชีพ สินค้า และบริการต่าง ๆ ที่ผลิตในชุมชนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิด การพึ่งพาการสร้าง ความเข้มแข็งในชุมชน รวมไปถึงควรศึกษาความหมายและประเภทของเงิน หน้าที่เบื้องต้นของเงิน สกุลเงินที่สำคัญในการซื้อขายแลกเปลี่ยน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

ความสามารถในการแก้ปัญหา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัย
- ใฝ่เรียนรู้

ชิ้นงานและภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. วาดภาพอธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน	- วาดภาพสอดคล้องกับเนื้อหาชิ้นงานสวยงามตามเกณฑ์ที่กำหนด	- ศึกษาใบความรู้ เรื่อง เศรษฐกิจของคนในชุมชน
2. จัดทำสมุดภาพหน้าที่ของเงินและสกุลเงินที่ใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษาเนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- แบ่งกลุ่มนักเรียนทำสมุดภาพสินค้าและการบริการในชุมชน - ดูรูปภาพเงินประเภทต่าง ๆ - ศึกษาใบความรู้เรื่องเงิน ความหมาย หน้าที่ สกุลเงิน

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เศรษฐศาสตร์น่ารู้ในชีวิตประจำวัน

รหัสวิชา ส 14101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 10 ชั่วโมง

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

ส 3.1 ป. 4/1 รวมปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

ส 3.1 ป. 4/2 บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค

ส 3.1 ป. 4/3 อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง

สาระการเรียนรู้

- สินค้าและบริการที่มีอยู่หลากหลายในตลาดที่มีความแตกต่างด้านราคาและคุณภาพ
- ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่มีมากมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้ซื้อ ผู้ขาย และตัวสินค้า เช่น ความพึงพอใจของผู้ซื้อ ราคาสินค้า การโฆษณา คุณภาพของสินค้า
- สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค
- สินค้าและบริการที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ
- หลักการและวิธีการเลือกบริโภค
- หลักของเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
 - หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง
 - นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
 - ความโปร่งใส
 - ความตื่นรู้/ ความรู้
 - ต้านทุจริต
 - มุ่งไปข้างหน้า
 - ความเอื้ออาทร

สาระสำคัญ

การผลิต การแจกจ่ายและการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

ความสามารถในการแก้ปัญหา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ใฝ่เรียนรู้
- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนสรุปปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการในแผนภาพ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการจากใบความรู้/ Internet
2. เขียนสรุปสิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- ศึกษาใบความรู้เรื่องสิทธิผู้บริโภคแล้วอภิปรายร่วมกัน ครู จะยกตัวอย่างเหตุการณ์จำลองในเรื่องการถูกละเมิดสิทธิการบริโภคสินค้าและบริการในด้านต่าง ๆ ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนา ซักถาม
3. แฝงฝังความคิดหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาใบความรู้การอภิปรายสรุปหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 ภูมิศาสตร์จังหวัดเชียงใหม่

รหัสวิชา ส 14101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 9 ชั่วโมง

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกัน ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์และสรุปข้อมูล ตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

ส 5.1 ป. 4/1 สืบค้นและอธิบายข้อมูลลักษณะทางกายภาพในจังหวัดของตนด้วยแผนที่ และรูปถ่าย

ส 5.1 ป. 4/2 ระบุแหล่งทรัพยากร และสถานที่สำคัญในจังหวัดของตนด้วยแผนที่และรูปถ่าย

ส 5.1 ป. 4/3 อธิบายลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อแหล่งทรัพยากรและสถานที่สำคัญในจังหวัด

สาระการเรียนรู้

- แผนที่/ ภาพถ่าย ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดตนเอง
- ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดตนเอง
- แหล่งทรัพยากรและสถานที่สำคัญในจังหวัดของตน
- ลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อแหล่งทรัพยากร และสถานที่สำคัญในจังหวัด

สาระสำคัญ

แผนที่ที่มีประโยชน์อย่างมากในการเดินทางหรือการจัดทำผังเมือง การได้ศึกษาจะทำให้ทราบถึงประโยชน์และวิธีการดูแลรักษา รวมไปถึงองค์ประกอบในการจัดทำแผนที่ เช่น ภาพถ่ายลักษณะทางกายภาพของจังหวัด ตำแหน่ง ระยะทางและทิศทางของทรัพยากรและสิ่งต่าง ๆ ในจังหวัดของตนเอง

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ใฝ่เรียนรู้
- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนสัญลักษณ์ที่ใช้แทน สิ่งต่าง ๆ ลงในแผนที่ จ. เชียงใหม่ เช่น ลักษณะทางกายภาพ	- เขียนสัญลักษณ์ที่ใช้แทนสิ่ง ต่าง ๆ ลงในแผนที่ จ. เชียงใหม่ ได้ถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนด	- ศึกษาใบความรู้เรื่องแผนที่ และภาพถ่าย - ดูภาพแผนที่ จ. เชียงใหม่ - นำความรู้ที่ได้มาเชื่อมโยง เขียนสัญลักษณ์ที่ใช้แทนสิ่งต่าง ๆ ลงในแผนที่ จ. เชียงใหม่ ที่ครูแจกให้
2. แผ่นพับแหล่งทรัพยากร และสถานที่สำคัญของ จ. เชียงใหม่	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- ศึกษาแหล่งทรัพยากรและ สถานที่สำคัญของ จ. เชียงใหม่ จาก Internet

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 กระบวนการสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีต่อมนุษย์

รหัสวิชา ส 14101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 6 ชั่วโมง

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์
วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

ส 5.2 ป. 4/1 วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด

ส 5.2 ป. 4/2 อธิบายการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในจังหวัด และผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง

ส 5.2 ป. 4/3 นำเสนอแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมในจังหวัด

สาระการเรียนรู้

- สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด
- การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในจังหวัด และผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง เช่น การตั้งถิ่นฐาน การย้ายถิ่น
- การจัดการสิ่งแวดล้อมในจังหวัด
- ศึกษาสภาพแวดล้อม ณ ศูนย์เพาะพันธุ์กล้วยไม้ อ.แม่อน
- ศึกษาสภาพแวดล้อม ณ ศูนย์เศรษฐกิจสัตว์น้ำ

สาระสำคัญ

สภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนและ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง
ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต การตั้งถิ่นฐาน การย้ายถิ่น ของคนในจังหวัด ตลอดจนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
และทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

ความสามารถในการแก้ปัญหา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ใฝ่เรียนรู้
- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. สรุปลงเป็นผังความคิด สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อ การดำเนินชีวิต อาชีพ อาหาร	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- ศึกษาใบความรู้สภาพแวดล้อม ทางกายภาพในด้านต่าง ๆ เช่น การประกอบอาชีพ ลักษณะบ้าน อาหารเป็นต้น
2. สรุปลงองค์ความรู้เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม และผลจากการเปลี่ยนแปลง	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- ศึกษาใบความรู้การเปลี่ยนแปลง ของสิ่งแวดล้อมและผลจาก การเปลี่ยนแปลง
3. สรุปลงองค์ความรู้ปัญหาที่เกิดจาก สิ่งแวดล้อมในจังหวัดเชียงใหม่ พร้อมกับเสนอวิธีการแก้ปัญหา	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- ดูภาพปัญหาอันเกิดจาก สิ่งแวดล้อม - นักเรียนอภิปรายร่วมกันถึงปัญหา และเสนอวิธีการที่จะช่วยกัน อนุรักษ์ - แบ่งกลุ่มนักเรียน นำปัญหา สิ่งแวดล้อม และบอกวิธีการ อนุรักษ์

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

กรอบการออกแบบหน่วยการเรียนรู้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พุทธประวัติและหลักธรรมคำสอน

รหัสวิชา ส 15101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 12 ชั่วโมง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

- ส 1.1 ป. 5/1 วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทย
- ส 1.1 ป. 5/2 สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจสำคัญหรือประวัติศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
- ส 1.1 ป. 5/3 เห็นคุณค่าและประพจน์ตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติ สาวก ชาดก/ เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด
- ส 1.1 ป. 5/4 อธิบายองค์ประกอบและความสำคัญของพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ
- ส 1.1 ป. 5/5 แสดงความเคารพพระรัตนตรัยและปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
- ส 1.1 ป. 5/6 เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตาที่มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับ ถือตามที่กำหนด
- ส 1.1 ป. 5/7 ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม

สาระการเรียนรู้

- มรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับจากพระพุทธศาสนา (มรดกทางรูปธรรม เช่นศาสนสถานโบราณวัตถุ สถาปัตยกรรม มรดกทางด้านจิตใจ เช่น หลักธรรม คำสั่งสอน ความเชื่อและคุณธรรม)
- การนำพระพุทธศาสนาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชาติไทย (พัฒนาด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม เช่น ภาวนา 4 : กาย ศีล จิต ปัญญา ไตรสิกขา : ศีล สมาธิ ปัญญา อริยสัจ 4 พัฒนาจิตใจ เช่น หลักโอวาท 3 : ละความชั่ว ทำดี ทำจิตใจให้บริสุทธิ์และการบริหารจัดการเจริญปัญญา)
- สรุปรูปพุทธประวัติ พุทธกิจสำคัญ ได้แก่ โลกัตถจริยา ญาติตถจริยาและพุทธัตถจริยา โปรดพระพุทธบิดา (เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์)
- พุทธสาวก พุทธสาวิกา : พระโสมโกฬิวีสะ ชาดก : จุฬเสฏฐิชาดก วัณณา โรหชาดก ศาสนิกชนตัวอย่าง : สมเด็จพระสังฆราช (สา) อาจารย์เสถียรโพธิ์นันทะ
- องค์ประกอบของพระไตรปิฎก (พระสุตตันตปิฎก พระวินัยปิฎก พระอภิธรรมปิฎก) ความสำคัญของพระไตรปิฎก

- พระรัตนตรัย : ศรีธธา พระพุทธ : พุทธจริยา 3 พระธรรม : อริยสัจ 4 : หลักกรรม พระสงฆ์
- ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)
- โอวาท 3 ไม่ทำชั่ว เบญจศีล อบายมุข ทำความดี เบญจธรรม บุญกิริยา วัตถุ 4 อิทธิบาท 4
- กตัญญูทศเวทิต่อพระพุทธศาสนา มงคล 38 (ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน การงานไม่อาภูล อดทน) ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา)
- พุทธศาสนสุภาษิต (วิริเยน ทุกขมจเจติ : คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร ปัญญา โลกสมิ พชโชโต : ปัญญา คือแสงสว่างในโลก)
- สวตมตฺโหวิพฺระสฺสรเสริญฺคุณพฺระรัตนตรัยและแม่เมตตารูความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา รู้วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจิตและเจริญปัญญา ฝึกการยืน การเดิน การนั่งและการนอน อย่างมีสติ ฝึกการกำหนดความรู้สึก เมื่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้มรส กายสัมผัสสิ่ง ที่มากระทบใจรับรู้ ธรรมมารมณฺ์ ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถามและการเขียน

สาระสำคัญ

ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทย การศึกษาประวัติของพระพุทธเจ้าหรือประวัติศาสตร์ตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจสำคัญ จะช่วยให้เราเกิดความรู้ความเข้าใจเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาการประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก และชาดกเรื่องราวในพระพุทธศาสนาให้ความสนุกสนานแล้วยังให้คติสอนใจที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการสื่อสาร

ความสามารถในการคิด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ความมุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิดเกี่ยวกับ ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ที่ตนนับถือ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาสื่อ CAI เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดก ทางวัฒนธรรมและหลักในการ พัฒนาชาติไทย
2. ทำสมุดเล่มเล็กเกี่ยวกับพุทธ ประวัติตั้งแต่เสด็จ กรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจ สำคัญ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นำนักเรียนศึกษาจิตรกรรม ฝาผนังวัดสันกำแพงหลวง เกี่ยวกับประวัติของพระพุทธเจ้า หรือประวัติศาสดา
3. เขียนข้อคิดที่ได้จากการศึกษา ประวัติพุทธสาวก ชาดก	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง ประวัติพุทธสาวก ชาดก - นักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุป ข้อคิดจากการศึกษาประวัติพุทธ สาวก ชาดกและนำเสนอหน้า ชั้นเรียน
4. เขียนแผนผังความคิดอธิบาย องค์ประกอบและความสำคัญ ของพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ ของศาสนาที่ตนนับถือ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง องค์ประกอบและความสำคัญ ของพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของ ศาสนาที่ตนนับถือ

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การปฏิบัติพุทธศาสนิกชนที่ดี

รหัสวิชา ส 15101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 9 ชั่วโมง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีและดำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด

ส 1.2 ป. 5/1 จัดพิธีกรรมตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างเรียบง่าย มีประโยชน์และปฏิบัติตนถูกต้อง

ส 1.2 ป. 5/2 ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดและอภิปราย ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

ส 1.2 ป.5/3 มีมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด

สาระการเรียนรู้

- การจัดพิธีกรรมที่เรียบง่าย ประหยัด มีประโยชน์และถูกต้องตามหลักทางศาสนาที่ตนนับถือ
- การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธี พิธีกรรมทางศาสนา
- พิธีถวายสังฆทาน เครื่องสังฆทานระบียบพิธีในการทำบุญงานมงคล
- ประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสนพิธี พิธีกรรมทางศาสนา
- มารยาทของศาสนิกชน (การกราบพระรัตนตรัย การไหว้บิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้ที่เคารพนับถือ

การกราบศพ)

สาระสำคัญ

ชาวพุทธมีหน้าที่หลายประการ เช่น จัดพิธีกรรมทางศาสนาอย่างถูกต้อง พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ศาสนพิธีส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับพิธีทำบุญ พุทธศาสนิกชนเข้าใจในศาสนพิธีแล้วนำไปปฏิบัติให้ถูกต้องรวมถึงมารยาทของชาวพุทธที่ต้องปฏิบัติ เช่นการไหว้และการกราบพระรัตนตรัยและบุคคลต่าง ๆ ตามฐานะ

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- รักความเป็นไทย
- มีจิตสาธารณะ

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. สาธิตการจัดพิธีกรรมตามศาสนาที่ตนนับถือ	- มีความกล้าแสดงออก ทำตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง	- นักเรียนศึกษาสื่อ CAI เรื่องพิธีกรรม
2. เขียนแผนผังความคิด เรื่องพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาสื่อ CAI เรื่องศาสนพิธีและพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนา ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. เขียนแผนผังความคิดเรื่องมารยาทชาวพุทธ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาใบงานเรื่องมารยาทชาวพุทธ

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ภูมิศาสตร์ภาคเหนือของประเทศไทย

รหัสวิชา ส 15101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 9 ชั่วโมง

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกัน ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลตามกระบวนการภูมิศาสตร์ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

ส 5.1 ป. 5/1 สืบค้นและอธิบายข้อมูลลักษณะทางกายภาพในภูมิภาคของตนด้วยแผนที่และรูปถ่าย

ส 5.1 ป. 5/2 อธิบายลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อแหล่งทรัพยากรและสถานที่สำคัญในภูมิภาคของตน

สาระการเรียนรู้

- ลักษณะทางกายภาพในภูมิภาคของตน
- ลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อแหล่งทรัพยากรและสถานที่สำคัญในภูมิภาคของตน

สาระสำคัญ

ลักษณะทางกายภาพของภูมิภาคต่าง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้แต่ละภูมิภาคมีแหล่งทรัพยากรและสถานที่สำคัญที่แตกต่างกัน อีกทั้งยังส่งผลต่อการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพของคนในจังหวัดตลอดจนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ใฝ่เรียนรู้

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิดเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพในภูมิภาคของตน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาลักษณะทางกายภาพของ จ. เชียงใหม่ จากแผนที่ - ค้นคว้าแหล่งทรัพยากรและสถานที่สำคัญของ จ. เชียงใหม่ จาก Internet หรือผู้รู้ - นักเรียนดูวิดีโอเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของ จ. เชียงใหม่

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของภาคเหนือ

รหัสวิชา ส 15101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 10 ชั่วโมง

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

ส 5.2 ป. 5/1 วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นของประชากรในภูมิภาคของตน

ส 5.2 ป. 5/2 วิเคราะห์อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีการดำเนินชีวิตในภูมิภาคของตน

ส 5.2 ป. 5/3 นำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผลจากการรักษาและทำลายสิ่งแวดล้อมและเสนอแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคของตน

สาระการเรียนรู้

- สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐานการย้ายถิ่นของประชากรในภูมิภาคของตน
- อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติก่อให้เกิดวิถีการดำเนินชีวิตในภูมิภาคของตน
- ผลจากการรักษาและทำลายสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคของตน
- แนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคของตน

สาระสำคัญ

สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐาน การย้ายถิ่นฐานและก่อให้เกิดวิถีการดำเนินชีวิตของประชากร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ไม่ให้สูญหายไป

สมรรถนะสำคัญ

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ใฝ่เรียนรู้

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิดเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของประชากร	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นของประชากร
2. เขียนแนวทางการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคของตน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม - เขียนแนวทางการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคของตน

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 พลเมืองดี

รหัสวิชา ส 15101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 10 ชั่วโมง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 2.1 ป. 5/1 ยกตัวอย่างและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี
 ส 2.1 ป. 5/2 เสนอวิธีการป้องกันคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก

สาระการเรียนรู้

- สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ หน้าที่ของพลเมืองดี เช่น เคารพเทิดทูน สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ปฏิบัติตนตามกฎหมาย
- คุณลักษณะของพลเมืองดี เช่น มุมานะทำประโยชน์เพื่อส่วนร่วม มีค่านิยม ประชาธิปไตยมีคุณธรรม
- เหตุการณ์ที่ละเมิดสิทธิเด็กในสังคมไทย
- แนวทางการปกป้องคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก
- การปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กในสังคมไทย

สาระสำคัญ

การที่เราอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันด้วย

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัย
- ใฝ่เรียนรู้

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิด เรื่อง สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- สืบค้นข้อมูลเรื่องสถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพและหน้าที่ ในฐานะพลเมืองดี จาก Internet ห้องสมุด ใบความรู้
2. เขียนแผนผังความคิดเรื่อง สิทธิเด็ก	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาค้นคว้าเรื่องวิธีการ ป้องกันคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่น จากการละเมิดสิทธิเด็กจาก Internet ห้องสมุด ใบความรู้

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

รหัสวิชา ส 15101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 8 ชั่วโมง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 2.1 ป. 5/3 เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทย

ส 2.1 ป. 5/4 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

สาระการเรียนรู้

- วัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย
- คุณค่าของวัฒนธรรมกับการดำเนินชีวิต
- ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของตน
- การอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน

สาระสำคัญ

วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่มีความค่าและมีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทย ดังนั้นเราจึงควรร่วมกันอนุรักษ์และเผยแพร่

สมรรถนะสำคัญ

ความสามารถในการคิด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- รักความเป็นไทย

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. รายงานการรวบรวมสมุดภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาค้นคว้าเรื่องคุณค่าวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทยจาก Internet สมุดภาพใบความรู้ - นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การปกครองส่วนท้องถิ่น

รหัสวิชา ส 15101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 10 ชั่วโมง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด

ส 2.2 ป. 5/1 อธิบายโครงสร้างอำนาจหน้าที่และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ส 2.2 ป. 5/2 ระบุ บทบาท หน้าที่และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น

ส 2.2 ป. 5/3 วิเคราะห์ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สาระการเรียนรู้

- การปกครองในท้องถิ่นเช่น อบต. อบจ. เทศบาล และการปกครองพิเศษ เช่น พัทยา กรุงเทพมหานคร
- อำนาจหน้าที่และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น
- บทบาท หน้าที่ และวิธีการ เข้าดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น เช่นนายก อบต. นายกเทศมนตรี

นายก อบจ. ผู้ว่าราชการ กทม.

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริการสาธารณสุขประโยชน์ในชุมชน

สาระสำคัญ

การปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำให้เราเข้าใจในระบบการปกครองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ถูกต้องเหมาะสม

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัย

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิด เรื่อง โครงสร้างอำนาจหน้าที่และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาใบงาน เรื่อง โครงสร้างอำนาจหน้าที่และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นจาก Internet
2. บอกรายละเอียด หน้าที่และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนสรุปเขียนผังความคิด เรื่องโครงสร้างอำนาจหน้าที่และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การผลิตสินค้า การบริการ การธนาคาร การสหกรณ์และเศรษฐกิจพอเพียง
รหัสวิชา ส 15101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 12 ชั่วโมง

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค
การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า
รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด

ส 3.1 ป. 5/1 อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ

ส 3.1 ป. 5/2 ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว
โรงเรียนและชุมชน

ส 3.1 ป. 5/3 อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์

ส 3.2 ป. 5/1 บทบาทหน้าที่เบื้องต้นของธนาคาร

ส 3.2 ป. 5/2 จำแนกผลดีและผลเสียของการกู้ยืม

สาระการเรียนรู้

- ความหมายและประเภทของปัจจัยการผลิตประกอบด้วย ที่ดิน แรงงาน ทุนและผู้ประกอบการ
- เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าและบริการ
- ปัจจัยอื่น ๆ เช่น ราคาน้ำมัน วัตถุดิบ
- พฤติกรรมของผู้บริโภค
- ตัวอย่างการผลิตสินค้าและบริการที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือแหล่งผลิตสินค้าและบริการในชุมชน
- หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง
- การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน เช่น การประหยัดพลังงานและค่าใช้จ่ายในบ้าน โรงเรียน การวางแผน การผลิตสินค้าและบริการเพื่อลดความสูญเสียทุกประเภทการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ตัวอย่างการผลิตสินค้าและบริการในชุมชน เช่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือโอท็อป
- หลักการและประโยชน์ของสหกรณ์
- ประเภทของสหกรณ์โดยสังเขป
- สหกรณ์ในโรงเรียน (เน้นการปฏิบัติจริง)
- การประยุกต์หลักการของสหกรณ์มาใช้ในชีวิตประจำวัน
- บทบาทหน้าที่ของธนาคารโดยสังเขป
- ดอกเบี้ยเงินฝากและดอกเบี้ยกู้ยืม
- การฝากเงิน/ การถอนเงิน

- ผลดีและผลเสียของการกู้ยืมเงินทั้งนอกระบบและในระบบที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ เช่น การเสียดอกเบี้ย การลงทุน การซื้อของอุปโภคเพิ่มขึ้นที่นำไปสู่ความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย

สาระสำคัญ

การเรียนรู้เกี่ยวกับปัจจัยการผลิตเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าและบริการพฤติกรรมของผู้บริโภคและสินค้าและบริการในชุมชนทำให้เราสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

สมรรถนะสำคัญ

ความสามารถในการคิด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ใฝ่เรียนรู้

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิด เรื่อง ปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความหมายปัจจัยของการผลิตจากสื่อ CAI
2. วาดภาพหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน	- วาดภาพสอดคล้องกับเนื้อหา ชิ้นงานสวยงามตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อ CAI
3. เขียนแผนผังความคิดอธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนศึกษาเรื่องสหกรณ์จาก Internet
4. สรุบบทบาทหน้าที่เบื้องต้นของธนาคาร	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- นักเรียนศึกษาเรื่องธนาคารจากใบความรู้

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

กรอบการออกแบบหน่วยการเรียนรู้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนานำพาชีวิต

รหัสวิชา ส 16101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 6 ชั่วโมง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่นับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป. 6/1 วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติหรือความสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ

ส 1.1 ป. 6/2 สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่ปลงอายุสังขารจนถึงสังเวชนียสถานหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ป. 6/3 เห็นคุณค่าและประพัตติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก/ เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

สาระการเรียนรู้

- พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ เช่น เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมไทยเป็นศูนย์รวมจิตใจเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทย และเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย

- สรุปรูปพุทธประวัติ (ทบทวน) ปลงอายุสังขาร ปัจฉิมสาวก ปรีนิพพาน การถวายพระเพลิงแจกพระบรมสารีริกธาตุ สังเวชนียสถาน 4

- พระราชา ทีฆิติโกสลชาดก สัพพทวาริชาดก พุทธสุภาสิต พ่อขุนรามคำแหงมหาราช สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส

- ตัวอย่างการทำความดีของบุคคลในประเทศ ได้แก่ เจ้าผู้ครองเมืองนครเชียงใหม่

สาระสำคัญ

ศาสนาทุกศาสนามีความสำคัญต่อผู้นับถือ ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เพราะคนไทยส่วนใหญ่ผู้นับถือและการศึกษา ประวัติศาสดาประวัติพุทธสาวก ชาดก พุทธสุภาสิต และพุทธศาสนิกชนตัวอย่างเป็นสิ่งจำเป็นที่ชาวพุทธพึงศึกษาเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญและนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

สมรรถนะสำคัญ

ความสามารถในการคิด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงานและภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิด เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่ กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ร่วมอภิปราย วิเคราะห์ ความสำคัญของศาสนา - ศึกษาเรื่อง ศาสนาอื่น ๆ จากสื่อ Online และใบความรู้
2. วาดภาพเรื่องพุทธประวัติตั้งแต่ ปลงอายุสังขารจนถึง สังเวชนียสถาน	- วาดภาพสอดคล้องกับเนื้อหา ชิ้นงานสวยงามตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- ศึกษาจากวีดิทัศน์เรื่องพุทธ ประวัติ
3. สมุดเล่มเล็กเรื่องพุทธสาวก/ ชาดก	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาประวัติพุทธสาวกและ ชาดก
4. สืบค้นประวัติชาวพุทธตัวอย่าง แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- ศึกษาประวัติพุทธศาสนิกชน ตัวอย่าง (รวมทั้งบุคคลสำคัญ ในท้องถิ่น)

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หลักธรรมค้ำจุนโลก

รหัสวิชา ส 16101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 8 ชั่วโมง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป. 6/4 วิเคราะห์ความสำคัญและเคารพ พระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรม โอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ป. 6/5 ชื่นชมการทำความดีของบุคคลในประเทศตามหลักศาสนาพร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

ส 1.1 ป. 6/6 เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา และบริหารจัดการเจริญปัญญา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิ ในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด

ส 1.1 ป. 6/7 ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ที่ตนนับถือ เพื่อแก้ปัญหาอบายมุขและสิ่งเสพติด

ส 1.1 ป. 6/8 อธิบายหลักธรรมสำคัญของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป

สาระการเรียนรู้

- พระรัตนตรัย : ศรัทธา 4
 - พระพุทธ : พุทธกิจ 5
 - พระธรรม : อริยสัจ 4 และหลักกรรม
 - พระสงฆ์
- ไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา
- โอวาท 3
 - ไม่ทำชั่ว เบญจศีล อบายมุข 6 อุกุศลมูล 3
 - ทำความดี เบญจธรรม กุศลมูล 3 พละ 4 คารวะ 6 กตัญญูกตเวทิต่อพระมหากษัตริย์ มงคล 38 มีวินัย การงานไม่มีโทษ ไม่ประมาทในธรรม
 - ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจัดการและเจริญปัญญา)
- พุทธศาสนสุภาษิต
 - สจเจณ กิตติ ปโปปติ คนจะได้เกียรติด้วยสัจจะ
 - ยถาวาที ตถาการี พุดเช่นไร ทำเช่นนั้น
- สวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัยและแผ่เมตตา
- รู้ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิและปัญญา
- รู้วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและเจริญปัญญา

- หลักธรรมสำคัญของศาสนาต่าง ๆ
 - ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ พระพุทธศาสนา : อริยสัจ 4 โอวาท 3 ฯลฯ
 - ศาสนาอิสลาม: หลักศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรม
 - คริสต์ศาสนา : บัญญัติ 10 ประการ

สาระสำคัญ

หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักคำสอนที่มุ่งให้ผู้ที่สนใจศึกษาปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบอันจะเป็นทางนำไปสู่ความสงบสุขทั้งแก่ตนเองและสังคม

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- รักชาติศาสน์กษัตริย์
- ซื่อสัตย์สุจริต

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิด เรื่อง ความสำคัญและการเคารพ พระรัตนตรัย	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาพระรัตนตรัย - ศึกษาไตรสิกขา - ศึกษาโอวาท 3
2. สรุปเรื่องการบริหารจิตและเจริญปัญญา	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- ศึกษาและฝึกการบริหารจิตเจริญปัญญา
3. เขียนแผนผังความคิดเรื่อง หลักธรรมของศาสนาอื่น ๆ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมของศาสนาอื่น ๆ จากหนังสือเรียน และInternet

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ศาสนพิธีนํารู

รหัสวิชา ส 16101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 6 ชั่วโมง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป. 6/9 อธิบายลักษณะสำคัญของศาสนพิธี พิธีกรรมของศาสนาอื่น ๆ และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเมื่อต้องเข้าร่วมพิธี

ส 1.2 ป. 6/1 อธิบายความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในศาสนสถาน และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม

ส 1.2 ป. 6/2 มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี ตามที่กำหนด

ส 1.2 ป. 6/3 อธิบายประโยชน์ของการเข้าร่วมใน ศาสนพิธี พิธีกรรม และกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนด และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

ส 1.2 ป. 6/4 การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือการแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ

สาระการเรียนรู้

- ศาสนพิธีของศาสนาต่าง ๆ พระพุทธศาสนา ศาสนพิธีที่เป็นพุทธบัญญัติ เช่น บรรพชา อุปสมบท ศาสนพิธีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น ทำบุญพิธีเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา ศาสนาอิสลาม เช่น การละหมาด การถือศีลอด การบําเพ็ญฮัจญ์ ฯลฯ คริสต์ศาสนา เช่น ศีลล้างบาป ศีลอภัยบาป ศีลกำลัง ศีลมหาสนิท ฯลฯ ศาสนาฮินดู เช่น พิธีศราถ์ พิธีบูชาเทวดา

- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ภายในวัด เช่น เขตพุทธาวาส สังฆาวาส

- การปฏิบัติตนที่เหมาะสมภายในวัด

- การถวายของแก่พระภิกษุ

- การปฏิบัติตนในขณะฟังธรรม

- การปฏิบัติตนตามแนวทางของพุทธศาสนิกชน เพื่อประโยชน์ต่อศาสนา

- ทบพวนการอาราธนาศีล อาราธนาธรรม และอาราธนาพระปริตร

- พิธีทอดผ้าป่า

- พิธีทอดกฐิน

- ระเบียบพิธีในการทำบุญงานอวมงคล

- การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในศาสนพิธีพิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา

วันอัฐมีบูชา วันอาสาฬหบูชา วันธรรมสวนะ

- ประโยชน์ของการเข้าร่วมในศาสนพิธี/ พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนาการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

สาระสำคัญ

ศาสนพิธีหรือพิธีกรรมทางศาสนามีจุดมุ่งหมายเพื่อจะให้ศาสนิกชนได้ยึดถือปฏิบัติเป็นแบบอย่างเดียวกัน และเพื่อสืบทอดศาสนาต่อไป

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ใฝ่เรียนรู้

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. วาดภาพพิธีกรรมของศาสนาอื่น ๆ	- วาดภาพสอดคล้องกับเนื้อหา ชิ้นงานสวยงามตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- ศึกษาเกี่ยวกับศาสนพิธีของ ศาสนาต่าง ๆ ทาง Internet
2. สมุดภาพเรื่องความรู้เกี่ยวกับ สถานที่ต่าง ๆ ในศาสนสถาน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่ กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาความรู้เกี่ยวกับสถานที่ ต่าง ๆ ในศาสนสถานทาง Internet
3. เขียนแผนผังความคิดเรื่องวัน สำคัญทางศาสนา	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่ กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- เข้าร่วมศาสนพิธี พิธีกรรมในวัน สำคัญของศาสนา เช่น การแสดง ตนเป็นพุทธมามกะแท้เทียน พรรษา

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เครื่องมือทางภูมิศาสตร์

รหัสวิชา ส 16101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 3 ชั่วโมง

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันใช้แผนที่ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

ส 5.1 ป. 6/1 สืบค้นและอธิบายข้อมูลลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย ด้วยแผนที่รูปถ่ายทางอากาศและภาพจากดาวเทียม

สาระการเรียนรู้

- เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ (แผนที่ รูปถ่ายทางอากาศ ภาพจากดาวเทียม) ที่แสดง ลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย

สาระสำคัญ

เครื่องมือทางภูมิศาสตร์เป็นเครื่องมือที่รวบรวมข้อมูลทางภูมิศาสตร์ที่ต้องการ โดยแต่ละชนิดมีคุณสมบัติในการให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ใฝ่เรียนรู้

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. บันทึกลักษณะทางกายภาพ ของ จ. เชียงใหม่	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนดูภาพแผนที่ รูปถ่าย ทางอากาศ ภาพจากดาวเทียม

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ลักษณะทางกายภาพกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ
รหัสวิชา ส 16101 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลา 9 ชั่วโมง

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง ซึ่งมีผลต่อกันและกัน
ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูล
ตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

ส 5.1 ป. 6/2 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับภัยพิบัติในประเทศไทย
เพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ

สาระการเรียนรู้

- ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับภัยพิบัติของประเทศไทย เช่น อุทกภัย แผ่นดินไหว ภูเขาถล่ม สึนามิ ภัยแล้ง ดินถล่ม และโคลนถล่ม
- การเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ

สาระสำคัญ

ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นเกิดขึ้นได้จากสาเหตุ 2 ประการสำคัญ คือ เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และเกิดขึ้นจากกระบวนการทางธรรมชาติ แต่ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากสาเหตุใด ภัยพิบัติดังกล่าวก็ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของมนุษย์และสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ใฝ่เรียนรู้

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิดเกี่ยวกับภัยพิบัติของประเทศไทยและการรับมือกับภัยพิบัติ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- นักเรียนดูวิดีโอเกี่ยวกับภัยพิบัติที่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทย - ศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดภัยพิบัติ - ศึกษาแนวทางการรับมือกับภัยพิบัติ

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ธรรมชาติกับสังคมไทย

รหัสวิชา ส 16101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

ส 5.2 ป. 6/1 วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคมในประเทศไทย

สาระการเรียนรู้

- สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมในประเทศ
- ความสัมพันธ์และผลกระทบ

สาระสำคัญ

มนุษย์อาศัยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในการดำรงชีวิตในสังคม สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติจึงมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้น และก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ใฝ่เรียนรู้

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนความสัมพันธ์และผลกระทบของสิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมในประเทศ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- ศึกษาความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม - ศึกษาผลกระทบของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติ

รหัสวิชา ส 16101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 3 ชั่วโมง

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์
วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

ส 5.2 ป. 6/2 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของประเทศไทยในอดีตกับปัจจุบันและผลที่เกิดขึ้น
จากการเปลี่ยนแปลง

สาระการเรียนรู้

• ผลที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนหรือดัดแปลงสภาพธรรมชาติในประเทศจากอดีตถึงปัจจุบันและผลที่เกิดขึ้น
(ประชากร เศรษฐกิจ สังคม อาชีพและวัฒนธรรม)

สาระสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงของสภาพธรรมชาติในประเทศไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน มีสาเหตุจากกระบวนการ
ทางธรรมชาติและการทำงานของมนุษย์อย่างต่อเนื่อง ทำให้ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ในด้านประชากร การประกอบ
อาชีพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งด้านบวกและด้านลบตลอดเวลา

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

• ใฝ่เรียนรู้

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิด เรื่อง การปรับเปลี่ยนหรือ ดัดแปลงสภาพธรรมชาติ ในประเทศจากอดีตถึงปัจจุบัน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาการปรับเปลี่ยนหรือ ดัดแปลงสภาพธรรมชาติ ในประเทศจากอดีตถึงปัจจุบัน - นักเรียนแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมผล ที่เกิดจากการปรับเปลี่ยน หรือดัดแปลงสภาพธรรมชาติ ในประเทศจากอดีตถึงปัจจุบัน

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การใช้ทรัพยากรในชุมชน

รหัสวิชา ส 16101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 3 ชั่วโมง

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

ส 5.2 ป. 6/3 จัดทำแผนการใช้ทรัพยากรในชุมชน

สาระการเรียนรู้

- แนวทางการใช้ทรัพยากรของคนในชุมชนให้ใช้ได้ยาวนานขึ้น โดยมีจิตสำนึกรู้คุณค่าของทรัพยากร
- แผนอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนหรือแผนอนุรักษ์

สาระสำคัญ

การใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างยั่งยืน จะช่วยให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง

สมรรถนะสำคัญ

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ใฝ่เรียนรู้

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนบันทึกสมุดเล่มเล็ก เรื่อง การจัดทำแผนการใช้ทรัพยากรในชุมชน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาการใช้ทรัพยากรของคนในชุมชน - หาแนวทางการใช้ทรัพยากรของคนในชุมชนให้สามารถใช้ได้นานขึ้น

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 กฎหมายกับชีวิต

รหัสวิชา ส 16101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 5 ชั่วโมง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 2.1 ป. 6/1 ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชน

สาระการเรียนรู้

- กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น กฎหมายทะเบียนราษฎร กฎหมายยาเสพติดให้โทษ กฎหมายจราจร เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ อบต. อบจ.
- ประโยชน์ของการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว

สาระสำคัญ

ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เราต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะกฎหมายเป็นข้อบังคับที่รัฐบัญญัติขึ้น เพื่อใช้บังคับความประพฤติของบุคคลในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกัน ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนจะมีความผิดและถูกลงโทษ ประชาชนทุกคนมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อให้อยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข

สมรรถนะสำคัญ

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัย

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. วาดภาพการปฏิบัติตน ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ ชีวิตประจำวัน	- วาดภาพสอดคล้องกับเนื้อหา ชิ้นงานสวยงามตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- สนทนาซักถามเกี่ยวกับข้อตกลง ของชุมชนต่าง ๆ ที่นักเรียนอาศัยอยู่ - ศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน จากวีดีโอ

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 วัฒนธรรมไทย

รหัสวิชา ส 16101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 9 ชั่วโมง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

- ส 2.1 ป. 6/2 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาและดำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม
- ส 2.1 ป. 6/3 แสดงออกถึงมารยาทไทยได้เหมาะสมทุกกาลเทศะ
- ส 2.1 ป. 6/4 อธิบายคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคนในสังคมไทย

สาระการเรียนรู้

- การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาที่มีผลต่อตนเองและสังคมไทย
- แนวทางการดำรงรักษาวัฒนธรรมไทย
- ความหมายและสำคัญของมารยาทไทย
- มารยาทไทยและมารยาทสังคม เช่น การแสดงความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน การรับของส่งของ การรับประทานอาหาร การแสดงกิริยาอาการ การทักทาย การสนทนา การใช้คำพูด
- ประโยชน์และคุณค่าทางวัฒนธรรม
- ความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนภาคต่างๆ ในสังคมไทย
- แนวทางการรักษาวัฒนธรรม

สาระสำคัญ

วัฒนธรรมไทยเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน และมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาดังนั้นเราควรอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- รักความเป็นไทย

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิด เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมไทย	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- สนทนาซักถามเกี่ยวกับประเด็น ต่าง ๆ - แบ่งกลุ่มวิเคราะห์เกี่ยวกับการ เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม พร้อม เสนอแนวทางการธำรงรักษา วัฒนธรรมไทย
2. เขียนแผนผังความคิด เกี่ยวกับประโยชน์และ คุณค่าทางวัฒนธรรม	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- อภิปรายเกี่ยวกับ ความแตกต่าง ทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคน ภาคต่างๆ ในสังคมไทย ประโยชน์และคุณค่าทาง วัฒนธรรมและแนวทางการ รักษาวัฒนธรรม

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 ข่าวสารเหตุการณ์น่ารู้

รหัสวิชา ส 16101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 3 ชั่วโมง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 2.1 ป. 6/5 ติดตามข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เลือกรับและใช้ข้อมูล ข่าวสาร ในการเรียนรู้ได้เหมาะสม

สาระการเรียนรู้

- ข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แหล่งข่าวต่าง ๆ สถานการณ์จริง
- ประโยชน์จากการติดตามข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ
- หลักการเลือกรับและใช้ข้อมูล ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ รวมทั้งสื่อที่ไร้พรมแดน

สาระสำคัญ

การรับฟังข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณจะช่วยให้เราทราบความเป็นไปและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวเราตรงตามความเป็นจริงได้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. วิเคราะห์ข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด	- สนทนาซักถามข่าวเหตุการณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียน - นักเรียนวิเคราะห์ข่าวจากหนังสือพิมพ์หรือจาก Internet

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 ประชาธิปไตยของเรา

รหัสวิชา ส 16101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 8 ชั่วโมง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรง เป็นประมุข

ตัวชี้วัด

ส 2.2 ป. 6/1 เปรียบเทียบบทบาท หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล

ส 2.2 ป. 6/2 มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นและประเทศ

ส 2.2 ป. 6/3 อภิปรายบทบาท ความสำคัญในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย

สาระการเรียนรู้

- บทบาท หน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล
- กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม ประชาธิปไตย ในท้องถิ่นและประเทศ
- การมีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย ระเบียบ กติกา การเลือกตั้ง
- สอดส่องดูแลผู้มีพฤติกรรมกระทำความผิดการเลือกตั้งและแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
- สอดส่องดูแลผู้มีพฤติกรรมกระทำความผิดการเลือกตั้งและแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
- การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย

สาระสำคัญ

การเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาลทำให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตยและการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่เราควรเรียนรู้และเข้าร่วมปฏิบัติ

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ใฝ่เรียนรู้

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนสรุปบทบาท หน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐบาล	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- ศึกษาเรื่องอำนาจอธิปไตย - ศึกษาเรื่องบทบาท หน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐบาล
2. เขียนแผนผังความคิด เรื่อง กิจกรรมที่ส่งเสริม ประชาธิปไตย	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษากิจกรรมที่ส่งเสริม ประชาธิปไตย
3. สรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอน การเลือกตั้ง	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด	- ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอธิบาย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 ผู้ผลิตและผู้บริโภค

รหัสวิชา ส 16101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 8 ชั่วโมง

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจ หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด

- ส 3.1 ป. 6/1 อธิบายบทบาทของผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบ
- ส 3.1 ป. 6/2 อธิบายบทบาทของผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน
- ส 3.1 ป. 6/3 บอกวิธีและประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

สาระการเรียนรู้

- บทบาทของผู้ผลิตที่มีคุณภาพ เช่น คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม มีจรรยาบรรณ ความรับผิดชอบต่อสังคม วางแผนก่อนเริ่มลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดความผิดพลาด และการสูญเสีย ฯลฯ
- ทักษะดีในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- ประโยชน์ของการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ
- คุณสมบัติของผู้บริโภคที่ดี
- พฤติกรรมของผู้บริโภคที่บกพร่อง
- คุณค่าและประโยชน์ของผู้บริโภคที่รู้เท่าทันที่มีต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม
- ความหมาย และความจำเป็นของทรัพยากร
- หลักการและวิธีใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ลดการสูญเสียทุกประเภท)
- วิธีการสร้างจิตสำนึกให้คนในชาติรู้คุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด
- วางแผนการใช้ทรัพยากรโดยประยุกต์เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ และทันกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

สาระสำคัญ

ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เปลี่ยนเป็นสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ รูปแบบการจัดการเป็นการใช้ทรัพยากรสำหรับการผลิตเพื่อสนองความต้องการในการบริโภคของคนในสังคม

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการแก้ปัญหา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์สุจริต

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนผังความคิด เรื่อง บทบาทของผู้ผลิตที่มีคุณภาพ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้ผลิตที่มีคุณภาพ
2. เขียนแผนผังความคิด เรื่อง บทบาทของผู้บริโภค	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- อภิปรายพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ดีร่วมกัน
3. เขียนแผนผังความคิดเรื่อง หลักการใช้ทรัพยากร	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- แบ่งกลุ่มร่วมกันวางแผนการใช้ทรัพยากรโดยประยุกต์เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีแนวคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

รหัสวิชา ส 16101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 7 ชั่วโมง

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัด

ส 3.2 ป. 6/1 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคาร และรัฐบาล

ส 3.2 ป. 6/2 ยกตัวอย่างการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น

สาระการเรียนรู้

• ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคาร และรัฐบาล ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจอย่างสังเขป เช่น การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ รายได้และรายจ่าย การออมกับธนาคาร การลงทุน

• แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของหน่วยเศรษฐกิจ

• ภาษีและหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี

• สิทธิของผู้บริโภค และสิทธิของผู้ใช้แรงงานในประเทศไทย

• การหารายได้ รายจ่าย การออม การลงทุนซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภคและรัฐบาล

• การรวมกลุ่มเชิงเศรษฐกิจเพื่อประสานประโยชน์ในท้องถิ่น เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กองทุน

หมู่บ้าน

สาระสำคัญ

การเรียนรู้เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ หน่วยเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ภาษี สิทธิผู้บริโภค และผู้ใช้แรงงาน ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

• อยู่อย่างพอเพียง

ชิ้นงาน และภาระงาน

ชิ้นงาน/ ภาระงาน	ประเด็น/ เกณฑ์การประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. เขียนแผนภูมิแสดง ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล กับระบบเศรษฐกิจ	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ศึกษาเกี่ยวกับหน่วยเศรษฐกิจ - ศึกษาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ - ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง รัฐบาลกับระบบเศรษฐกิจ
2. เขียนแผนผังความคิดเรื่อง การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ภายในท้องถิ่น	- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ ที่กำหนด ชิ้นงานสวยงาม	- ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการ รวมกลุ่มเชิงเศรษฐกิจ

การประเมินประกอบด้วย

1. ความรู้ : การอภิปราย การวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
2. ทักษะ : การเขียน และการปฏิบัติ
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : มารยาทในการฟัง และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่น่าสนใจ ไม่แสดงแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่มีความเป็นระเบียบและมีข้อบกพร่อง
5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานตามเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 - 2 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 3 - 5 วัน	ส่งผลงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดเกิน 5 วันขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9 - 10	ดีเยี่ยม
7 - 8	ดี
5 - 6	พอใช้
0 - 4	ปรับปรุง

การวัดและประเมินผล

การเรียนรู้

การวัดและการประเมินผล

โรงเรียนบ้านสันกำแพงกำหนดหลักเกณฑ์ในการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายของการวัดและการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน เพื่อตัดสินผลการเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลดังนี้

1. รูปแบบการวัดและการประเมินผล ดังนี้

1.1. ประเมินผลก่อนเรียน

- การประเมินความพร้อมและพื้นฐานของผู้เรียน
- การประเมินความรู้ในเรื่องที่จะเรียนก่อนการเรียน

1.2. ประเมินผลระหว่างเรียน

- การประเมินด้วยการสื่อสารส่วนบุคคล
- การประเมินจากการปฏิบัติ
- การประเมินตามสภาพจริง
- การประเมินด้วยแฟ้มสะสมผลงาน

1.3. การประเมินผลหลังเรียน

- การประเมินหลังเรียน
- การประเมินผลหลังเรียนปลายปี

โดยการประเมินผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดซึ่งได้กำหนดอัตราส่วน คะแนนระหว่างเรียนและทดสอบปลายปี คือ 80 : 20

2. วิธีการวัดและประเมินผล

ในการวัดและประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เน้นความสามารถและคุณลักษณะที่แท้จริงของผู้เรียน จะต้องใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น

2.1. การทดสอบ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้ ความคิด ความก้าวหน้าในสาระการเรียนรู้ มีเครื่องมือวัดหลายแบบเช่นแบบเลือกตอบ แบบเขียนตอบ บรรยายความ แบบเติมคำสั้น ๆ แบบถูกผิด แบบจับคู่ เป็นต้น

2.2. การสังเกต เป็นการประเมินพฤติกรรม อารมณ์ การมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน ความสัมพันธ์ในระหว่างทำงานกลุ่ม ความร่วมมือในการทำงาน การวางแผน ความอดทน วิธีการแก้ปัญหา ความคล่องแคล่วในการทำงาน การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในระหว่างการเรียนรู้การสอนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ การสังเกตนั้นครูผู้สอนสามารถทำได้ตลอดเวลาซึ่งอาจจะมีการสังเกตอย่างเป็นทางการโดยกำหนดเวลาและบุคคลที่จะสังเกตหรือการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการซึ่งเป็นการสังเกตโดยทั่วไปไม่เฉพาะเจาะจงโดยครูผู้สอนจัดทำเครื่องมือนประกอบการสังเกต โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบของสิ่งที่สังเกต กำหนดเกณฑ์และร่องรอยที่จะใช้เป็นแนวทางในการสังเกตด้วย แล้วจัดทำเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) แบบประมาณค่า (rating scale)

2.3. การสัมภาษณ์ เป็นการสนทนาซักถามพูดคุยเพื่อค้นหาข้อมูลที่ไม่อาจพบเห็นอย่างชัดเจนในสิ่งที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติในการทำงานโครงการ/ โครงการ งาน การทำงานกลุ่ม กิจกรรมประจำวัน ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์อาจเป็นตัวเอง เพื่อนร่วมงาน รวมทั้งผู้ปกครองนักเรียนด้วย การสัมภาษณ์อาจทำอย่างเป็นทางการ โดยกำหนดวัน เวลาและเรื่องที่สัมภาษณ์อย่างแน่นอนและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเป็นการพูดคุยไม่เฉพาะเจาะจงซึ่งจะทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีและได้ข้อมูลที่ชัดเจนสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง โดยครูผู้สอนจะตั้งข้อคำถามไว้ล่วงหน้าเพื่อจะได้พูดคุยได้ตรงประเด็น

2.4. การประเมินภาคปฏิบัติ เป็นการประเมินการกระทำ การปฏิบัติงานเพื่อประเมินการสร้างผลงาน ชิ้นงาน ให้สำเร็จ การสาธิต การแสดงออกถึงทักษะและความสามารถที่ผู้เรียนให้ปรากฏในงานที่ตนสร้างขึ้น การประเมินภาคปฏิบัติจะต้องจัดทำเครื่องมือประเมินโดยครูผู้สอนจัดทำประเด็นการประเมินและองค์ประกอบการประเมินและจัดทำเครื่องมือประกอบการประเมินด้วย เช่น scoring rubric, rating scale และ checklist เป็นต้น

2.5. scoring rubric เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบและประเด็นที่จะประเมินเพื่ออธิบายลักษณะของคุณภาพของงานหรือการกระทำเป็นระดับคุณภาพหรือปริมาณหรือระดับความสามารถเพื่อเป็นแนวทางในการประเมินและเป็นข้อมูลสำคัญแก่ครูผู้สอน ผู้ปกครองหรือผู้สนใจอื่น ๆ ได้ทราบว่าผู้เรียนรู้อะไร ทำได้มากเพียงใด มีคุณภาพผลงานหรือภาระงานเป็นอย่างไร โดยผู้ประเมินอาจจะให้คะแนนเป็นภาพรวมหรือจำแนกองค์ประกอบก็ได้

2.6. การประเมินแฟ้มสะสมงาน (portfolio assessment) เป็นการประเมินความสามารถในการผลิตผลงานการบูรณาการความรู้ ประสบการณ์ ความพยายาม ความรู้สึก ความคิดเห็นของนักเรียนที่เกิดจากการสะสมรวบรวมผลงาน การคัดเลือกผลงาน การสะท้อนความคิดเห็นต่อผลงาน รวมทั้งการประเมินผลงาน การประเมินแฟ้มสะสมผลงานจะประเมินการจัดการ ความคิดสร้างสรรค์ หลักฐานแสดงความรู้ความสามารถในผลงานอันแสดงถึงความสัมฤทธิ์ผล ศักยภาพของผู้เรียนในสาระการเรียนรู้

3. การวัดและการประเมินผล ภาระงาน/ ชิ้นงาน

- แบบการสังเกต
- แบบการสัมภาษณ์/ แบบสอบถาม
- ใบกิจกรรม
- แบบฝึกหัด/ แบบทดสอบ

4. เครื่องมือการวัดและการประเมินผล ภาระงาน/ ชิ้นงาน

- แบบบันทึกการสังเกต
- แบบบันทึกสัมภาษณ์/ แบบสอบถาม
- แบบบันทึกใบกิจกรรม
- แบบบันทึกแบบฝึกหัด/ แบบทดสอบ

5. ผู้วัดและประเมินผล ได้แก่

- ครูผู้สอน
- ผู้เรียน
- เพื่อน
- ผู้ปกครอง

6. เกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน กลุ่มสาระการเรียนรู้

เกณฑ์การตัดสิน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต้องมีคะแนนผลการประเมิน ด้านความรู้ ด้านทักษะ/ กระบวนการและด้านคุณลักษณะรวมกันโดยแบ่งเป็นระดับผลการเรียน ดังนี้

ระดับ 4	หมายถึง	คะแนน	80 - 100
ระดับ 3.5	หมายถึง	คะแนน	75 - 79
ระดับ 3	หมายถึง	คะแนน	70 - 74
ระดับ 2.5	หมายถึง	คะแนน	65 - 69
ระดับ 2	หมายถึง	คะแนน	60 - 64
ระดับ 1.5	หมายถึง	คะแนน	55 - 59
ระดับ 1	หมายถึง	คะแนน	50 - 54
ระดับ 0	หมายถึง	คะแนน	0 - 49

7. เกณฑ์การตัดสินกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- 7.1. ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
- 7.2. ผู้เรียนต้องมีการประเมินผ่านทุกตัวชี้วัดร้อยละ 50 ขึ้นไปและต้องผ่านร้อยละ 65 ของตัวชี้วัดทั้งหมด
- 7.3. ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับ 1 ขึ้นไป
- 7.4. ผู้เรียนต้องมีผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับผ่านขึ้นไป
- 7.5. ผู้เรียนต้องมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับผ่านขึ้นไป

อภิธานศัพท์

อภิธานศัพท์

กตัญญูกตเวทิต ผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้วและตอบแทน แยกออกเป็น 2 ข้อ 1. กตัญญู รู้คุณท่าน 2. กตเวทิต ตอบแทน หรือสนองคุณท่าน ความกตัญญูกตเวทิตว่าโดยขอบเขตแยกได้เป็น 2 ระดับคือ 2.1 กตัญญูกตเวทิตต่อบุคคล ผู้มีคุณความดีหรืออุปการะต่อตนเป็นส่วนตัว 2.2 กตัญญูกตเวทิตต่อบุคคลผู้ได้บำเพ็ญคุณประโยชน์ หรือมีคุณความดี เกื้อกูลแก่ส่วนร่วม (พ.ศ. หน้า 2 - 3)

กตัญญูกตเวทิตต่ออาจารย์/ โรงเรียน ในฐานะที่เป็นศิษย์พึงแสดงความเคารพนับถืออาจารย์ ผู้เปรียบเสมือนทิศเบื้องขวา ดังนี้ 1. ลูกต้อนรับ แสดงความเคารพ 2. เข้าไปหา เพื่อบำรุง รับประทาน ใช้ ประึกษา ซักถาม รับคำแนะนำ เป็นต้น 3. พึ่งด้วยดี พึ่งเป็น รู้จักพึ่ง ให้เกิดปัญญา 4. ประนินบัติ ช่วยบริการ 5. เรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ เอาจริงเอาจังถือเป็นกิจสำคัญด้วยดี

กรรม การกระทำ หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา คือ ทำด้วยความตั้งใจ ประกอบด้วยความตั้งใจหรือตั้งใจทำดีก็ตาม ชั่วก็ตาม เช่น ชุดหลุมพรางตักคนหรือสัตว์ในตกลงไปตายเป็นกรรม แต่ชุดบ่อน้ำไว้กินไว้ใช้ สัตว์ตกลงไปตายเองไม่เป็นกรรม (แต่ถ้ารู้ที่อยู่บ่อน้ำที่ตนชุดไว้อยู่ในที่ซึ่งคนจะพลัดตกได้ง่ายแล้วปล่อยปละเลย มีคนตกลงไปก็ไม่พ้นกรรม) การกระทำที่ดีเรียกว่า “กรรมดี” ที่ชั่วเรียกว่า “กรรมชั่ว” (พ.ศ. หน้า 4)

กรรม 2 กรรมจำแนกตามคุณภาพ หรือตามธรรมชาติที่เป็นมูลเหตุมี 2 คือ 1. อกุศลกรรม กรรมที่เป็นอกุศล กรรมชั่ว คือเกิดจากอกุศลมูล 2. กุศลกรรม กรรมที่เป็นกุศล กรรมดี คือกรรมที่เกิดจากกุศลมูล

กรรม 3 กรรมจำแนกตามทวารคือทางที่กรรมมี 3 คือ 3. กายกรรม การกระทำทางกาย 2. วชิกรรม การกระทำทาง วาจา 3. มโนกรรม การกระทำทางใจ

กรรม 12 กรรมจำแนกตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้ผล มี 12 อย่าง คือ

หมวดที่ 1 ว่าด้วยปากกาล คือจำแนกตามเวลาที่ให้ผล ได้แก่ 1. ทิฏฐิธรรมเวทนิยกรรม กรรมที่ให้ผลในปัจจุบัน คือในภพนี้ 2. อุปัชชเวทนิยกรรม กรรมที่ให้ผลในภพที่จะไปเกิด คือ ในภพหน้า 3. อปราบปริเวทนิยกรรม กรรมที่ให้ผลในภพต่อ ๆ ไป 4. อโหสิกรรม กรรมเลิกให้ผล

หมวดที่ 2 ว่าโดยกิจ คือการให้ผลตามหน้าที่ ได้แก่ 5. ชนกรรม กรรมแต่งให้เกิด หรือกรรมที่เป็นตัวนำไปเกิด 6. อุปัตถัมภกรรม กรรมสนับสนุน คือ เข้าสนับสนุนหรือซ้ำเติมต่อจากชนกรรม 7. อุปปีฬกรรม กรรมบีบคั้น คือเข้ามาบีบคั้นผลแห่งชนกรรม และอุปัตถัมภกรรมนั้นให้แปรเปลี่ยนทุเลาเบาลงหรือสิ้นเข้า 8. อุปฆาตกรรม กรรมตัดรอน คือ กรรมแรงฝ่ายตรงข้ามที่เข้าตัดรอนให้ผลของกรรมสองอย่างนั้นขาดหรือหยุดไปที่เดียว

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว ,ครั้งที่ 2 2546 .

*หมายเหตุ พ.ศ. หมายถึง พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ ; พ.ศ. หมายถึง พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พิมพ์ครั้งที่ 9 พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2543.

หมวดที่ 3 ว่าโดยปานทานปริยาย คือจำแนกตามลำดับความแรงในการให้ผล ได้แก่ 9. ครุกรรม กรรมหนัก ให้ผลก่อน 10. พหุลกรรม หรือ อาจิณกรรม กรรมที่ทำมากหรือกรรมชินให้ผลรองลงมา 11. อาสันนกรรม

กรรมจวนเจียน หรือกรรมใกล้ตาย ถ้าไม่มีสองข้อก่อนก็จะให้ผลก่อนอื่น 12. กตัตตากรรม หรือ กตัตตวา
ปนกรรม กรรมสักว่าทำ คือเจตนาอ่อน หรือมีใจเจตนาอย่างนั้น ให้ผลต่อเมื่อไม่มีกรรมอื่นจะให้ผล
(พ.ศ. หน้า 5)

กรรมฐาน ที่ตั้งแห่งการงาน อารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งการงานของใจ อุบายทางใจ วิธีฝึกอบรมจิต มี 2 ประเภท คือ
สมถกรรมฐาน คือ อุบายสงบใจ วิปัสสนากรรมฐาน อุบายเรื่องปัญญา (พ.ศ. หน้า 10)

กุลจิริฎตธรรม 4 ธรรมสำหรับดำรงความมั่นคงของตระกูลให้ยั่งยืน เหตุที่ทำให้ตระกูลมั่งคั่งตั้งอยู่ได้นาน (พ.ศ. หน้า
134) 1. ัญญุคเวสนา คือ ของหายของหมด รู้จักหามาไว้ 2. ชินณปฏิสังขรณา คือ ของเก่าของชำรุด รู้จัก
บูรณะซ่อมแซม 3. ปริมิตปานโภชนา คือ รู้จักประมาณในการกินการใช้ 4. อธิปัจจสีลวันตสถาปนา
คือ ตั้งผู้มีศีลธรรมเป็นพ่อบ้านแม่เรือน (พ.ศ. หน้า 134)

กุศล บุญ ความดี ฉลาด สิ่งที่ดี กรรมดี (พ.ศ. หน้า 21)

กุศลกรรม กรรมดี กรรมที่เป็นกุศล การกระทำที่ดีคือเกิดจากกุศลมูล (พ.ศ. หน้า 21)

กุศลกรรมบถ 10 ทางแห่งกรรมดี ทางทำดี กรรมดีอันเป็นทางนำไปสู่สุคติมี 10 อย่างได้แก่

- ก. **กายกรรม 3** (ทางกาย) 1. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการทำลายชีวิต 2. อทินนาทานา เวรมณี
เว้นจากถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ 3. กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี เว้นจากประพฤติดิฉินในกาม
- ข. **วจีกรรม 4** (ทางวาจา) ได้แก่ 4. มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากพูดเท็จ 5. ปิสุณายวาจา เวรมณี เว้นจากพูด
ส่อเสียด 6. ผรุสสาย วาจา เวรมณี เว้นจากพูดคำหยาบ 7. สัมผัสปลลาปา เวรมณี เว้นจากพูดเพ้อเจ้อ
- ค. **มโนกรรม 3** (ทางใจ) 8. อนภิชณา ไม่โลภคอยจ้องอยากได้ของเขา 9. อพยาบาท ไม่คิดร้ายเบียดเบียน
เขา 10. สัมมาทิฎฐิ เห็นชอบตามคลองธรรม (พ.ศ. หน้า 21)

กุศลมูล รากเหง้าของกุศล ต้นเหตุของกุศล ต้นเหตุของความดี 3 อย่าง 1. อโลภะ ไม่โลภ (จาคะ)

2. โอทสะ ไม่คิดประทุษร้าย (เมตตา) 3. โอมหะ ไม่หลง (ปัญญา) (พ.ศ. หน้า 22)

กุศลวิตก ความตรึกที่เป็นกุศล ความนึกคิดที่ดีงาม 3 คือ 1. เนกขัมมวิตก ความตรึกปลอดจากกาม

- 2. อพยาบาทวิตก ความตรึกปลอดจากพยาบาท 3. อวิหีสาวิตก ความตรึกปลอดจากการเบียดเบียน
(พ.ศ. หน้า 22)

โกศล 3 ความฉลาด ความเชี่ยวชาญ มี 3 อย่าง 1. อายโกศล คือ ความฉลาดในความเจริญ รอบรู้ทางเจริญและเหตุ
ของความเจริญ 2. อปายโกศล คือ ความฉลาดในความเสื่อม รอบรู้ทางเสื่อมและเหตุของความเสื่อม
3. อุปายโกศล คือ ความฉลาดในอุบาย รอบรู้วิธีแก้ไขเหตุการณ์และวิธีที่จะทำให้สำเร็จ ทั้งในการป้องกัน
ความเสื่อมและในการสร้างความเจริญ (พ.ศ. หน้า 24)

ขันธ กอง พวก หมวด หมู่ ลำตัว หมวดหนึ่ง ๆ ของรูปธรรมและนามธรรมทั้งหมดที่แบ่งออกเป็นห้ากอง ได้แก่ รูปขันธ
คือ กองรูป เวทนาขันธ คือ กองเวทนา สัญญาขันธ คือ กองสัญญา สังขารขันธ คือ กองสังขาร วิญญูณขันธ
คือ กองวิญญูณ เรียกรวมว่า เบญจขันธ (พ.ศ. หน้า 26 - 27)

การวธธรรม 6 ธรรม คือ ความเคารพ การถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะพึงใส่ใจและปฏิบัติด้วย ความเอื้อเฟื้อ หรือด้วยความ
หนักแน่นจริงจังมี 6 ประการ คือ 1. สัตถุคารวตา ความเคารพในพระศาสดา หรือพุทธคารวตา ความเคารพ
ในพระพุทธเจ้า 2. อัมมคารวตา ความเคารพในพระธรรม 3. สังฆคารวตา ความเคารพในพระสงฆ์ 4. สิกขา
คารวตา ความเคารพในการศึกษา 5. อัปมาทคารวตา ความเคารพในความไม่ประมาท

6. ปฏิสันถารคารวตา ความเคารพในการปฏิสันถาร (พ.ธ. หน้า 221)

คิหิสุข (กามโกคิสุข 4) สุขของคฤหัสถ์ สุขของชาวบ้าน สุขที่ชาวบ้านควรพยายามเข้าถึงให้ได้สม่าเสมอสุขอันชอบธรรม ที่ผู้ครองเรือนควรมี 4 ประการ 1. อตถิสุข สุขเกิดจากความมีทรัพย์ 2. โภคสุข สุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์ 3. อนนสุข สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้ 4. อนวัชชสุข สุขเกิดจากความประพฤติไม่มีโทษ (ไม่บกพร่องเสียหาย ทั้งทางกาย วาจา และใจ) (พ.ธ. หน้า 173)

ฆราวาสธรรม 4 ธรรมสำหรับฆราวาส ธรรมสำหรับการครองเรือน หลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ 4 ประการ ได้แก่ 1. สัจจะ คือ ความจริง ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริงใจ พุดจริง ทำจริง 2. ทมะ คือ การฝึกฝน การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัวรู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัด ตัดนิสัย แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา 3. ขันติ คือ ความอดทน ตั้งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็งทนทานไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมายไม่ท้อถอย 4. จาคะ คือ เสียสละ สละกิเลส สละความสุขสบาย และผลประโยชน์ส่วนตนได้ใจ กว้าง พร้อมทั้งจะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็นและความต้องการของผู้อื่น พร้อมทั้งจะร่วมมือช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่คับแคบเห็นแก่ตัวหรือเอาแต่ใจตัว (พ.ธ. หน้า 43)

จิต ธรรมชาติที่รู้อารมณ์ สภาพที่นึกคิด ความคิด ใจตามหลักฝ่ายอภิธรรม จำแนกจิตเป็น 89 แบ่งโดยชาติเป็นอกุศล จิต 12 กุศลจิต 21 วิปากจิต 36 และกิริยาจิต 8 (พ.ศ. หน้า 43)

เจตสิก ธรรมที่ประกอบกับจิต อากาหรือคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิต เช่น ความโลภ ความโกรธ ความหลง ศรัทธา เมตตา สติ ปัญญา เป็นต้น มี 52 อย่าง จัดเป็นอัญญสมานาเจตสิก 13 อกุศลเจตสิก 14 โสภณเจตสิก 25 (พ.ศ. หน้า 49)

ฉันทะ 1. ความพอใจ ความชอบใจ ความยินดี ความต้องการ ความรักใคร่ในสิ่งนั้น ๆ 2. ความยินยอม ความยอม ให้ที่ประชุมทำกิจนั้น ๆ ในเมื่อตนมิได้ร่วมอยู่ด้วย เป็นธรรมเนียมของภิกษุที่อยู่ในวัดซึ่งมีสี่มารวมกัน มีสิทธิ ที่จะเข้าประชุมทำกิจของสงฆ์ เว้นแต่ภิกษุนั้นอาพาธ จะเข้าร่วมประชุมด้วยไม่ได้ ก็มอบฉันทะคือ แสดงความยินยอมให้สงฆ์ทำกิจนั้น ๆ ได้ (พ.ศ. หน้า 52)

ฌาน การเพ่ง การเพ่งพินิจด้วยจิตที่เป็นสมาธิแน่นแน่ว มี 2 ประเภท คือ 1. รูปฌาน 2. อรูปฌาน (พ.ศ. หน้า 60)

ฌานสมบัติ การบรรลุฌาน การเข้าฌาน (พุทธธรรม หน้า 964)

ดรุณธรรม ธรรมที่เป็นหนทางแห่งความสำเร็จ คือ ข้อปฏิบัติที่เป็นจุดประตูล้ำอันเปิดออกไปสู่ความสุข ความเจริญก้าวหน้าแห่งชีวิต 6 ประการ คือ 1. อาโรคะ คือ รักษาสุขภาพดี มิให้มีโรคทั้งจิตและกาย 2. ศีล คือ มีระเบียบวินัย ไม่ก่อเวรภัยแก่สังคม 3. พุทธานุมัติคือได้คนดีเป็นแบบอย่าง ศึกษาเยี่ยงนิยม แบบอย่างของมหาบุรุษพุทธชน 4. สุตตะ คือ ตั้งเรียนรู้อย่างจริงจัง เล่าเรียนค้นคว้าให้รู้เชี่ยวชาญใฝ่สดับเหตุการณ์ ให้รู้เท่าทัน 5. ธรรมานุวัตติ คือ ทำแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม ดำรงมั่นในสุจริต ทั้งชีวิตและงานดำเนินตามธรรม 6. อลีนตา คือ มีความขยันหมั่นเพียร มีกำลังใจแข็งกล้าไม่ท้อแท้เฉื่อยชา เพียรก้าวหน้าเรื่อยไป (ธรรมนุญ ชีวิต บทที่ 15 คนสืบตระกูล ข้อ ก. หน้า 55)

หมายเหตุ หลักธรรมข้อนี้เรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า “วัฒนมุข” ตรงคำบาลีว่า “อตถวาร” ประตูล้ำแห่งประโยชน์

ตัณหา (1) ความทะยานอยาก ความดิ้นรน ความปรารถนา ความแสหา มี 3 คือ 1. กามตัณหา ความทะยานอยากในกาม อยากได้อารมณ์อันน่ารักน่าใคร่ 2. ภวตัณหา ความทะยานอยากในภพ อยากเป็นนั่นเป็นนี่ 3. วิภวตัณหา ความทะยานอยากในวิภพ อยากไม่เป็นนั่นไม่เป็นนี่ อยากพรากรพันดับสูญไปเสีย

ค้นหา (2) ธิตามารนางหนึ่งใน 3 นาง ที่อาสาพระยามารผู้เป็นบิดาเข้าไปประโลมพระพุทธเจ้าด้วยอาการต่าง ๆ ในสมัยที่พระองค์ประทับอยู่ที่ต้นอชปาลนิโครธ ภายหลังตรัสรู้ใหม่ ๆ (อีก 2 นางคือ อรดี กับราคา) (พ.ศ. หน้า 72)

ไตรลักษณ์ ลักษณะสาม คือ ความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์ ความไม่ใช่ตัวตน 1. อนิจจตา (ความเป็นของไม่เที่ยง) 2. ทุกขตา (ความเป็นทุกข์) 3. อนัตตา (ความเป็นของไม่ใช่ตน) (พ.ศ. หน้า 104)

ไตรสิกขา สิกขาสาม ข้อปฏิบัติที่ต้องศึกษา 3 อย่าง คือ 1. อธิศีลสิกขา หมายถึง สิกขา คือ ศีลอันยิ่ง 2. อธิจิตตสิกขา หมายถึง สิกขา คือ จิตอันยิ่ง 3. อธิปัญญาสิกขา หมายถึง สิกขา คือ ปัญญาอันยิ่ง เรียกกันง่าย ๆ ว่า ศีล สมาธิ ปัญญา (พ.ศ. หน้า 87)

ทศพิธราชธรรม 10 ธรรมสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน คุณสมบัติของนักปกครองที่ดี สามารถปกครองแผ่นดินโดยธรรม และยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ประชาชนจนเกิดความชื่นชมยินดีมี 10 ประการ คือ 1. ทาน การให้ทรัพย์สินสิ่งของ 2. ศีล ประพฤติดีงาม 3. ปริจจาคะ ความเสียสละ 4. อาชชวะ ความซื่อตรง 5. มัททวะ ความอ่อนโยน 6. ตบะ ความทรงเดช เภากิเลสตัณหา ไม่หมกมุ่นในความสุขสำราญ 7. อักโกธะความไม่โกรธ 8. อวิหิงสา ความไม่ข่มเหงเบียดเบียน 9. ชันติ ความอดทนเข้มแข็งไม่ท้อถอย 10. อวิโรธนะ ความไม่คลาดธรรม (พ.ศ. หน้า 250)

ทวิธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรม 4 ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน คือ ประโยชน์สุขสามัญที่มองเห็นกันในชาตินี้ ที่คนทั่วไปปรารถนา เช่น ทรัพย์ ยศ เกียรติ ไฉย เป็นต้น มี 4 ประการ คือ 1. อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น 2. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา 3. กัลยาณมิตตตา ความมีเพื่อนเป็นคนดี 4. สมชีวิตา การเลี้ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่ทำได้ (พ.ศ. หน้า 95)

ทุกข์ 1. สภาพที่ทนอยู่ได้ยาก สภาพที่คงทนอยู่ไม่ได้ เพราะถูกบีบคั้นด้วยความเกิดขึ้นและดับสลาย เนื่องจากต้องไปตามเหตุปัจจัยที่ไม่ขึ้นต่อตัวมันเอง 2. สภาพที่ทนได้ยาก ความรู้สึกไม่สบาย ได้แก่ ทุกขเวทนา (พ.ศ. หน้า 99)

ทุกรกิริยา กิริยาที่ทำได้ยาก การทำความเพียรอันยากที่ใคร ๆ จะทำได้ เช่น การบำเพ็ญเพียรเพื่อบรรลุนิพพานพิเศษ ด้วยวิธีทรมาณตนต่าง ๆ เช่น กลั่นลมอัสสาสะ (ลมหายใจเข้า) ปัสสาสะ (ลมหายใจออก) และอดอาหาร เป็นต้น (พ.ศ. หน้า 100)

ทุจจริต 3 ความประพฤติไม่ดี ประพฤติชั่ว 3 ทาง ได้แก่ 1. กายทุจจริต ประพฤติชั่วทางกาย 2. วจีทุจจริต ประพฤติชั่วทางวาจา 3. มโนทุจจริต ประพฤติชั่วทางใจ (พ.ศ. หน้า 100)

เทวทูต 4 ทูตของยมเทพ สื่อแจ้งข่าวของมฤตยู สัญญาณที่เตือนให้ระลึกถึงคติธรรมดาของชีวิต มีให้มีความประมาท ได้แก่ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ 3 อย่างแรกเรียกเทวทูต ส่วนสมณะเรียกรวมเป็นเทวทูตไปด้วยโดยปริยาย เพราะมาในหมวดเดียวกัน แต่ในบาลีท่านเรียกว่านิมิต 4 ไม่ได้เรียกเทวทูต (พ.ศ. หน้า 102)

ธาตุ 4 สิ่งที่ทรงภาวะของนั้นอยู่เองตามธรรมชาติของเหตุปัจจัย ได้แก่ 1. ปฐวีธาตุ หมายถึง สภาวะที่แผ่ไปหรือกินเนื้อที่ เรียกชื่อสามัญว่า ธาตุแข็งหรือธาตุดิน 2. อาโปธาตุ หมายถึง สภาวะที่เอิบอาบคูดซึม เรียกสามัญว่า ธาตุเหลว หรือธาตุน้ำ 3. เตโชธาตุ หมายถึง สภาวะที่ทำให้ร้อน เรียกสามัญว่า ธาตุไฟ 4. วาโยธาตุ หมายถึง สภาวะที่ทำให้เคลื่อนไหว เรียกสามัญว่า ธาตุลม (พ.ศ. หน้า 113)

นาม ธรรมที่รู้จักกันด้วยชื่อ กำหนดรู้ด้วยใจเป็นเรื่องของจิตใจ สิ่งที่ไม่รูปร่าง ไม่มีรูปแต่น้อมมาเป็นอารมณ์ของจิตได้ (พ.ศ. หน้า 120)

นิยาม 5 กำหนดอันแน่นอน ความเป็นไปอันมีระเบียบแน่นอนของธรรมชาติ กฎธรรมชาติ 1. อุตุนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับอุณหภูมิจึงหรือปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะ ดิน น้ำ อากาศและฤดูกาล อันเป็นสิ่งแวดล้อมสำหรับมนุษย์) 2. พีชนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการสืบพันธุ์มีพันธุกรรมเป็นต้น) 3. จิตตนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการทำงานของจิต) 4. กรรมนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ คือ กระบวนการให้ผลของการกระทำ) 5. ธรรมนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับความสัมพันธ์และอาการที่เป็นเหตุเป็นผลแก่กันแห่งสิ่งทั้งหลาย (พ.ศ. หน้า 194)

นิวรรณ์ 5 สิ่งที่ยึดมั่นไม่ให้อ่อนแอในคุณธรรม ธรรมที่ยึดมั่นไม่ให้อ่อนแอคุณความดี อกุศลธรรมที่ทำให้จิตใจเศร้าหมอง และทำปัญญาให้อ่อนกำลัง 1. กามฉันทะ (ความพอใจในกาม ความต้องการกามคุณ) 2. พยาบาท (ความคิดร้าย ความขัดเคืองแค้นใจ) 3. ถีนมิทธะ (ความหดหู่และเชื่องซึม) 4. อุทธัจจกุกกุกจะ (ความฟุ้งซ่านและร้อนใจ ความกระวนกระวายกลุ่มกังวล) 5. วิจิกิจฉา (ความลังเลสงสัย) (พ.ศ. หน้า 195)

นิโรธ ความดับทุกข์ คือดับตัณหาได้สิ้นเชิง ภาวะปลอดทุกข์ เพราะไม่มีทุกข์ที่จะเกิดขึ้นได้ หมายถึงพระนิพพาน (พ.ศ. หน้า 127)

บารมี คุณความดีที่บำเพ็ญอย่างยั้งยวด เพื่อบรรลุจุดหมายอันสูงยิ่งมี 10 คือ ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา (พ.ศ. หน้า 136)

บุญกิริยาวัตถุ 3 ที่ตั้งแห่งการทำบุญ เรื่องที่จัดเป็นการทำความดี หลักการทำความดี ทางความดีมี 3 ประการ คือ 1. ทานมัย คือทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ 2. ศีลมัย คือ ทำบุญด้วยการรักษาศีล หรือประพฤติดีมีระเบียบวินัย 3. ภาวณมัย คือ ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา คือฝึกอบรมจิตใจ (พ.ศ. หน้า 109)

บุญกิริยาวัตถุ 10 ที่ตั้งแห่งการทำบุญ ทางความดี 1. ทานมัย คือทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ 2. ศีลมัย คือ ทำบุญด้วยการรักษาศีล หรือประพฤติดี 3. ภาวณมัย คือ ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา คือฝึกอบรมจิตใจ 4. อปจายนมัย คือ ทบูนุด้วยการประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตน 5. เวยยาวัจจมัย คือ ทำบุญด้วยการช่วยชวนชวน รับผิดชอบ 6. ปัตติทานมัย คือ ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนแห่งความดีให้แก่ผู้อื่น 7. ปัตตานุโมทนา มัย คือ ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น 8. ฐัมมัสสวนมัย คือ ทำบุญด้วยการฟังธรรม ศึกษาหาความรู้ 9. ฐัมมเทศนามัย คือทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมให้ความรู้ 10. ทิฏฐุชกรรม คือ ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง (พ.ศ. หน้า 110)

บุพนิมิตของมัชฌิมาปฏิปทา บุพนิมิต แปลว่า สิ่งที่เป็นเครื่องหมายหรือสิ่งบ่งบอกล่วงหน้า พระพุทธองค์ตรัสเปรียบเทียบว่า ก่อนที่ดวงอาทิตย์จะขึ้น ย่อมมีแสงเงินแสงทองปรากฏให้เห็นก่อนฉันใด ก่อนที่อริยมรรค ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติสำคัญในพระพุทธศาสนาจะเกิดขึ้น ก็มีธรรมบางประการปรากฏขึ้นก่อน เหมือนแสงเงินแสงทองฉันนั้น องค์ประกอบของธรรมดังกล่าว หรือบุพนิมิตแห่งมัชฌิมาปฏิปทา ได้แก่ 1. กัลป์ยามมิตร 2. สีสสัมปทา ถึงพร้อมด้วยศีล มีวินัย มีความเป็นระเบียบในชีวิตของตน และในการอยู่ร่วมในสังคม 3. ฉันทสัมปทา ถึงพร้อมด้วยฉันทะ พอใจใฝ่รักในปัญญา สัจธรรม ในจริยธรรม ใฝ่รู้ในความจริง และใฝ่ทำความดี 4. อัตตสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการที่จะฝึกฝน พัฒนาตนเอง เห็นความสำคัญของการที่จะต้องฝึกตน 5. ทิฏฐิสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยทิฏฐิ ยึดถือ เชื่อถือในหลักการ และมีความเห็น

ความเข้าใจพื้นฐานที่มองสิ่งทั้งหลายตามเหตุปัจจัย 6. อับปมาทสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอเห็นคุณค่าของกาลเวลา เห็นความเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งกระตุ้นเตือนให้เร่งรัด การค้นหาให้เขาถึงความจริงหรือในการใช้ชีวิตที่ดีงามให้สำเร็จ 7. โยนิโสมนสิการ รู้จัดคิดพิจารณา มองสิ่งทั้งหลายให้ได้ความรู้และได้ประโยชน์ที่จะเอามาใช้พัฒนาตนเองยิ่ง ๆ ขึ้นไป (แสงเงินแสงทองของชีวิต ที่ดีงาม: พระธรรมปิฎก) (ป.อ.ปยุตโต)

เบญจธรรม ธรรม 5 ประการ ความดี 5 อย่าง ที่ควรประพฤติคู่กันไปกับการรักษาเบญจศีลตามลำดับข้อ ดังนี้ 1. เมตตา กรุณา 2. สัมมาอาชีวะ 3. กามสังวร (สำรวมในกาม) 4. สัจจะ 5. สติสัมปชัญญะ (พ.ศ. หน้า 140 – 141)

เบญจศีล ศีล 5 เว้นฆ่าสัตว์ เว้นลักทรัพย์ เว้นประพฤตินอกในกาม เว้นพูดปด เว้นของเมา (พ.ศ. หน้า 141)

ปฐมเทศนา เทศนาครั้งแรก หมายถึง ธัมมจักกัปปวัตตนสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่พระปัญจวัคคีย์ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 หลังจากวันตรัสรู้สองเดือน ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี (พ.ศ. หน้า 147)

ปฏิจจสมุปบาท สภาพอาศัยปัจจัยเกิดขึ้น การที่สิ่งทั้งหลายอาศัยกันจึงมีขึ้น การที่ทุกข์เกิดขึ้นเพราะอาศัยปัจจัย ต่อเนื่องกันมา (พ.ศ. หน้า 143)

ปริยัติ พุทธพจน์อันจะพึงเล่าเรียน สิ่งที่ควรเล่าเรียน การเล่าเรียนพระธรรมวินัย (พ.ศ. หน้า 145)

ปธาน 4 ความเพียร 4 อย่าง ได้แก่ 1. สังวรปธาน คือ การเพียรระวังหรือเพียรปิดกั้น (ยับยั้งบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ไม่ให้เกิดขึ้น) 2. ปหานปธาน คือ เพียรละบาปอกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว 3. ภาวนापธาน คือ เพียรเจริญ หรือทำกุศล ธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น 4. อนรักขนาปธาน คือ เพียรรักษาอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมไปและทำให้เพิ่มไพบูลย์ (พ.ศ. หน้า 149)

ปปัญจธรรม 3 กิเลสเครื่องเนิ่นช้า กิเลสที่เป็นตัวการทำให้คิดปรุงแต่งยึดถือยึดถือพิศดาร ทำให้เขาห่างออกไปจากความ เป็นจริงง่าย ๆ เปิดเผย ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ และขัดขวางไม่ให้เข้าถึงความจริง หรือทำให้ไม่อาจแก้ปัญหา อย่างถูกทางตรงไปตรงมา มี 3 อย่าง คือ 1. ตัณหา (ความทะยานอยาก ความปรารถนาที่จะบำรุงบำเรอ ประนเปรอตน ความอยากได้ออยากเอา) 2. ทิฏฐิ (ความคิดเห็น ความเชื่อถือ ลัทธิ ทฤษฎี อุดมการณ์ต่าง ๆ ที่ยึดถือไว้โดยมงายหรือโดยอาการเชิดชูว่าอย่างนั้นเท่านั้นจริงอย่างอื่นเท็จทั้งนั้น เป็นต้น ทำให้ปิดตัวแคบ ไม่ยอมรับฟัง ใคร ตัดโอกาสที่จะเจริญปัญญา หรือคิดเตลิดไปข้างเดียว ตลอดจนเป็นเหตุแห่งการเบียดเบียนบีบบังคับผู้อื่น ที่ไม่ถ้อยอย่างตน ความยึดติดในทฤษฎี ฯลฯ คือความคิดเห็นเป็นความจริง) 3. มานะ (ความถือตัว ความสำคัญ ตนว่าเป็นนั่นเป็นนี่ ถือสูง ถือต่ำ ยิ่งใหญ่ เท่าเทียมหรือด้อยกว่าผู้อื่น ความอยากเด่นอยากยกชูตนให้ยิ่งใหญ่) (พ.ศ. หน้า 111)

ปฏิวเธ เข้าใจตลอด แห่งตลอด ตรัสรู้ รู้ทะลุปรุโปร่ง ลุล่วงด้วยการปฏิบัติ (พ.ศ. หน้า 145)

ปฏิวเธสัทธรรม สัทธรรม คือ ผลอันจะพึงเข้าถึงหรือบรรลุด้วยการปฏิบัติได้แก่ มรรค ผล และนิพพาน (พ.ศ. หน้า 125)

ปัญญา 3 ความรอบรู้ เข้าใจ รู้ซึ่ง มี 3 อย่าง คือ 1. สุตมยปัญญา (ปัญญาเกิดแต่การสดับการเล่าเรื่อง) 2. จินตามนปัญญา (ปัญญาเกิดแต่การคิด การพิจารณาหาเหตุผล) 3. ภาวนามยปัญญา (ปัญญาเกิดแต่การฝึกอบรมลงมือปฏิบัติ) (พ.ศ. หน้า 113)

ปัญญาวุฒิธรรม ธรรมเป็นเครื่องเจริญปัญญา คุณธรรมที่ก่อให้เกิดความเจริญองกามแห่งปัญญา 1. สัมปทิสสังเสวะ คบหาสัตบุรุษ เสวนาท่านผู้ทรง 2. สัทธัมมัสสวนะ ฟังสัทธรรม เอาใจใส่ เล่าเรียนหาความรู้จริง 3. โยนิโสมนสิการ ทำในใจโดยแยบคาย คิดหาเหตุผลโดยถูกวิธี 4. ธัมมานุธัมมปฏิบัติ ปฏิบัติธรรมถูกต้อง

ตามหลัก คือ ให้สอดคล้องพอดี ขอบเขตความหมาย และวัตถุประสงค์ที่สัมพันธ์กับธรรมข้ออื่น ๆ นำสิ่งที่ได้
เล่าเรียนและตรัสรองเห็นแล้วไปใช้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามความมุ่งหมายของสิ่งนั้น ๆ (พ.ธ. หน้า 162 – 163)

ปาปณิกธรรม 3 หลักพ่อค้า องค์คุณของพ่อค้ามี 3 อย่าง คือ 1. จักขุมา ตาดี (รู้จักสินค้า) ดูของเป็น สามารถคำนวณ
ราคา กะทุน เก็งกำไร แม่นยำ 2. วิธูโร จัดเจนธุรกิจ (รู้แหล่งซื้อขาย รู้ความเคลื่อนไหวความต้องการของตลาด
สามารถในการจัดซื้อจัดจำหน่าย รู้ใจและรู้จักเอาใจลูกค้า) 3. นิสสยสัมปันโน พร้อมด้วยแหล่งทุนอาศัย
(เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจในหมู่แหล่งทุนใหญ่ ๆ หาเงินมาลงทุนหรือดำเนินกิจการโดยง่าย ๆ) (พ.ธ. หน้า 114)

ผัสสะ หรือ สัมผัส การถูกต้อง การกระทบ ความประจวบกันแห่งอายตนะภายใน อายตนะภายนอก และวิญญาณ
มี 6 ประการ คือ 1. จักขุสัมผัส (ความกระทบทางตา คือ ตา + รูป + จักขุ - วิญญาณ) 2. โสตสัมผัส
(ความกระทบทางหู คือ หู + เสียง + โสตวิญญาณ) 3. ฆานสัมผัส (ความกระทบทางจมูก คือ จมูก + กลิ่น +
ฆานวิญญาณ) 4. ชิวหาสัมผัส (ความกระทบทางลิ้น คือ ลิ้น + รส + ชิวหาวิญญาณ) 5. กายสัมผัส
(ความกระทบทางกาย คือ กาย + โผฏฐัพพะ + กายวิญญาณ) 6. มโนสัมผัส (ความกระทบทางใจ คือ ใจ +
ธรรมารมณ์ + มโนวิญญาณ) (พ.ธ. หน้า 233)

ผู้วิเศษ หมายถึง ผู้สำเร็จ ผู้มีวิทยากร (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)

พระธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลักความจริงและหลักความประพฤติ (พ.ศ. หน้า 183)

พระอนุพุทธะ ผู้ตรัสรู้ตาม คือ ตรัสรู้ด้วยได้สดับเล่าเรียนและปฏิบัติตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอน
(พ.ศ. หน้า 374)

พระปัจเจกพุทธะ พระพุทธเจ้าประเภทหนึ่ง ซึ่งตรัสรู้เฉพาะตัว มิได้สั่งสอนผู้อื่น (พ.ศ. หน้า 162)

พระพุทธคุณ 9 คุณของพระพุทธเจ้า 9 ประการ ได้แก่ 1. อรหะ เป็นผู้ไกลจากกิเลส 2. สมมาสัมพุทธโธ เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้
โดยพระองค์เอง 3. วิชชาจรณสมปนโน เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและ จรณะ 4. สุกโต เป็นผู้เสด็จไปแล้ว
ด้วยดี 5. โลกวิทู เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง 6. อนุตตรโร บุริสทम्मสารถิ เป็นผู้สามารถฝึกบวชที่สมควรฝึกได้
อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า 7. สตถา เทวมนุสสานิ เป็นครูผู้สอนเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย 8. พุทโธ เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น
ผู้เบิกบาน 9. ภควา เป็นผู้มีโชค มีความเจริญ จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์ (พ.ศ. หน้า 191)

พระพุทธเจ้า ผู้ตรัสรู้โดยชอบแล้วสอนผู้อื่นให้รู้ตาม ท่านผู้รู้ดี รู้ชอบด้วยตนเองก่อนแล้ว สอนประชุมชนให้ประพฤติ
ชอบด้วยกาย วาจา ใจ (พ.ศ. หน้า 183)

พระภิกษุ ชายผู้ได้อุปสมบทแล้ว ชายที่บวชเป็นพระ พระผู้ชาย แปรตามรูปศัพท์ว่า ผู้ขอหรือผู้มองเห็นภัยในสังขาร
หรือผู้ทำลายกิเลส ดูบริษัท 4 สหธรรมิก บรรพชิต อุปสัมบัน ภิกษุสาวกรูปแรก ได้แก่ พระอัญญา
โกณฑัญญะ (พ.ศ. หน้า 204)

พระรัตนตรัย รัตนะ 3 แก้วอันประเสริฐ หรือสิ่งล้ำค่า 3 ประการ หลักที่เคารพบูชาสูงสุดของพุทธศาสนิกชน 3
อย่าง คือ 1. พระพุทธเจ้า (พระผู้ตรัสรู้เอง และสอนให้ผู้อื่นรู้ตาม) 2. พระธรรม (คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
ทั้งหลักความจริงและหลักความประพฤติ) 3. พระสงฆ์ (หมู่สาวกผู้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า)
(พ.ธ. หน้า 116)

พระสงฆ์ หมู่ชนที่ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย หมู่สาวกของพระพุทธเจ้า
(พ.ศ. หน้า 185)

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า หมายถึง ท่านผู้ตรัสรู้เอง และสอนผู้อื่นให้รู้ตาม (พ.ศ. หน้า 189)

พระอนุพุทธะ หมายถึง ผู้ตรัสรู้ตาม คือ ตรัสรู้ด้วยได้สดับเล่าเรียนและปฏิบัติตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอน ได้แก่ พระอรหันต์สาวกทั้งหลาย (พ.ศ. หน้า 374)

พระอริยบุคคล หมายถึง บุคคลผู้เป็นอริยะ ท่านผู้บรรลุลุทธิพิเศษ มีโสดาปัตติผล เป็นต้น มี 4 คือ

1. พระโสดาบัน
2. พระสกทาคามี (หรือสกิทาคามี)
3. พระอนาคามี
4. พระอรหันต์

แบ่งพิสดารเป็น 8 คือ

พระผู้ตั้งอยู่ในโสดาปัตติมรรค และพระผู้ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผลคู่ 1

พระผู้ตั้งอยู่ในสกทาคามีมรรค และพระผู้ตั้งอยู่ในสกทาคามีผลคู่ 1

พระผู้ตั้งอยู่ในอนาคามีมรรค และพระผู้ตั้งอยู่ในอนาคามีผลคู่ 1

พระผู้ตั้งอยู่ในอรหัตตมรรค และพระผู้ตั้งอยู่ในอรหัตตผลคู่ 1 (พ.ศ. หน้า 386)

พราหมณ์ หมายถึง คนวรรณะหนึ่งใน 4 วรรณะ คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร ; พราหมณ์เป็นวรรณะนักบวชและเป็นเจ้าพิธี ถือตนว่าเป็นวรรณะสูงสุด เกิดจากปากพระพรหม (พ.ศ. หน้า 185)

พละ 4 กำลัง พละ 4 คือ ธรรมอันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่ต้องหวาดหวั่นภัยต่าง ๆ ได้แก่ 1. ปัญญาพละ กำลังคือปัญญา 2. วิริยพละ กำลังคือความเพียร 3. อดวิชัยพละ กำลังคือการกระทำที่ไม่มีโทษ 4. สังคหพละ กำลังการสังเคราะห์ คือ เกื้อกูลอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี (พ.ศ. หน้า 185 – 186)

พละ 5 พละ กำลัง พละ 5 คือ ธรรมอันเป็นกำลัง ซึ่งเป็นเครื่องเกื้อหนุนแก่อริยมรรค จัดอยู่ในจำพวกโพธิปักขิยธรรมมี 5 คือ สัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา (พ.ศ. หน้า 185 – 186)

พุทธกิจ 5 พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญพุทธกิจ 5 ประการ คือ 1. ปุพพณเฑ ปิณฑปาตญจ ตอนเช้าเสด็จออกบิณฑบาตเพื่อโปรดสัตว์ โดยการสนทนาธรรมหรือการแสดงหลักธรรมให้เข้าใจ 2. สายณเฑ ฆมมเทสนน ตอนเย็นแสดงธรรมแก่ประชาชนที่มาเฝ้าบริเวณที่ประทับ 3. ปโทเส ภิกขุโอวาท ตอนค่ำ แสดงโอวาทแก่พระสงฆ์ 4. อทฺธมรตเต เทวปญฺหน ตอนเที่ยงคืนทรงตอบปัญหาแก่พวกเทวดา 5. ปจฺจุเสว คเต กาลे ภพฺพาภพฺเพ วิโลกนฺ ตอนเช้ามีต จวนสว่าง ทรงตรวจพิจารณาสัตว์โลกว่าผู้ใดมีอุปนิสัยที่จะบรรลุลุทธิได้ (พ.ศ. หน้า 189 - 190)

พุทธคุณ คุณของพระพุทธเจ้า คือ 1. ปัญญาคุณ (พระคุณ คือ ปัญญา) 2. วิสุทธิคุณ (พระคุณ คือ ความบริสุทธิ์) 3. กรุณาคุณ (พระคุณ คือ พระมหากรุณา) (พ.ศ. หน้า 191)

ภพ โลกเป็นที่อยู่ของสัตว์ ภาวะชีวิตของสัตว์ มี 3 คือ 1. กามภพ ภพของผู้ยังเสวยกามคุณ 2. รูปภพภพของผู้เข้าถึงรูปฌาน 3. อรูปภพ ภพของผู้เข้าถึงอรูปฌาน (พ.ศ. หน้า 198)

ภาวนา 4 การเจริญ การทำให้มีขึ้น การฝึกอบรม การพัฒนา แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1. กายภาวนา 2. ศิลภาวนา 3. จิตตภาวนา 4. ปัญญาภาวนา (พ.ศ. หน้า 81 – 82)

ภูมิ 31 1. พื้นเพ พื้น ชั้น ที่ดิน แผ่นดิน 2. ชั้นแห่งจิต ระดับจิตใจ ระดับชีวิต มี 31 ภูมิ ได้แก่ อบายภูมิ 4 (ภูมิที่ปราศจากความเจริญ) - นิริยะ (นรก) - ตีรจฺฉานโยนิ (กำเนิดตีรจฺฉาน) - ปิตติวิสัย (แดนเปรต) - อสุรกาย (พวกอสูร) กามสุคติภูมิ 7 (กามาวจรภูมิที่เป็นสุคติ ภูมิที่เป็นสุคติซึ่งยังเกี่ยวข้องกับกาม) - มนุษย์

(ชาวมนุษย์) – จาตุมหาราชิกา (สวรรค์ชั้นที่ท้าวมหาราช 4 ปกครอง) - ดาวดึงส์ (แดนแห่งเทพ 33 มีท้าวสักกะเป็นใหญ่) - ยามา (แดนแห่งเทพผู้ปราศจากความทุกข์) - ดุสิต (แดนแห่งผู้เฝ้าบิรมด้วยสิริสมบัติของตน) - นิมมานรดี (แดนแห่งเทพผู้ยินดีในการนรมิต) - ปรนิมมิตวสวัตตี (แดนแห่งเทพผู้ยังอำนาจให้เป็นไปในสมบัติที่ผู้อื่นนรมิตให้) (พ.ธ. หน้า 316 - 317)

โภคอาทิยะ 5 ประโยชน์ที่ควรถือเอาจากโภคทรัพย์ ในการที่จะมีหรือเหตุผลในการที่จะมีหรือครอบครองโภคทรัพย์

1. เลี้ยงตัว มารดา บิดา บุตร ภรรยา และคนในปกครองทั้งหลายให้เป็นสุข
2. บำรุงมิตรสหายและร่วมกิจกรรมการงานให้เป็นสุข
3. ใช้ป้องกันภัยอันตราย
4. ทำพละ คือ ญาติพละ สงเคราะห์ญาติ อติญาติ ต้อนรับแขก ปุพพเปตพละ ทำบุญอุทิศให้ผู้ล่วงลับ ราชพละ บำรุงราชการ เสียภาษี เทวตาพละ สักการะบำรุงสิ่งที่เชื่อถือ
5. อุปถัมภ์บำรุงสมณพราหมณ์ ผู้ประพฤติชอบ (พ.ธ. หน้า 202 -203)

มงคล สิ่งที่ทำให้มีโชคดีตามหลักพระพุทธศาสนา หมายถึง ธรรมที่นำมาซึ่งความสุข ความเจริญ มงคล 38 ประการ หรือ เรียกเต็มว่า อุดมมงคล (มงคลอันสูงสุด) 38 ประการ (ดูรายละเอียดมงคลสูตร) (พ.ศ. หน้า 211)

มิจฉาณิชา 5 การค้าขายที่ผิดศีลธรรมไม่ชอบธรรม มี 5 ประการ คือ 1. สัตถวณิชา ค้าอาวุธ 2. สัตตวณิชา ค้ามนุษย์ 3. มังสวณิชา เลี้ยงสัตว์ไว้ขายเนื้อ 4. มัชชวณิชา ค้าขายน้ำเมา 5. วิสวณิชา ค้าขายยาพิษ (พ.ศ. หน้า 233)

มรรคมืองค์ 8 ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ เรียกเต็มว่า “อริยอัฏฐังคิกมรรค” ได้แก่ 1. สัมมาทิฎฐิ เห็นชอบ 2. สัมมาสังกัปปะ ดำริชอบ 3. สัมมาวาจา เจรจาชอบ 4. สัมมากัมมันตะ ทำการชอบ 5. สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ 6. สัมมาวายามะ เพียรชอบ 7. สัมมาสติ ระลึกชอบ 8. สัมมาสมาธิ ตั้งจิตมั่นชอบ (พ.ศ. หน้า 215)

มิจฉัตตะ 10 ภาวะที่ผิด ความเป็นสิ่งที่ผิด ได้แก่ 1. มิจฉาทิฎฐิ (เห็นผิด ได้แก่ ความเห็นผิดจากคลองธรรมตามหลัก กุศลกรรมบถ และความเห็นที่ไม่นำไปสู่ความพ้นทุกข์) 2. มิจฉาสังกัปปะ (ดำริผิด ได้แก่ ความดำริที่เป็นอกุศลทั้งหลาย ตรงข้ามจากสัมมาสังกัปปะ) 3. มิจฉาวาจา (วาจาผิด ได้แก่ วาจาทุจจริต) 4. มิจฉากัมมันตะ (กระทำผิด ได้แก่ กายทุจจริต) 5. มิจฉาอาชีวะ (เลี้ยงชีพผิด ได้แก่ เลี้ยงชีพในทางทุจจริต) 6. มิจฉาวายามะ (พยายามผิด ได้แก่ ความเพียรตรงข้ามกับสัมมาวายามะ) 7. มิจฉาสติ (ระลึกผิด ได้แก่ ความระลึกถึงเรื่องราวที่ล่วงแล้ว เช่น ระลึกถึงการได้ทรัพย์ การได้ยศ เป็นต้น ในทางอกุศล อันจัดเป็นสติเทียม) เป็นเหตุชักนำใจให้เกิดกิเลส มีโลภะ มานะ อสสา มัจฉริยะ เป็นต้น 8. มิจฉาสมาธิ (ตั้งใจผิด ได้แก่ ตั้งจิตเพ่งเล็ง จดจ่อปักใจแน่วแน่ในกามราคะพยาบาท เป็นต้น หรือเจริญสมาธิแล้ว หลงเพลินติดหมกมุ่นตลอดจนนำไปใช้ผิดทาง ไม่เป็นไปเพื่อญาณทัสสนะ และความหลุดพ้น) 9. มิจฉาญาณ (รู้ผิด ได้แก่ ความหลงผิดที่แสดงออกในการคิดอุปายทำความชั่วและการพิจารณาทบทวน ว่าความชั่วนั้น ๆ ตนกระทำได้อย่างดีแล้ว เป็นต้น) 10. มิจฉาวิมุตติ (พ้นผิด ได้แก่ ยังไม่ถึงวิมุตติ สำคัญว่าถึงวิมุตติ หรือสำคัญผิดในสิ่งที่มีใช้วิมุตติ) (พ.ธ. หน้า 322)

มิตรปฏิรูป คนเทียมมิตร มิตรเทียม มิใช่มิตรแท้ มี 4 พวก ได้แก่ 1. คนปกอลอก มีลักษณะ 4 คือ 1.1 คิดเอาได้ฝ่ายเดียว 1.2 ยอมเสียแต่น้อยโดยหวังจะเอาให้มาก 1.3 ตัวเองมีภัย จึงมาทำกิจของเพื่อน 1.4 คบเพื่อนเพราะเห็นแก่ประโยชน์ของตัว 2. คนดีแต่พูด มีลักษณะ 4 คือ 2.1 ดีแต่ยกเรื่องที่ผ่านมาแล้วมาปราศรัย 2.2 ดีแต่อ้างสิ่งที่ยังมีดีแต่อ้างสิ่งที่ยังไม่มีมาปราศรัย 2.3 สงเคราะห์ด้วยสิ่งที่ไร้ประโยชน์ 2.4 เมื่อเพื่อนมีกิจอ้างแต่เหตุขัดข้อง

3. คนหัวประจบมีลักษณะ 4 คือ 3.1 จะทำชั่วก็คล้อยตาม 3.2 จะทำดีก็คล้อยตาม 3.3 ต่อหน้าสรรเสริญ 3.4 ลับหลังนินทา 4. คนชวนฉิบหายมีลักษณะ 4 4.1 คอยเป็นเพื่อนดื่มน้ำเมา 4.2 คอยเป็นเพื่อนเที่ยวกลางคืน 4.3 คอยเป็นเพื่อนเที่ยวดูการเล่น 4.4 คอยเป็นเพื่อนไปเล่นการพนัน (พ.ธ. หน้า 154 – 155)

มิตรน้ำใจ 1. เพื่อนมีทุกข์พลอยทุกข์ด้วย 2. เพื่อนมีสุขพลอยดีใจ 3. เขาติเตียนเพื่อน ช่วยยับยั้งแก้ไขให้ 4. เขาสรรเสริญเพื่อน ช่วยพูดเสริมสนับสนุน (พ.ศ. หน้า 234)

รูป 1. สิ่งที่ต้องสลายไปเพราะปัจจัยต่าง ๆ อันขัดแย้ง สิ่งที่เป็นรูปร่างพร้อมทั้งลักษณะอาการของมัน ส่วนร่างกาย จำแนกเป็น 28 คือ มหาภูตรูป หรือธาตุ 4 และอุปาทายรูป 2. อารมณ์ที่รู้ได้ด้วยจักขุ สิ่งที่ปรากฏแก่ตา ข้อ 1 ในอารมณ์ 6 หรืออายตนะภายนอก 3. ลักษณะนามใช้เรียกพระภิกษุสามเณร เช่น ภิกษุรูปหนึ่ง (พ.ศ. หน้า 253)

วิญญู 3 หรือไตรวิญญู การเวียนเวียน การเวียนเกิด เวียนตาย การเวียนว่ายตายเกิด ความเวียนเกิด หรือวนเวียนด้วยอำนาจกิเลส กรรม และวิบาก เช่น กิเลสเกิดขึ้นแล้วให้ทำกรรม เมื่อทำกรรมแล้วย่อมได้ผลของกรรม เมื่อได้รับผลของกรรมแล้ว กิเลสก็เกิดอีกแล้ว ทำกรรมแล้วเสวยผลกรรมหมุนเวียนต่อไป (พ.ธ. หน้า 266)

วาสนา อาการกายวาจา ที่เป็นลักษณะพิเศษของบุคคล ซึ่งเกิดจากกิเลสบางอย่าง และได้สั่งสมอบรมมาเป็นเวลานานจนเคยชินติดเป็นพื้นประจำตัว แม้จะละกิเลสนั้นได้แล้ว แต่ก็อาจจะละอาการกายวาจาที่เคยชินไม่ได้ เช่น คำพูดติดปาก อาการเดินที่เร็วหรือเดินตัวมเตี้ยม เป็นต้น ท่านขยายความว่า วาสนาที่เป็นกุศลก็มี เป็นอกุศลก็มี เป็นอัพยากฤต คือ เป็นกลาง ๆ ไม่ได้ไม่ชั่วก็มี ที่เป็นกุศลกับอัพยากฤตนั้นไม่ต้องละ แต่ที่เป็นอกุศลซึ่งควรละนั้น แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่จะเป็นเหตุให้เข้าถึงอบายกับส่วนที่เป็นเหตุให้เกิดอาการแสดงออกทางกายวาจาแปลก ๆ ต่าง ๆ ส่วนแรก พระอรหันต์ทุกองค์ละได้ แต่ส่วนหลัง พระพุทธเจ้าเท่านั้นละได้ พระอรหันต์อื่นละไม่ได้ จึงมีคำกล่าวที่ว่าพระพุทธเจ้าเท่านั้นละกิเลสทั้งหมดได้ พร้อมทั้งวาสนา; ในภาษาไทย คำว่าวาสนามีความหมายเพี้ยนไป กลายเป็นอำนาจบุญเก่า หรือกุศลที่ทำให้ได้รับลาภยศ (ไม่มีใน พ.ศ. ฉบับที่พิมพ์เป็นเล่ม แต่ค้นได้จากแผ่นซีดีรอม พ.ศ. ของสมาคมศิษย์เก่ามหาจุฬาลงกรณ)

วิตก ความตรึก ตรี กายยกจิตขึ้นสู่อารมณ์ การคิด ความดำริ “ไทยใช้ว่าเป็นห่วงกังวล” แบ่งออกเป็นกุศลวิตก 3 และอกุศลวิตก 3 (พ.ศ. หน้า 273)

วิบัติ 4 ความบกพร่องแห่งองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งไม่อำนวยแก่การที่กรรมดีจะปรากฏผล แต่กลับเปิดช่องให้กรรมชั่วแสดงผล พุทธสัน ๆ ว่าส่วนประกอบบกพร่อง เปิดช่องให้กรรมชั่ววิบัติมี 4 คือ 1. คติวิบัติ วิบัติแห่งคติ หรือคติเสีย คือเกิดอยู่ในภพ ภูมิ ถิ่น ประเทศ สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ไม่เกื้อกูล ทางดำเนินชีวิต ถิ่นที่ไม่อำนวย 2. อุปธิวิบัติ วิบัติแห่งร่างกาย หรือ รูปร่างเสีย เช่น ร่างกายพิการ อ่อนแอ ไม่สวยงาม กิริยาท่าทางน่าเกลียด ไม่ชวนชมตลอดจนสุขภาพที่ไม่ดี เจ็บป่วย มีโรครุม 3. กาลวิบัติ วิบัติแห่งกาลหรือหรือกาลเสีย คือเกิดอยู่ในยุคสมัยที่บ้านเมืองมีภัยพิบัติไม่สงบเรียบร้อย ผู้ปกครองไม่ดี สังคมเสื่อมจากศีลธรรมมาก ด้วยการเบียดเบียน ยกย่องคนชั่ว บีบบังคับคนดี ตลอดจนทำอะไรไม่ถูกกาลเวลา ไม่ถูกจังหวะ 4. ปโยควิบัติ วิบัติแห่งการประกอบ หรือกิจการเสีย เช่น ฝักใฝ่ในกิจการหรือเรื่องราวที่ผิด ทำการไม่ตรงตามความถนัดความสามารถ ใช้ความเพียรไม่ถูกต้อง ทำการครึ่ง ๆ กลาง ๆ เป็นต้น (พ.ธ. หน้า 160 - 161)

วิปัสสนาญาณ 9 ญาณในวิปัสสนา ญาณที่นับเข้าในวิปัสสนา เป็นความรู้ที่ทำให้เกิดความเห็นแจ้ง เข้าใจสภาวะของสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง ได้แก่ 1. อุทยัพพยานูปัสสนาญาณ คือ ญาณอันตามเห็นความเกิดและดับของเบญจขันธ์ 2. กังคานูปัสสนาญาณ คือ ญาณอันตามเห็นความสลาย เมื่อเกิดดับก็คำนึงเด่นชัดในส่วนดับของสังขารทั้งหลาย ต้องแตกสลายทั้งหมด 3. กายตูปัญฐานญาณ คือ ญาณอันมองเห็นสังขารปรากฏเป็นของน่ากลัว 4. อาทินวานูปัสสนาญาณ คือ ญาณอันคำนึงเห็นโทษของสังขารทั้งหลาย ว่าเป็นโทษบกพร่องเป็นทุกข์ 5. นิพพิทานูปัสสนาญาณ คือ ญาณอันคำนึงเห็นความหน่ายของสังขาร ไม่เพลินเพลินติดใจ 6. มุญจิจุกัมมตาญาณ คือ ญาณอันคำนึงด้วยใคร่พ้นไปเสีย คือ หน่ายสังขารทั้งหลาย ปรารถนาที่จะพ้นไปเสีย

7. ปฏิสังขานูปัสสนาญาณ คือ ญาณอันคำนึงพิจารณาหาทาง เมื่อต้องการจะพ้นไปเสีย เพื่อมองหาอุบายจะปลดปล่อยออกไป 8. สังขารุเปกขาญาณ คือ ญาณอันเป็นไปโดยความเป็นกลางต่อสังขาร คือ พิจารณาสังขารไม่ยินดียินร้ายในสังขารทั้งหลาย 9. สัจจานุโลมิกญาณ หรือ อนุโลมญาณ คือ ญาณอันเป็นไปโดยอนุโลมแก่การหยั่งรู้อริยสัจ แล้วแล้วมรรคญาณให้สำเร็จความเป็นอริยบุคคลต่อไป (พ.ศ. หน้า 276 – 277)

วิมุตติ 5 ความหลุดพ้น ภาวะไร้กิเลส และไม่มีทุกข์ มี 5 ประการ คือ 1. วิกขัมภณวิมุตติ ดับโดยข่มไว้ คือ ดับกิเลส 2. ตทังควิมุตติ ดับกิเลสด้วยธรรมที่เป็นคู่ปรับธรรมที่ตรงกันข้าม 3. สมุจเฉทวิมุตติ ดับด้วยตัดขาด ดับกิเลสเสร็จสิ้นเด็ดขาด 4. ปฏิปัสสัทธิวิมุตติ ดับด้วยสงบระงับ โดยอาศัยโลกุตตรมรรคดับกิเลส 5. นิสสรณวิมุตติ ดับด้วยสงบระงับ คือ อาศัยโลกุตตรธรรมดับกิเลสเด็ดขาดเสร็จสิ้น (พ.ศ. หน้า 194)

โลกบาลธรรม ธรรมคุ้มครองโลก ได้แก่ ปกครองควบคุมใจมนุษย์ไว้ให้อยู่ในความดี มิให้ละเมิดศีลธรรม และให้อยู่กันด้วยความเรียบร้อยสงบสุข ไม่เดือดร้อนสับสนวุ่นวาย มี 2 อย่างได้แก่ 1. หิริ ความอายบาป ละอายใจต่อการทำความชั่ว 2. โอตตปปะ ความกลัวบาปเกรงกลัวต่อความชั่ว และผลของกรรมชั่ว (พ.ศ. หน้า 260)

ฤๅษี หมายถึง ผู้แสวงธรรม ได้แก่ นักบวชนอกพระศาสนาซึ่งอยู่ในป่า ซิโพร ผู้แต่งคัมภีร์พระเวท (พ.ศ. หน้า 256)

สติปัญญา 4 ที่ตั้งของสติ การตั้งสติกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นตามความเป็นจริง คือ ตามสิ่งนั้น ๆ มันเป็นของมันเอง มี 4 ประการ คือ 1. กายานูปัสสนาสติปัญญา (การตั้งสติกำหนดพิจารณากายให้รู้เห็นตามเป็นจริงว่าเป็นแต่เพียงกาย ไม่ใช่สัตว์บุคคล ตัวตนเราเขา) ท่านจำแนกวิธีปฏิบัติได้หลายอย่าง คือ อานาปานสติ กำหนดลมหายใจ 1 อิริยาบถ กำหนดรู้ทันอิริยาบถ 1) สัมปชัญญะ สร้างสัมปชัญญะในการกระทำความเคลื่อนไหวทุกอย่าง 1) ปฏิกุลมณสิการ พิจารณาส่วนประกอบอันไม่สะอาดทั้งหลายที่ประชุมเข้าเป็นร่างกายนี้ 1) ธาตุมนสิการ พิจารณาเห็นร่างกายของตน โดยสักว่าเป็นธาตุแต่ละอย่าง ๆ 2. เวทนานูปัสสนาสติปัญญา (การตั้งสติกำหนดพิจารณาเวทนาให้รู้เห็นตามเป็นจริงว่าเป็นแต่เพียงเวทนา ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขา) คือ มีสติรู้ชัดเวทนาอันเป็นสุขก็ดี ทุกข์ก็ดี เฉย ๆ ก็ดี ทั้งที่เป็นสามิส และเป็นนิรามิสตามที่เป็นไปอยู่ขณะนั้น ๆ 3. จิตตานุปัสสนาสติปัญญา (การตั้งสติกำหนดพิจารณาจิตให้รู้เห็นตามเป็นจริงว่าเป็นแต่เพียงจิต ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขา) คือ มีสติรู้ชัดจิตของตนที่มีราคะ ไม่มีราคะ มีโทสะไม่มีโทสะ มีโมหะ ไม่มีโมหะ เศร้าหมองหรือผ่องแผ้ว พุ้งซ่านหรือเป็นสมาธิ ฯลฯ อย่างไร ๆ ตามที่เป็นไปอยู่ในขณะนั้น ๆ 4. ธัมมานูปัสสนาสติปัญญา (การตั้งสติกำหนดพิจารณาธรรม ให้รู้เห็นตามเป็นจริงว่าเป็นแต่เพียงธรรม ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนของเรา) คือ มีสติรู้ชัดธรรมทั้งหลาย ได้แก่ นิรวณ 5

ชั้น 5 อายตนะ 12 โพชนงค์ 7 อริยสัจ 4 ว่าคืออะไร เป็นอย่างไร มีในตนหรือไม่ เกิดขึ้น เจริญบริบูรณ์ และดับได้อย่างไร เป็นต้น ตามที่เป็นจริงของมันอย่างนั้น ๆ (พ.ธ. หน้า 165)

สมณะ หมายถึง ผู้สงบ หมายถึงนักบวชทั่วไป แต่ในพระพุทธศาสนา ท่านให้ความหมายจำเพาะ หมายถึง ผู้ระดับ บาบ ได้แก่ พระอริยบุคคล และผู้ปฏิบัติเพื่อระงับบาป ได้แก่ ผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นพระอริยบุคคล (พ.ศ. หน้า 299)

สมบัติ 4 คือ ความเพียบพร้อมสมบูรณ์แห่งองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งช่วยเสริมส่งอำนาจโอกาสให้กรรมดีปรากฏผล และไม่เปิดช่องให้กรรมชั่วแสดงผล มี 4 อย่าง คือ 1. คติสมบัติ สมบัติแห่งคติ ถึงพร้อมด้วยคติ หรือคติให้ คือ เกิดอยู่ในภพ ภูมิ ถิ่น ประเทศที่เจริญ เหมาะหรือเกื้อกูล ตลอดจนในระยะสั้นคือ ดำเนินชีวิต หรือไปในถิ่นที่อำนาจ 2. อุปธิสมบัติ สมบัติแห่งร่างกาย ถึงพร้อมด้วยร่างกาย คือมีรูปร่างสวยร่างกายสง่างาม หน้าตาทำทางดี น่ารัก น่านิยมเลื่อมใส สุขภาพดี แข็งแรง 3. กาลสมบัติ สมบัติแห่งกาล ถึงพร้อมด้วยกาล หรือกาลให้ คือ เกิดอยู่ในสมัยที่บ้านเมืองมีความสงบสุข ผู้ปกครองดี ผู้คนมีคุณธรรมยกย่องคนดี ไม่ส่งเสริมคนชั่ว ตลอดจนในระยะเวลานั้น คือ ทำอะไรถูกกาลเวลา ถูกจังหวะ 4. ปโยคสมบัติ สมบัติแห่งการประกอบ ถึงพร้อมด้วยการประกอบกิจ หรือกิจการให้ เช่น ทำเรื่องตรงกับที่เขาต้องการ ทำกิจตรงกับความถนัด ความสามารถของตน ทำการถึงขนาดถูกหลักครบถ้วน ตามเกณฑ์หรือเต็มอัตรา ไม่ใช่ทำครึ่ง ๆ กลาง ๆ หรือเหยาเหยะ หรือไม่ถูกเรื่องกัน รู้จักจัดทำ รู้จักดำเนินการ (พ.ธ. หน้า 161 – 162)

สมบัติ ภาวะสงบประณีตซึ่งพึงเข้าถึง: สมบัติมีหลายอย่าง เช่น ฌานสมบัติ ผลสมบัติ อนุปปุพพิหารสมบัติ (พ.ศ. หน้า 303)

สติ ความระลึกได้ นึกได้ ความไม่เผลอ การคุมใจได้กับกิจ หรือคุมจิตใจไว้กับสิ่งที่เกี่ยวข้อง จำการที่ทำแลคำพูด แม้นานได้ (พ.ศ. หน้า 327)

สังฆคุณ 9 คุณของพระสงฆ์ 1. พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเป็นผู้ปฏิบัติดี 2. เป็นผู้ปฏิบัติตรง 3. เป็นผู้ปฏิบัติ ถูกทาง 4. เป็นผู้ปฏิบัติสมควร 5. เป็นผู้ควรแก่การค้ำชู คือ ควรกับของที่เขานำมาถวาย 6. เป็นผู้ควร แก่การต้อนรับ 7. เป็นผู้ควรแก่ทักษิณา ควรแก่ของทำบุญ 8. เป็นผู้ควรแก่การกระทำอัญชลี ควรแก่การกราบไหว้ 9. เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก เป็นแหล่งปลูกฝังและเผยแพร่ความดีที่ยอดเยี่ยม ของโลก (พ.ธ. หน้า 265 - 266)

สังเวชนียสถาน สถานที่ตั้งแห่งความสังเวช ที่ทำให้เกิดความสังเวช มี 4 คือ 1. ที่พระพุทธเจ้าประสูติ คือ อุทยาน ลุมพินี ปัจจุบันเรียกลุมพินีหรือรัมมินเด (Lumbini หรือ Rummindai) 2. ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ คือ ควงโพธิ์ ที่ตำบลพุทธคยา (Buddha Gaya หรือ Bodh – Gaya) 3. ที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนา คือป่าอิสิปตน มฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ปัจจุบันเรียกสารนาถ 4. ที่พระพุทธเจ้าปรินิพพาน คือที่สาละวันทยาน เมืองกุสินารา หรือกุสินคร บัดนี้เรียกกาเซีย (Kasia หรือ Kusinagara) (พ.ศ. หน้า 317)

สันโดษ ความยินดี ความพอใจ ยินดีด้วยปัจจัย 4 คือ ผ่านุ่งห่ม อาหารที่นอนที่นึ่ง และยาตามมีตามได้ ยินดีของตน การมีความสุข ความพอใจด้วยเครื่องเลี้ยงชีพที่หามาได้ด้วยเพียรพยายามอันชอบธรรมของตน ไม่โลภ ไม่ริษยาใคร (พ.ศ. หน้า 324)

สันโดษ 3 1. ยถาลาภสันโดษ ยินดีตามที่ได้ คือ ได้สิ่งใดมาด้วยความเพียรของตน ก็พอใจด้วยสิ่งนั้น ไม่ได้เดือดร้อน เพราะของที่ไม่ได้ ไม่เพ่งเล็งอยากได้ของคนอื่นไม่ริษยาเขา 2. ยถาพลสันโดษ คือ ยินดีตามกำลัง คือ พอใจ

เพียงแค่ว่าแกกำลังร่างกาย สุขภาพ และขอบเขตการใช้สอยของตน ของที่เกินกำลังก็ไม่หวงแหนเสียตาย ไม่เก็บไว้ให้เสียเปล่า หรือฝันใช้ให้เป็นโทษแก่ตน 3. ยถาสารูปสันโดษ ยินดีตามสมควร คือ พอใจตามที่สมควร คือ พอใจตามที่สมควรแก่ภาวะฐานะแนวทางชีวิต และจุดหมายแห่งการบำเพ็ญกิจของตน เช่น ภิกษุ พอใจแต่อย่างอันเหมาะสมกับสมณภาวะ หรือได้ของใช้ที่ไม่เหมาะสมกับตนแต่จะมีประโยชน์แก่ผู้อื่นก็นำไปมอบให้แก่เขา เป็นต้น (พ.ศ. หน้า 324)

สัทธรรม 3 ธรรมอันดี ธรรมที่แท้ ธรรมของสัตบุรุษ หลักหรือแก่นศาสนา มี 3 ประการ ได้แก่ 1. ปรียัติสัทธรรม (สัทธรรมคือคำสั่งสอนอันจะต้องเล่าเรียน ได้แก่ พุทธพจน์) 2. ปฏิบัติสัทธรรม (สัทธรรมคือสิ่งพึงปฏิบัติ ได้แก่ ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา) 3. ปฏิเวธสัทธรรม (สัทธรรมคือผลอันจะพึงเข้าถึง หรือบรรลุด้วยการปฏิบัติ ได้แก่ มรรค ผล และนิพพาน (พ.ศ. หน้า 125)

สัพปุริสธรรม 7 ธรรมของสัตบุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ คุณสมบัติของคนดี ธรรมของผู้ดี 1. อัมมัญญุตาคือ ความรู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง 2. อตถัญญุตาคือ ความรู้จักผล คือ รู้ความมุ่งหมาย 3. อตตัญญุตาคือ ความรู้จักตน คือ รู้ว่าเรานั้นว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้ ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม เป็นต้น 4. มัตตัญญุตาคือ ความรู้จักประมาณ คือ ความพอดี 5. กาลัญญุตาคือ ความรู้จักกาล คือ รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม 6. ปริสัญญุตาคือ ความรู้จักบริษัทคือรู้จักชุมชนและรู้จักที่ประชุม 7. ปุคคสัญญุตาคือ ปุคคลปโรปรัญญุตาคือ ความรู้จักบุคคล คือความแตกต่างแห่งบุคคล (พ.ศ. หน้า 244)

สัมปชัญญะ ความรู้ทั่วพร้อม ความรู้ตระหนัก ความรู้ชัดเข้าใจชัด ซึ่งสิ่งนี้ก็ได้ มักมากู้กับสติ (พ.ศ. หน้า 244)

สาราณียธรรม 6 ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน หลักการอยู่ร่วมกัน เรียกอีกอย่างว่า “สาราณียธรรม” 1. เมตตากายกรรม มีเมตตากายกรรมทั้งต่อหน้าและลับหลัง 2. เมตตาวจีกรรม มีเมตตาวจีกรรมทั้งต่อหน้าและลับหลัง 3. เมตตา มโนกรรม มีเมตตาตามโนกรรมทั้งต่อหน้าและลับหลัง 4. สาธารณโภคี แบ่งปันสิ่งของที่ได้มาไม่หวง แหน ใช้ผู้เดียว 5. สีสสามัญญุตาคือ มีความประพฤติดีร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้นสิ้นทุกข์หรือขจัดปัญหา 6. ธิฏฐิสสามัญญุตาคือ มีความเห็นชอบดีงาม เช่นเดียวกับหมู่คณะ (พ.ศ. หน้า 233 - 235)

สุข 2 ความสบาย ความสำราญ มี 2 อย่าง ได้แก่ 1. กายิกสุข สุขทางกาย 2. เจตสิกสุข สุขทางใจ อีกหมวดหนึ่งมี 2 ประการ คือ 1. สามีสุข สุขอิงอามิส คือ อาศัยกามคุณ 2. นิรามิสสุข สุขไม่อิงอามิส คือ อิงเนกขัมมะ (พ.ศ. หน้า 343)

ศรัทธา ความเชื่อ ความเชื่อถือ ความเชื่อมั่นในสิ่งที่ดีงาม (พ.ศ. หน้า 290)

ศรัทธา 4 ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล 4 ประการคือ 1. กัมมศรัทธา (เชื่อกรรม เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง คือ เชื่อว่าเมื่อทำอะไรโดยมีเจตนา คือ จงใจทำทั้งที่รู้ ย่อมเป็นกรรม คือ เป็นความชั่ว ความดี มีขึ้นในตน เป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไป การกระทำไม่ว่าว่างเปล่า และเชื่อว่าผลที่ต้องการจะสำเร็จได้ด้วยการกระทำ มิใช่ด้วยอำนาจอนหรืออนคยโชค เป็นต้น

2. วิปากศรัทธา (เชื่อวิปาก เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง คือ เชื่อว่ากรรมที่สำเร็จต้องมีผล และผลต้อง มีเหตุ ผลดีเกิดจากกรรมดี และผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว 3. กัมมัสกตาศรัทธา (ความเชื่อที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของจะต้องรับผิดชอบเสวยวิบากเป็นไปตามกรรมของตน 4. ตถาคตโพธิศรัทธา (เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า มั่นใจในองค์พระตถาคตว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ

ทรงพระคุณทั้ง 9 ประการ ตรัสธรรมบัญญัติวินัยไว้ด้วยดี ทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์คือเราทุกคนนี้ หากฝึกตนด้วยดีก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุด บริสุทธิ์หลุดพ้นได้ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้ (พ.ธ. หน้า 164)

สงเคราะห์ การช่วยเหลือ การเอื้อเพื่อเกื้อกูล (พ.ศ. หน้า 228)

สังคหวัตถุ 4 เรื่องสงเคราะห์กัน คุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้ หลักการสงเคราะห์ คือ ช่วยเหลือกัน ยึดเหนี่ยวใจกันไว้ และเป็นเครื่องเกาะกุมประสานโลก ได้แก่ สังคมแห่งหมู่สัตว์ไว้ จุดสลับเกาะยึดตรึงที่กำลังแล่นไปให้คงเป็นรถ และวิ่งแล่นไปได้มี 4 อย่างคือ 1. ทาน การแบ่งปันเอื้อเพื่อเผื่อแผ่กัน 2. ปิยวาจา พูดจา น่ารัก น่านิยมนับถือ 3. อุตถจริยา บำเพ็ญประโยชน์ 4. สมานัตตนา ความมีตนเสมอ คือ ทำตัวให้เข้ากันได้ เช่น ไม่ถือตัว ร่วมสุข ร่วมทุกข์กัน เป็นต้น (พ.ศ. หน้า 310)

สัมมัตตะ ความเป็นถูก ภาวะที่ถูก มี 10 อย่าง 8 ข้อต้น ตรงกับองค์มรรคทั้ง 8 ข้อ เพิ่ม 2 ข้อท้าย

คือ 9. สัมมาญาณ รู้ชอบได้แก่ผลญาณ และปัจจเวกขณญาณ 10. สัมมาวิมุตติ พ้นชอบได้แก่อรหัตผล วิมุตติ เรียกอีกอย่าง อเสขธรรม 10 (พ.ศ. หน้า 329)

สุจิริต 3 ความประพฤติดี ประพฤติชอบตามคลองธรรม มี 3 คือ 1. กายสุจิริต ประพฤติชอบทางกาย 2. วจีสุจิริต ประพฤติชอบทางวาจา 3. มโนสุจิริต ประพฤติชอบทางใจ (พ.ศ. หน้า 345)

หิริ ความละอายต่อการทำชั่ว (พ.ศ. หน้า 355)

อกุศลกรรมบถ 10 ทางแห่งอกุศลกรรม ทางความชั่ว กรรมชั่วอันเป็นทางนำไปสู่ความเสื่อม ความทุกข์ หรือทุกข์

1. ปาณาติบาต การทำชีวิตให้ตกลง
2. อทินนาทาน การถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ โดยอาการขโมย ลักทรัพย์
3. กาเมสุมิฉฉาจาร ความประพฤติผิดทางกาม
4. มุสาวาท การพูดเท็จ
5. ปิสุณวาจา วาจาใส่ร้าย
6. มรสุวาจา วาจาหยาบ
7. สัมผัสปลลาปะ พูดเพ้อเจ้อ
8. อภิขิมา พง์เล็งอยากได้ของเขา
9. พยาบาท คิดร้ายผู้อื่น
10. มิจฉาทิฎฐิ เห็นผิดจากคลองธรรม (พ.ธ. หน้า 279, 309)

อกุศลมูล 3 รากแห่งอกุศล ต้นตอของความชั่ว มี 3 คือ 1. โลภะ (ความอยากได้) 2. โทสะ (ความคิดประทุษร้าย) 3. โมหะ (ความหลง) 8 (พ.ธ. หน้า 89)

อคติ 4 ฐานะอันไม่พึงถึงทางความประพฤติที่ผิด ความไม่เที่ยงธรรม ความลำเอียงมี 4 อย่างคือ 1. ฉันทาคติ (ลำเอียงเพราะชอบ) 2. โทสาคติ (ลำเอียงเพราะชัง) 3. โมหาคติ (ลำเอียงเพราะหลง พลาดผิดเพราะเขลา) 4. ภยาคติ (ลำเอียงเพราะกลัว) (พ.ธ. หน้า 174)

อนัตตา ไม่ใช่อัตตา ไม่ใช่ตัวตน (พ.ศ. หน้า 366)

อบายมุข ช่องทางของความเสื่อม เหตุเครื่องฉิบหาย เหตุย่อยยับแห่งโลกทรัพย์ ทางแห่งความพินาศ (พ.ศ. หน้า 377)

อบายมุข 4 1. อิตถิธุตตะ (เป็นนักเลงหญิง นักเที่ยวผู้หญิง) 2. สุราธุตตะ (เป็นนักเลงสุรา นักดื่ม) 3. อักขธุตตะ (เป็นนักการพนัน) 4. ปาปมิตตะ (คบคนชั่ว) (พ.ศ. หน้า 377)

อบายมุข 6 1. ติดสุราและของมีนเมา 1.1 ทรัพย์หมดไป 1.2 ก่อการทะเลาะวิวาท 1.3 เป็นบ่อเกิดแห่งโรค 1.4 เสียเกียรติ เสียชื่อเสียง 1.5 ทำให้ไม่รู้อาย 1.6 ทอนกำลังปัญญา 2. ชอบเที่ยวกลางคืนมีโทษ 6 อย่างคือ 2.1 ชื่อว่าไม่รักษาดน 2.2 ชื่อว่าไม่รักษาลูกเมีย 2.3 ชื่อว่าไม่รักษาทรัพย์สมบัติ 2.4 เป็นที่ระแวงสงสัย 2.5 เป็นเป้าให้เขาใส่ความหรือข่าวนินทา 2.6 เป็นที่มาของเรื่องเดือดร้อนเป็นอันมาก 3. ชอบเที่ยวดูการละเล่น มีโทษ โดยการทำงานเสื่อมเสียเพราะมีใจกังวลคอยคิดจ้อง กับเสียเวลาเมื่อไปดูสิ่งนั้น ๆ ทั้ง 6

กรณี คือ 3.1 ราที่โหนไปที่นั่น 3.2 – 3.3 ขับร้อง ดนตรี เสภา เพลงเถิดเทิงที่โหนไปที่นั่น 4. ดิถการพนัน มีโทษ 6 คือ 4.1 เมื่อชนะยอมก่อนเวลา 4.2 เมื่อแพ้ก็เสียดายทรัพย์ที่เสียไป 4.3 ทรัพย์หมดไป ๆ เห็นขัด ๆ 4.4 เข้าที่ประชุมเขาไม่เชื่อถ้อยคำ 4.5 เป็นที่หมิ่นประมาทของเพื่อนฝูง 4.6 ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ที่จะหาคุ้มครองให้ลูกของเขา เพราะเห็นว่าจะเลี้ยงลูกเมียไม่ได้ 5. คบคนชั่ว มีโทษโดยนำไปให้กลายเป็นคนชั่วอย่างที่ตนคบทั้ง 6 ประเภท คือ ได้เพื่อนที่จะนำไปให้กลายเป็น 5.1 นักการพนัน 5.2 นักเลงหญิง 5.3 นักเลงเหล้า 5.4 นักลวงของปลอม 5.5 นักหลอกลวง 5.6 นักเลงหัวไม้ 6. เกียจคร้านการงาน มีโทษโดยทำให้ยกเหตุต่าง ๆ เป็นข้ออ้างผิดเพี้ยน ไม่ทำการงาน โภคะใหม่ก็ไม่เกิด โภคะที่มีอยู่ก็หมดสิ้นไป คือให้อ้างไปทั้ง 6 กรณีว่า 6.1 – 6.6 หนาวนัก ร้อนนัก เย็นไปแล้ว ยังเข้านัก หิวนัก อิ่มนัก แล้วไม่ทำการงาน (พ.ธ. หน้า 176 – 178)

อปรีหานิยธรรม 7 ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวมี 7 ประการ ได้แก่ 1. หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ 2. พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุมพร้อมเพรียงกันทำกิจกรรมที่พึงทำ 3. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) 4. ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ ควรเคารพนับถือท่านเหล่านั้น 5. บรรดาภคินี ภคบุตรทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูก ช่มเหง หรือฉุดคร่า ชื่นใจ 6. เคารพสักการบูชา เจดีย์หรืออนุสาวรีย์ประจำชาติ 7. จัดให้ความอารักขาคุ้มครองป้องกันอันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย (รวมถึงพระภิกษุ ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบด้วย) (พ.ธ. หน้า 246 – 247)

อธิปไตย 3 ความเป็นใหญ่ มี 3 อย่าง คือ 1. อุตตาริปไตย ความมีตนเป็นใหญ่ถือตนเป็นใหญ่กระทำการด้วยปรารถนาตนเป็นประมาณ 2. โลกาธิปไตย ความมีโลกเป็นใหญ่ ถือโลกเป็นใหญ่ กระทำการด้วยปรารถนานิยมของโลกเป็นประมาณ 3. ธัมมาธิปไตย ความมีธรรมเป็นใหญ่ ถือธรรมเป็นใหญ่, กระทำการด้วยปรารถนาความถูกต้องเป็นจริง สมควรตามธรรมเป็นประมาณ (พ.ธ. หน้า 127-128)

อริยสัจ 4 ความจริงอันประเสริฐ ความจริงของพระอริยะ ความจริงที่ทำให้ผู้เข้าถึงกลายเป็นอริยะมี 4 ประการ คือ 1. ทุกข์ (ความทุกข์ สภาพที่ทนได้ยาก สภาพที่บีบคั้น ขัดแย้ง บกพร่อง ขาดแก่นสารและความเที่ยงแท้ ไม่ให้ความพึงพอใจแท้จริง ได้แก่ ชาติ ชรา มรณะ การประจวบกับสิ่งอันไม่เป็นที่รัก การพลัดพรากจากสิ่งที่รักความปรารถนาไม่สมหวัง โดยย่อว่า อุปาทานขันธ 5 เป็นทุกข์ 2. ทุกขสมุทัย (เหตุเกิดแห่งทุกข์ สาเหตุให้ทุกข์เกิด ได้แก่ ตัณหา 3 คือ กามตัณหา ภวตัณหา และ วิภวตัณหา) กำจัดอวิชชา สำรอกตัณหา สิ้นแล้ว ไม่ถูกย้อม ไม่ติดขัด หลุดพ้น สงบ ปลอดภัย เป็นอิสระ คือ นิพพาน) 3. ทุกขนิโรธ (ความดับทุกข์ ได้แก่ ภาวะที่ตัณหาดับสิ้นไป ภาวะที่เข้าถึงเมื่อกำจัดอวิชชา สำรอกตัณหาสิ้นแล้ว ไม่ถูกย้อม ไม่ติดขัด หลุดพ้น สงบ เป็นอิสระ คือ นิพพาน) 4. ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา (ปฏิปทาที่นำไปสู่ความดับแห่งทุกข์ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ได้แก่ อริยอัฏฐังคิกมรรค หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มัชฌิมปฏิปทา แปลว่า ทางสายกลาง มรรคมืองค์ 8 นี้ สรุปลงในไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา) (พ.ธ. หน้า 181)

อริยอัฏฐังคิกมรรค ทางสายกลาง มรรคมืองค์ 8 (ศีล สมาธิ ปัญญา) (พ.ธ. หน้า 165)

อัญญาณูปเบกขา เป็นอเบกขาฝ่ายวิบัติ หมายถึง ความไม่รู้เรื่อง เคยไม่รู้เรื่อง เคยโง่ เคยเมม (พ.ธ. หน้า 126)

อตตะ ตัวตน อาตมัน ปุถุชนยอมยึดมั่นมองเห็นขันธ 5 อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งหมดเป็นอตตะ หรือยึดถือว่ามีอตตะ เนื่องด้วยขันธ (พ.ศ. หน้า 398)

อัตถะ เรื่องราว ความหมาย ความมุ่งหมาย ประโยชน์ มี 2 ระดับ คือ 1. ทิฏฐิธัมมิกัตถะ ประโยชน์ในชีวิตนี้ หรือประโยชน์ในปัจจุบัน เป็นที่มุ่งหมายกันในโลกนี้ ได้แก่ ลาภ ยศ สุข สรรเสริญ รวมถึงการแสวงหา สิ่งเหล่านี้มาโดยทางที่ชอบธรรม 2. สัมปรายิกัตถะประโยชน์เบื้องหน้าหรือประโยชน์ที่ล้าลึกกว่าที่จะมองเห็น กันเฉพาะหน้า เป็นจุดหมายชั้นสูงขึ้นไป เป็นหลักประกันชีวิตเมื่อละจากโลกนี้ไป 3. ปรมัตถะ ประโยชน์ สูงสุดหรือประโยชน์ที่เป็นสาระแท้จริงของชีวิตเป็นจุดหมายสูงสุดหรือที่หมายขั้นสุดท้าย คือ พระนิพพาน อีกประการหนึ่ง หมายถึง 1. อัตตัตถะ ประโยชน์ตน 2. ปรัตถะ ประโยชน์ผู้อื่น 3. อุภยัตถะ ประโยชน์ทั้งสอง ฝ่าย (พ.ธ. หน้า 131 – 132)

อายตนะ ที่ต่อเครื่องติดต่อด้านต่อความรู้ เครื่องรู้และสิ่งที่ถูกรู้เช่นตาเป็นเครื่องรู้ รูปเป็นสิ่งที่รู้ หูเป็นเครื่องรู้ เสียงเป็นสิ่งที่รู้ เป็นต้น จัดเป็น 2 ประเภทได้แก่ 1. อาตนะภายใน 6 อายตนะภายนอก 6 2. อายตนะ ภายนอก หมายถึง เครื่องต่อภายนอกสิ่งที่ถูกรู้ มี 6 คือ 2.1 รูป คือ รูป 2.2 สัททนะ คือ เสียง 2.3 คันธนะ คือ กลิ่น 2.4 รส คือ รส 2.5 โผฏฐัพพะ คือ สิ่งต้องกาย 2.6 ธัมมะ หมายถึง ธรรมารมย์ คือ อารมณ์ที่เกิดกับใจ หรือสิ่งที่ใจรู้ อารมณ์ 6 ก็เรียก (พ.ศ. หน้า 411)

อายตนะภายใน เครื่องต่อภายใน เครื่องรับรู้ มี 6 คือ 1. จักขุ คือ ตา 2. โสตะคือ หู 3. ชานะคือ จมูก 4. ชิวหา คือ ลิ้น 5. กาย คือ กาย 6. มโน คือ อินทรีย์ 6 ก็เรียก (พ.ศ. หน้า 411)

อริยวัฑฒิ 5 ความเจริญอย่างประเสริฐ หลักความเจริญของอารยชน มี 5 คือ 1. ศรัทธา ความเชื่อ ความมั่นใจ ในพระรัตนตรัย ในหลักแห่งความจริง ความดีอันมีเหตุผล 2. ศีล ความประพฤติดี มีวินัย เลี้ยงชีพสุจริต 3. สุตะ การเล่าเรียน สดับฟัง ศึกษาหาความรู้ 4. จาคะ การเผื่อแผ่เสียสละ เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจช่วยเหลือ ใจกว้าง พร้อมทั้งจะรับฟังและร่วมมือ ไม่คับแคบ เอาแต่ตัว 5. ปัญญา ความรอบรู้ รู้คิด รู้พิจารณา เข้าใจ เหตุผล รู้จักโลกและชีวิตตามความเป็นจริง (พ.ธ. หน้า 213)

อิทธิบาท 4 คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย มี 4 ประการ คือ 1. ฉันทะ ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอแล้วปรารถนาจะทำให้ได้ผลดี ยิ่ง ๆ ขึ้นไป 2. วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย 3. จิตตะ ความคิด คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ไม่ปล่อยใจ ให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย 4. วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือทดลอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญ ตรวจตรา หาเหตุผล และตรวจสอบข้อที่ยังหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผลคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง ตัวอย่าง เช่น ผู้ทำงาน รักงาน สู้งาน ใส่ใจงาน และทำงานด้วยปัญญา เป็นต้น (พ.ธ. หน้า 186 - 187)

อุบาสกธรรม 7 ธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญของอุบาสก 1. ไม่ขาดการเยี่ยมเยือนพบปะพระภิกษุ 2. ไม่ละเลย การฟังธรรม 3. ศึกษาในอริศีล 4. มีความเลื่อมใสอย่างมากในพระภิกษุทุกระดับ 5. ไม่ฟังธรรมด้วยตั้งใจ จะคอยฟังโทษดีเตือน 6. ไม่แสวงหาบุญนอกหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา 7. กระทำการสนับสนุน คือ ขวนขวายในการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนา (พ.ธ. หน้า 219 – 220)

อุบาสกธรรม 5 สมบัติของอุบาสก 5 คือ 1. มีศรัทธา 2. มีศีลบริสุทธิ์ 3. ไม่ถือมงคลตื่นข่าว เชื่อกรรม ไม่เชื่อมงคล คือมุ่งหวังผลจากการกระทำ และการงานมิใช่จากโชคลาภ และสิ่งที่ตื่นกันว่าหลังศักดิ์สิทธิ์ 4. ไม่แสวงหา เขตบุญนอกหลักพระพุทธศาสนา 5. ขวนขวายในการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนา (พ.ศ. หน้า 300)

อุบาสกธรรม 7 ผู้ใกล้ชิดพระศาสนาอย่างแท้จริง ควรตั้งตนอยู่ในธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญของอุบาสก มี 7 ประการ ได้แก่ 1.ไม่ขาดการเยี่ยมเยียนพบปะพระภิกษุ 2.ไม่ละเลยการฟังธรรม 3. ศึกษาในอริสัจคือ ผีกรอบมนต์ให้ก้าวหน้าในการปฏิบัติรักษาศีลขั้นสูงขึ้นไป 4. พรั่งพร้อมด้วยความเลื่อมใส ในพระภิกษุทั้งหลายทั้งที่เป็นเถระ นวกะ และปุณกลาง 5. ฟังธรรมด้วยความตั้งใจ มิใช่ มาจับผิด 6. ไม่แสวงหาทักษิณนัยภายนอก หลักคำสอนนี้ คือ ไม่แสวงหาเขตบุญนอกหลักพระพุทธศาสนา 7. กระทำความสนับสนุนในพระพุทธศาสนา นี้ คือ เอาใจใส่ทำนุบำรุงและช่วยกิจกรรม (ธรรมนุญชีวิต, หน้า 70 – 70)

อุเบกขา มี 2 ความหมายคือ 1. ความวางใจเป็นกลาง มุ่งเองเอียงด้วยชอบหรือชัง ความวางใจเฉยได้ ไม่ยินดียินร้าย เมื่อใช้ปัญญาพิจารณาเห็นผลอันเกิดขึ้นโดยสมควรแก่เหตุและรู้ว่าพึงปฏิบัติต่อไปตามธรรม หรือตามควรแก่เหตุ นั้น 2. ความรู้สึกเฉย ๆ ไม่สุข ไม่ทุกข์ เรียกเต็มว่าอุเบกขาเวทนา (อทุกขมสุข) (พ.ศ. หน้า 426 – 427)

อุปาทาน 4 ความยึดมั่น ความถือมั่นด้วยอำนาจกิเลส ความยึดติดอันเนื่องมาแต่ตัณหา ผูกพันเอาตัวตนเป็นที่ตั้ง 1. กามุปาทาน ความยึดมั่นในกาม คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะที่น่าใคร่ น่าพอใจ 2. ทิฏฐุปาทาน ความยึดมั่นในทิฏฐิหรือทฤษฎี คือ ความเห็น ลัทธิ หรือหลักคำสอนต่าง ๆ 3. สัตถัพพาทาน ความยึดมั่นในศีลและพรต คือ หลักความประพฤติ ข้อปฏิบัติ แบบแผน ระเบียบวิธี ขนบธรรมเนียมประเพณี ลัทธิพิธีต่าง ๆ กัน ไปอย่างงมงายหรือโดยนิยมน่ากลัว ว่าศักดิ์สิทธิ์ มิได้เป็นไปด้วยความรู้ ความเข้าใจตามหลักความสัมพันธ์แห่งเหตุและผล 4. อัตตวาทุปาทาน ความยึดมั่นในวาตะว่าตัวตน คือ ความถือหรือสำคัญหมายอยู่ในภายในว่ามีตัวตน ที่จะได้ จะมีจะเป็น จะสูญสลาย ถูกบีบคั้น ทำลายหรือเป็นเจ้าของ เป็นนายบังคับบัญชาสิ่งต่าง ๆ ได้ไม่มองเห็นสภาวะของสิ่งทั้งปวง อันรวมทั้งตัวตนว่าเป็นแต่เพียงสิ่งที่ประชุมประกอบกันเข้า เป็นไปตามเหตุปัจจัยทั้งหลายที่มาสัมพันธ์กันล้วน ๆ (พ.ศ. หน้า 187)

อุปนิสัย 4 ธรรมที่พึงฟัง หรือธรรมช่วยอุดหนุน 1. สงฺขายกัม ปฏิวเสวติ พิจารณาแล้วจึงใช้สอยปัจจัย 4 คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ คิลานเภสัช เป็นต้น ที่จำเป็นจะต้องเกี่ยวข้องและมีประโยชน์ 2. สงฺขายกัม อธิวาเสติ พิจารณาแล้วอดกลั้นได้แก่ อนิฏฐารมณฺ์ ต่าง ๆ มีหนาวร้อน และทุกขเวทนา เป็นต้น 3. สงฺขายกัม ปริวชเชติ พิจารณาสิ่งที่เป็นโทษ ก่ออันตรายแก่ร่างกาย และจิตใจแล้วหลีกเลี่ยง 4. สงฺขายกัม ปฏิวินนเทติ พิจารณาสิ่งที่เป็นโทษ ก่ออันตรายเกิดขึ้นแล้ว เช่น อกุศลวิตก มีกามวิตก พยาบาทวิตก และวิหิงสชาติก และความชั่วร้ายทั้งหลายแล้วพิจารณาแก้ไข บำบัดหรือขจัดให้สิ้นไป (พ.ศ. หน้า 179)

โอดตปปะ ความเกรงกลัวต่อความชั่ว (พ.ศ. หน้า 439)

โอวาท คำกล่าวสอน คำแนะนำ คำตักเตือน โอวาทของพระพุทธเจ้า 3 คือ 1. เว้นจากทุจริต คือ ประพฤติชั่วด้วยกาย วาจา ใจ (ไม่ทำชั่วทั้งปวง) 2. ประกอบสุจริต คือ ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ (ทำแต่ความดี) 3. ทำใจของตนให้หมดจดจากเครื่องเศร้าหมอง โลก โกรธ หลง เป็นต้น (ทำจิตของตนให้สะอาดบริสุทธิ์) (พ.ศ. หน้า 440)

สังคมาศตร์ การศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์ โดยใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์

สังคมศึกษา การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนให้อยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

คุณธรรม จริยธรรม คุณธรรม หมายถึงสภาพคุณงามความดีจริยธรรมมีความหมายเช่นเดียวกับศีลธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติกรรมปฏิบัติความประพฤติหรือหน้าที่ที่ชอบ ที่ควรปฏิบัติในการครองชีวิต ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรม จึงหมายถึง สภาพคุณงามความดีที่ประพฤติปฏิบัติหรือหน้าที่ที่ควรปฏิบัติ

ในการครองชีวิต หรือคุณธรรมตามกรอบจริยธรรม ส่วนศีลธรรมและจริยธรรม มีความหมายใกล้เคียงกัน คุณธรรมจะมีความหมายที่เน้นสภาพ ลักษณะ หรือคุณสมบัติที่แสดงออกถึงความดีงาม ส่วนจริยธรรม มีความหมายเน้นที่ ความประพฤติหรือการปฏิบัติที่ดีงาม เป็นที่ยอมรับของสังคม นักวิชาการมักใช้คำทั้งสอง คำนี้ในความหมายนี้เดียวกันและมักใช้คำสองคำดังกล่าวควบคู่กันไป เป็นคำว่า คุณธรรมจริยธรรม ซึ่งรวมความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม นั่นคือมีความหมายเน้นทั้งสภาพ ลักษณะหรือคุณสมบัติ และความประพฤติอันดีงาม เป็นที่ยอมรับของสังคม (โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชน ไทย ศูนย์คุณธรรม หน้า 11 - 12)

การเมือง ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจในการจัดระเบียบสังคมเพื่อประโยชน์และความสงบสุข ของสังคม มีความสัมพันธ์ต่อกันโดยรวมทั้งหมดในส่วนของชีวิตในพื้นที่หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ อำนาจชอบธรรม หรืออิทธิพล และมีความสามารถในการดำเนินการได้

ข้อมูล สิ่งที่ได้รับรู้และยังไม่มี การจัดประมวลให้เป็นระบบ เมื่อจัดระบบแล้วเรียกว่า สารสนเทศ

ค่านิยม การกำหนดคุณค่าและพัฒนาจนเป็นบุคลิกภาพประจำตัว

คุณค่า ลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ความดี ความงาม ความดีเป็นคุณค่าของจริยธรรม ความงามเป็นคุณค่า ทางสุนทรียศาสตร์ สิ่งที่ตอบสนองความต้องการได้เป็นสิ่งที่มีความค่า คุณค่าเป็นสิ่งเปลี่ยนแปลงได้ คุณค่าเปลี่ยนไปได้ตามเวลา และคุณค่านั้นก็เปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการของความเจริญ

บทบาท การกระทำที่สังคมคาดหวังตามสถานภาพที่บุคคลครองอยู่

หน้าที่ เป็นความรับผิดชอบทางศีลธรรมของปัจเจกชนซึ่งสังคมยอมรับ

สถานภาพ ตำแหน่งที่แต่ละคนครองอยู่ในสถานที่หนึ่งในช่วงเวลาหนึ่ง

บรรทัดฐาน ข้อตกลงของสังคมที่กำหนดให้สมาชิกประพฤติ ปฏิบัติ บางที่เรียกปทัสถาน สามารถใช้บรรทัดฐาน ของสังคม (social norms) เป็นมาตรฐานความประพฤติในทางจริยธรรมได้ ซึ่งแยกออกเป็น

ก. วิถีประชา (folkways) ได้แก่ แบบแผนพฤติกรรมในชีวิตประจำวันที่สังคมยอมรับและได้ประพฤติปฏิบัติ สืบต่อกันมา มักเกี่ยวข้องกับเรื่องการดำเนินชีวิต และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะไม่มีกฎเกณฑ์เคร่งครัด แน่นนอนตายตัว

ข. กฎศีลธรรมหรือจารีต (mores) เป็นมาตรฐานความประพฤติของสังคมที่มีการกำหนดเกี่ยวกับจริยธรรม ที่เข้มข้น ในกรณีมีผู้ฝ่าฝืนอาจมีการลงโทษ แม้ว่าในบางครั้งจะไม่มีลายลักษณ์อักษรก็ตาม เช่น การลวนลามสตรีในชนบท ต้องลงโทษด้วยการเสียผี

ค. กฎหมาย (law) เป็นมาตรฐานความประพฤติที่รัฐกำหนดให้สมาชิกของรัฐพึงปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ และกำหนดวิธีการปฏิบัติลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

สิทธิ ข้อเรียกร้องของปัจเจกชนซึ่งสังคมยอมรับ

สิทธิทางศีลธรรม เป็นข้อเรียกร้องทางศีลธรรมของปัจเจกชนซึ่งสังคมยอมรับ

ประเพณี เป็นความประพฤติของคนหมู่หนึ่ง อยู่ในที่แห่งหนึ่ง ถือเป็นแบบแผนกันมาอย่างเดียวกัน และสืบกันมานาน ประเพณี คือ กิจกรรมที่มีรูปแบบของชุมชนหรือสังคมหนึ่งที่จัดขึ้นมาด้วยจุดประสงค์ใด จุดประสงค์หนึ่ง และกำหนดการจัดกิจกรรมในช่วงเวลาแน่นอนสม่ำเสมอ กิจกรรมที่เป็นประเพณีอาจมองได้ อีกประการหนึ่งว่าเป็นแบบแผนการปฏิบัติของกลุ่มเฉพาะหรือทางศาสนา

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights sinv UDHR) คือการประกาศเจตนารมณ์ ในการร่วมมือระหว่างประเทศที่มีความสำคัญในการวางกรอบเบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และเป็นเอกสารหลักด้านสิทธิมนุษยชนฉบับแรก ซึ่งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ให้การรับรองตามข้อมติที่ 217 A (III) เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2491 โดยประเทศไทยออกเสียงสนับสนุน

วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย เป็นการศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นมา ปัจจัยพื้นฐานและผลกระทบจากภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย รวมทั้งวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของมนุษยชาติโลก ความสำคัญ และผลกระทบที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยและมนุษยชาติ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

สัมมาชีพ การประกอบอาชีพสุจริตและเหมาะสมในสังคม

ประสิทธิภาพ ความสามารถในการทำงานจนสำเร็จ หรือผลการกระทำที่ได้ผลออกมาดีกว่าเดิม รวมทั้งการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า โดยไม่ให้เกิดความสูญเปล่าหรือความสูญเสีย ทรัพยากรต่าง ๆ พิจารณาได้จากเวลา แรงงาน วัสดุดิบ เครื่องจักร ปริมาณและคุณภาพ ฯลฯ

ประสิทธิผล ระดับความสำเร็จของวัตถุประสงค์ หรือ ผลสำเร็จของงาน

สินค้า หมายความว่า สิ่งของที่สามารถซื้อขาย แลกเปลี่ยน หรือโอนกันได้ ไม่ว่าจะเกิดโดยธรรมชาติหรือเป็นผลิตผลทางการเกษตร รวมตลอดถึงผลิตภัณฑ์ทางหัตถกรรมและอุตสาหกรรม

ภูมิปัญญา ส่วนหนึ่งของประเพณี หรือเป็นกิจกรรมเฉพาะตัวก็ได้ เช่น พิธีถวายสังฆทาน พิธีบวชนาค พิธีบวชลูกแก้ว พิธีขอฝน พิธีไหว้ครู พิธีแต่งงาน

มนุษยชาติ การเกิดเป็นมนุษย์มาจาก มนุษย์ = ผู้มีจิตใจสูง กับชาติ = เกิด โดยปกติหมายถึง มนุษย์ทั่ว ๆ ไป

มรรยาท พฤติกรรมที่สังคมกำหนดว่าควรประพฤติเป็นวัฒนธรรม วัตจากความเหมาะสมและไม่เหมาะสม

ระบบ การนำส่วนต่าง ๆ มาปรับเรียงต่อให้ทำงานประสานต่อเนื่องกันจนดูเป็นสิ่งเดียวกัน

กระบวนการ กรรมวิธีหรือลำดับการกระทำซึ่งดำเนินการต่อเนื่องกันไปจนสำเร็จลง ณ ระดับหนึ่ง

วิเคราะห์ การแยกแยะให้เห็นคุณลักษณะของแต่ละองค์ประกอบ

เศรษฐกิจ ความรู้เกี่ยวกับการกิน การอยู่ของมนุษย์ในสังคม ว่าด้วยทรัพยากรที่มีจำกัดการผลิต การกระจายผลผลิต และการบริโภค

สหกรณ์ แปลว่าการทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันนี้ลึกซึ้งยิ่งมาก เพราะว่าต้องร่วมมือกันในทุกด้าน ทั้งในด้านงานที่ทำด้วยร่างกาย ทั้งในด้านงานที่ทำด้วยสมอง และงานการที่ทำได้ด้วยใจ ทุกอย่างนี้ขาดไม่ได้ต้องพร้อม (พระราชดำรัสพระราชทานแก่ผู้นำสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคมและสหกรณ์ประมงทั่วประเทศ ณ ศาลาดุสิตดาลัย 11 พฤษภาคม 2526)

ทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง ผลงานอันเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้น หรือสร้างสรรค์ของมนุษย์ ซึ่งเน้นที่ผลผลิตของสติปัญญาและความชำนาญ โดยไม่คำนึงถึงชนิด ของการสร้างสรรค์หรือวิธีในการแสดงออก ทรัพย์สินทางปัญญา อาจเป็นสิ่งที่จับต้องได้ เช่นสินค้า ต่าง ๆ หรือ เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น บริการ แนวความคิด กรรมวิธีและทฤษฎีต่าง ๆ เป็นต้น ทรัพย์สินทางปัญญามี 2 ประเภท ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Industrial property) และลิขสิทธิ์ (Copyright)

1. **ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม** มีสิทธิบัตร แบบผังภูมิของวงจรรวม เครื่องหมายการค้า ความลับทางการค้า ชื่อทางการค้า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หมายความว่า ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และที่สามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นเป็น สินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะ เฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว

2. **ลิขสิทธิ์** คือ งานหรือความคิดสร้างสรรค์ในสาขาวรรณกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม

งานภาพยนตร์ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี หรือแผนกศิลปะ แผนกวิทยาศาสตร์ ลิขสิทธิ์ยังรวมทั้งสิทธิ ข้างเคียง (Neighboring Right)

ภูมิศาสตร์ เป็นคำที่มาจากภาษากรีก (Geography) หมายถึงการพรรณนาลักษณะของโลกเป็นศาสตร์ทางพื้นที่ เป็นความรู้ที่วาดด้วยปฏิสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในขอบเขตหนึ่ง

ลักษณะทางกายภาพ ของภูมิศาสตร์ หมายถึงลักษณะที่มองเห็นเป็นรูปร่าง รูปทรงโดยสามารถมองเห็นและ

วิเคราะห์ไปถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับลักษณะ ของธรณีสัณฐานวิทยาภูมิอากาศวิทยา ภูมิศาสตร์ดิน ชีวภูมิศาสตร์พืช ภูมิศาสตร์สัตว์ ภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อม ต่าง ๆ เป็นต้น

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน หมายถึงวิธีการศึกษา หรือวิธีการวิเคราะห์ พิจารณาสำหรับศาสตร์ทางภูมิศาสตร์ได้ใช้สำหรับ การศึกษาพิจารณา คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อกันระหว่างสิ่งแวดล้อมกับมนุษย์ (Environment) ทางกายภาพ ด้วยวิธีการศึกษา พิจารณาถึงความแตกต่าง ความเหมือนระหว่างพื้นที่ หนึ่ง ๆ กับอีกพื้นที่หนึ่ง หรือระหว่างภูมิภาคหนึ่งกับภูมิภาคหนึ่ง โดยพยายามอธิบายถึงความแตกต่าง ความเหมือน รูปแบบของภูมิภาค และพยายามขีดเส้นสมมุติ แบ่งภูมิภาคเพื่อพิจารณาวิเคราะห์ ดูสัมพันธ์ภาพของภูมิภาคเหล่านั้นว่าเป็นอย่างไร

ภูมิศาสตร์ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของธรรมชาติ มนุษย์ และวัฒนธรรม รูปแบบต่าง ๆ ถ้าพิจารณาเฉพาะปัจจัย ทางธรรมชาติ จะเป็น**ภูมิศาสตร์กายภาพ** (Physical Geography) ถ้าพิจารณาเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ มนุษย์ เช่น ประชากร วิถีชีวิต ศาสนา ความเชื่อ การเดินทาง การอพยพจะเป็น**ภูมิศาสตร์มนุษย์** (Human Geography) ถ้าพิจารณาเฉพาะปัจจัยที่เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น การตั้งถิ่นฐาน การคมนาคม การค้า การเมืองจะเป็น**ภูมิศาสตร์วัฒนธรรม** (Cultural Geography)

ภูมิอากาศ คือภาพปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบอุตุนิยมวิทยา รูปแบบต่าง ๆ เช่น ภูมิอากาศ แบบร้อนชื้น ภูมิอากาศ แบบอบอุ่นชื้น ภูมิอากาศแบบร้อนแห้งแล้ง ฯลฯ

ภูมิประเทศ คือภาพปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบแผ่นดิน เช่น หิน ดิน ความต่างระดับทำให้เกิดภาพลักษณะรูปแบบ ต่าง ๆ เช่น พื้นที่แบบภูเขา พื้นที่ราบลาดเชิงเขา พื้นที่ราบ พื้นที่ลุ่ม ฯลฯ

ภูมิพฤกษ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของพืชพรรณ อากาศ ภูมิประเทศ ดิน สัตว์ป่า ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ป่าดิบ ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าทุ่งหญ้า ฯลฯ

ภูมิธรณี คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของแร่ หิน โครงสร้างทางธรณี ทำให้เกิดรูปแบบทางธรณีชนิดต่าง ๆ เช่น ภูเขาแบบ ทบตัว ภูเขาแบบยกตัว ที่ราบน้ำท่วมถึง ชายฝั่งแบบยุบตัว ฯลฯ

ภูมิปฐพี คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของแร่ หิน ภูมิประเทศลักษณะอากาศ พืชพรรณ ทำให้เกิดดินรูปแบบต่าง ๆ เช่น

แดนดินดำ มอดินแดง ดินทรายจัด ดินกรด ดินเค็ม ดินพรุ ฯลฯ

ภูมิอุทก คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของแผ่นดิน ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ภูมิธรณี พืชพรรณ ทำให้เกิดรูปแบบแหล่งน้ำชนิดต่าง ๆ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนอง บึง ทะเล ทะเลสาบ มหาสมุทร น้ำใต้ดิน น้ำบาดาล ฯลฯ

ภูมิดาราศาสตร์ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของดวงดาว กลุ่มดาว เวลา การเคลื่อนที่โคจรของ ดาวฤกษ์ ดาวเคราะห์ ทำให้เกิดรูปแบบปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่น การเกิดกลางวันกลางคืน ขั้วขั้ว - ขั้วแรมสุริยุปราคา ตะวันอ้อมเหนือ ตะวันอ้อมใต้ ฯลฯ

ภัยพิบัติ เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายและสูญเสียชีวิตอย่างรุนแรง เกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติและกระทำของมนุษย์ จนชุมชนหรือสังคมที่เผชิญปัญหาไม่อาจรับมือ เช่น ดินถล่ม สึนามิ ไฟป่า ฯลฯ

แหล่งภูมิศาสตร์ หมายความว่า พื้นที่ของประเทศ เขต ภูมิภาคและท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงทะเล ทะเลสาบ แม่น้ำ ลำน้ำ เกาะ ภูเขา หรือพื้นที่อื่นทำนองเดียวกันด้วย

เทคนิคทางภูมิศาสตร์ หมายถึง แผนที่ แผนภูมิ แผนภาพ และกราฟ ภายถ่ายทางอากาศ และภาพถ่ายจากดาวเทียม เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ สื่อที่สามารถค้นข้อมูลทางภูมิศาสตร์ได้

มิติทางพื้นที่ หมายถึง การวิเคราะห์ พิจารณาในเรื่องขององค์ประกอบทางภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเวลา สถานที่ ปัจจัยแวดล้อม และการกระจายของพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งความกว้าง ยาว สูง ตามขอบเขตที่กำหนด หรือสมมุติพื้นที่ขึ้นมาพิจารณา

การศึกษาแบบทางพื้นที่ หมายถึง การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับพื้นที่หรือมิติทางพื้นที่ของ สังคมมนุษย์ ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ มีการใช้และกำหนดหน่วยเชิงพื้นที่ ที่ชัดเจน มีการอาศัยเส้นที่เราสมมุติขึ้น อาศัยหน่วยต่าง ๆ ขึ้นมากำหนดขอบเขต ซึ่งมีองค์ประกอบลักษณะทางกายภาพ ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และลักษณะทางพัฒนาการของมนุษย์ที่เด่นชัด สอดคล้องกันเป็นพื้นฐานในการศึกษา แสวงหาข้อมูล

ภูมิศาสตร์กายภาพ หมายถึง ศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับระบบธรรมชาติ ถึงความเป็นมา ความเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการไปตามยุคสมัย โดยมีขอบเขตที่กล่าวถึง ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิปฐพี (ดิน) ภูมิอากาศ (ลมฟ้าอากาศ บรรยากาศ) และภูมิพฤกษ (พืชพรรณ ป่าไม้ ธรรมชาติ) รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติที่มีผลต่อชีวิต และความเป็นอยู่ของมนุษย์

สิ่งแวดล้อม สิ่งที่อยู่รอบ ๆ สิ่งใดสิ่งหนึ่งและมีอิทธิพลต่อสิ่งนั้น อาทิ อากาศ น้ำ ดิน ต้นไม้ สัตว์ ซึ่งสามารถถูกทำลายได้โดยการขาดความระมัดระวัง

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่าง ยกเว้นตัวมนุษย์และผลงาน และมนุษย์ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ภูมิอากาศ ดิน พืชพรรณ สัตว์ป่า ธรณีสัณฐาน (ภูเขาและที่ราบ) บรรยากาศ มหาสมุทร แร่ธาตุ และน้ำ

อนุรักษ์ การรักษา จัดการ ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม หรือการรักษาป้องกันบางสิ่งไม่ให้เปลี่ยนแปลง สูญหายหรือถูกทำลาย

ภูมิศาสตร์มนุษย์ และสิ่งแวดล้อม หมายถึง ศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับมนุษย์ วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อมด้านสังคมทั้งในเมืองและท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม สาเหตุและผลกระทบที่มีต่อมนุษย์ ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาทางสังคม

กรอบทางพื้นที่ หมายถึง การวางข้อกำหนดหรือขอบเขตของพื้นที่ในการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือแบบรูปแบบกระจายของสิ่งต่าง ๆ บนผิวโลกส่วนใดส่วนหนึ่ง เพื่อให้เราเข้าใจลักษณะโลกของมนุษย์ดีขึ้น เช่น การกำหนดให้มนุษย์ และวัฒนธรรมของมนุษย์ดีขึ้น เช่น การกำหนดให้มนุษย์และวัฒนธรรมของมนุษย์รอบพื้นที่ของโลกที่มีลักษณะเป็นภูมิภาค ประเทศ จังหวัด เมือง ชุมชน ท้องถิ่น ฯลฯ สำหรับการวิเคราะห์ หรือศึกษาองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง เฉพาะเรื่อง

รูปแบบทางพื้นที่ หมายถึง ข้อเท็จจริง เครื่องมือ หรือวิธีการ โดยเฉพาะกลุ่มของข้อมูลที่ได้มา เป็นต้นว่าความสัมพันธ์ทางพื้นที่แบบรูปแบบของการกระจาย การกระทำระหว่างกัน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนที่ ภาพถ่าย ฯลฯ

พื้นที่หรือระวางที่ หมายถึง ขอบเขตทางพื้นที่ในการวิเคราะห์ทางภูมิศาสตร์ เป็นการศึกษาพื้นที่ในมิติต่าง ๆ ตามระวางที่ ที่กำหนดขึ้นมีขอบเขตชัดเจน อาจจะมีการกำหนดเป็นเขตบริเวณ สถานที่ นำมิติของความกว้าง ความลึก ความสูง ความยาว รวมทั้งมิติทางเวลา ในเขตพื้นที่ต่าง ๆ ตามที่เรากำหนด ขอบเขตระหว่างที่ด้วยเครื่องมือ เส้นสมมติและเทคนิคทางภูมิศาสตร์ต่าง ๆ เช่น แผนที่ ภาพถ่าย ฯลฯ อาจจะทำเป็นเขต ภูมิภาค ประเทศ จังหวัด เมือง ชุมชน ท้องถิ่น ฯลฯ ที่เฉพาะเจาะจงไป มีการพิจารณา วิเคราะห์ถึงการกระจายและสัมพันธ์ภาพของมนุษย์บนผิวโลก และลักษณะทางพื้นที่ของการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ และการที่ใช้ประโยชน์จากพื้นโลก สัมพันธ์จากถิ่นฐานของมนุษย์ และการที่ใช้ประโยชน์จากพื้นโลก สัมพันธ์ภาพระหว่างสังคมมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาความแตกต่างเชิงพื้นที่

มิติสัมพันธ์เชิงทำเลที่ตั้ง หมายถึง การศึกษาความแตกต่างหรือความเหมือนกันของสังคมมนุษย์ในแต่ละสถานที่ ในฐานะที่ความแตกต่างและเหมือนกันนั้นอาจมีความเกี่ยวเนื่องกับความแตกต่างและความเหมือนกันในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทางการเมือง และการศึกษาภูมิทัศน์ที่แตกต่างกันในเรื่ององค์ประกอบ ปัจจัย ตลอดจนแบบรูปการกระจายของมนุษย์บนพื้นโลก และการที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จากพื้นโลก เหตุไรมนุษย์จึงใช้ประโยชน์จากพื้นโลก แตกต่างกันในสถานที่ต่างกัน และในเวลาที่แตกต่างกัน มีผลกระทบอย่างไร

ภาวะประชากร รายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประชากรในเรื่องสำคัญ 3 ด้าน คือขนาดประชากร การกระจายตัวเชิงพื้นที่ และองค์ประกอบของประชากร

ขนาดของประชากร จำนวนประชากรทั้งหมดของเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ ณ เวลาที่กล่าวถึง

การกระจายตัวเชิงพื้นที่ การที่ประชากรกระจายตัวกันอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่หนึ่งพื้นที่ ณ เวลาที่กล่าวถึง

องค์ประกอบของประชากร ลักษณะต่าง ๆ ที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขนาดหรือจำนวนประชากร องค์ประกอบของประชากรเป็นดัชนีอย่างหนึ่งที่ชี้ให้เห็นถึงคุณภาพของประชากร องค์ประกอบประชากรที่สำคัญ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ การสมรส

การเปลี่ยนแปลงประชากร องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประชากร คือ การเกิด การตาย และการย้ายถิ่น

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

1. นายสามารถ อินตามูล	ประธานกรรมการ
2. นางสาวทิพย์หทัย ทดเพชร	รองประธานกรรมการ
3. นางสาวฉัตรชนก วงศ์ใหญ่	รองประธานกรรมการ
4. นายณัฐพงษ์ เตจ๊ะนัง	รองประธานกรรมการ

คณะทำงาน

1. นางสาวพิมพ์ร ชาวน่าน	ประธานกรรมการ
2. นายณัฐพงศ์ สายสุริยะ	รองประธานกรรมการ
3. นางสาวชลธิชา นามสง่า	กรรมการ
4. นางสุภารัตน์ พุดหน้อย	กรรมการ
5. นายอชิรวินท์ ภาณุศุภสินพงศ์	กรรมการ
6. นางสาวณิชากร วงศ์เงิน	กรรมการ
7. นางสาวฉัตรชนก พุฒลา	กรรมการ
8. นางสาวศิรินภา ไชยชมภู	กรรมการ
9. นางสาวอัจฉราพร คุณยศยิ่ง	กรรมการ
10. นางสาวจริยาภรณ์ สมป้อ	กรรมการ
11. นางสาวมะลิวัลย์ จันทร์ประทุม	กรรมการ
12. นางสาวเจนิตา ตรีสุคนธ์รัตน์	กรรมการ
13. นางสาวมัทัสสร สมจาย	กรรมการ
14. นางสาวมณฑนา เทียงธรรม	กรรมการ
15. นายศุภณัฐ กัญจา	กรรมการ
16. นางสาวรัตนา สังข์ทอง	กรรมการและเลขานุการ
